

Mataiyo

Yesu wasana Mataiyo ye kuli wa

Buka ta hededehemasalahana

Buka ta taukulina meta Mataiyo, iya Yesu yona hekahekata hesau, na hesana bagubagunana Lewi. Iya Dius tamowaina na yona magai meta Kapelenauma. Kana paisowa takisi tautano-tano, na kabo Yesu iya ye lobai na ye yoganei bena iya ye hemuliwatani (Mataiyo 9:9). Yesu wasana bukana ta Mataiyo ye kuli nuwana bolimai 60 ye lau 85 AD luwadiyena.

Mataiyo buka ta ye kuli meta Dius tamowaidiyao hesabadi. Dius tamowaidi wa Yaubada yona hededehesunuma beyabeyadi wa se sunumaeidi na yona basileiya se nayai bena ye masalaha tanoubu ta unai. Mataiyo ye hekitadi meta Yesu Yaubada yona basileiya ye leyama (Mataiyo 4:17).

Yesu iya Dius kadi mumuga Abelahama kana isimulita (Mataiyo 1:1). Yesu hinage Mose lauhedamaina (Dutelonomi 18:15), na gonogonowana doha Mose, Yesu hinage ye sae kuduli unai na laugagayo hauhauna ye leyama yo laulau dudulaidi ye hekatadi (Mataiyo 5–7). Yesu hinage Dawida kana isimulita, iya nabada wa unai Dius yodi wasawasa saesaena wa (Mataiyo 1:6,17), yo Yesu Isalaela (o gonowana ta wane, Yaubada yona basileiya) yodi wasawasa (Mataiyo 21:5, 27:11). Yesu meta peloweta yodi hedehedede wa ye hemamohoiyeidi (Mataiyo 1:23, 2:15,17,23,

4:14, 8:17, yo hekadiyo). Yona boita unai tamowai maudoidi ye hemaisahaidi na se hemala Yaubada yona tamowai (Mataiyo 1:21, 26:28). Na kabo Yaubada iya ye hetolo'uyoi (Mataiyo 17:9, 20:19, 28:7) na unai ye hemamohoiyei meta Yesu mamohoi Yaubada Natuna.

Teina maudoina ta ye hemasalaha meta Yesu iya Yaubada yona hededehe sunuma tamowaina yo Dius yodi Mesaiya o Keliso (Mataiyo 11:2-6, 16:16,20, 23:10), yo iya taugilihaidi. Na Yesu nige Dius se bom mo yodi Mesaiya, na dagela tamowaidi hinage (Mataiyo 2:1-12, 28:18-20).

Kabahetubu unai Mataiyo ye kuli bena Yesu hesana iya Imanuwela, kaniyona ede “*Yaubada maiyada*” (Mataiyo 1:23), na gehegehena ne unai Yesu ye hededehe sunuma meta iya maiyada (Mataiyo 28:20).

Buka ta hedehedena lakilakidi

- Yesu kana mumuga yo yona huyalabasi wasana 1:1–2:23
- Yowane Babatiso wasana 3:1-12
- Yesu babatiso ye hai na laukita ye hekalo 3:13–4:11
- Yesu Galili unai ye paisowa 4:12–18:35
- Yesu ye sae Yelusalema 19:1–20:34
- Yesu yona mauli mayadaidi gehegehedi, se helauhetala na se unuhemwaloi 21:1–27:66
- Yesu ye tolo'uyo na yona hekahekatao ye hetamalidi yona tautauwasa 28:1-20

*Yesu Keliso kana kulutubu wao
(Luka 3:23-38)*

¹ ZTeina ta Yesu Keliso kana kulutubuwa. Abelahama unai ye hetubu ye dobi Dawida iya wasawasa, na kabo ye dobi ede Yesu unai.

² Abelahama natuna Isako,
Isako natuna Yakobo,
Yakobo natuna Yuda ma kana kahao.

³ Yuda natunao Pelesi yo Sela, sinadi ede Tamala.

Pelesi natuna Heselona,
Heselona natuna Lama.

⁴ Lama natuna Aminadaba,
Aminadaba natuna Nasona,
Nasona natuna Salamona.

⁵ Salamona natuna Bowasi, na sinana ede Lahaba.**

Bowasi natuna Obedi, sinana ede Luti.
Obedi natuna Yese,

⁶ Yese natuna Dawida, iya ede wasawasa.

Dawida natuna Solomona, sinana ede Bate-seba,** iya meta Ulaiya kwabulina.

⁷ Solomona natuna Lehobowama,
Lehobowama natuna Abiya,
Abiya natuna Asa.

⁸ Asa natuna Yehosapata,
Yehosapata natuna Yeholama,
Yeholama natuna Usiya.

⁹ Usiya natuna Yotama,
Yotama natuna Ahasa,
Ahasa natuna Heseikiya.

¹⁰ Heseikiya natuna Manase,
Manase natuna Amona,

** **1:5:** *Lahaba* wasana ede Yosua 2 yo 6:25 udiyedi ku hasili.

** **1:6:** *Bateseba* wasana ku hasili 2 Samuwela 11–12unai.

Amona natuna Yosiya.

¹¹ Yosiya natuna Yekoniya** ma kana kahao. Siya yodi huya unai Babiloni** yona tau'iyala se laoma Yudeya tanona tamowaidiyao se haidi se laeidi Babiloni.

¹² Na muliyena kabo Yekoniya natuna Seyalatiyela,
Seyalatiyela natuna Selubabela.

¹³ Selubabela natuna Abiuda,
Abiuda natuna Eliyakima,
Eliyakima natuna Asowa.

¹⁴ Asowa natuna Sadoka,
Sadoka natuna Akima,
Akima natuna Eliuda,

¹⁵ Eliuda natuna Eleyasala,
Eleyasala natuna Matana,
Matana natuna Yakobo,

¹⁶ Yakobo natuna Yosepa.

Yosepa mwanena Maliya. Maliya natuna ede Yesu, iya ta katai ede Keliso.

¹⁷ Unai, Abelahama kana isimulitao ye dobi Dawida unai meta isi saudoudoi-hasi (14), yo Dawida unai ye dobi huyana se laeidi Babiloni, isidiyao meta saudoudoi-hasi (14), na kabo ye dobi Keliso unai meta hinage isi saudoudoi-hasi (14).

*Yesu Keliso huyalabasina
(Luka 2:1-7)*

** **1:11:** *Yekoniya* hesana hesau ede *Yehoyakina*. ** **1:11:** *Babiloni* meta basileiya yo hinage magari lakilakina teha Pesiya unai, wauta iya ede *Irak* basileiyana.

18 Yesu Keliso huyalabasina wasana ede doha teina: Maliya Yesu sinana se hededehepatulaei Yosepa unai, na sola nige se miyakesega, na ye masalaha na kabina se kata meta Maliya ye diyaka Yaluwa Tabuna logulogunaena.

19 Na Yosepa meta tamowai namwanamwana na nige ye henuwa Maliya ye hemwadine tamowai matadiyena. Unai yona nuwatu ye ginauli bena wadawadamyena ye inawasei.**

20 Sola ye nuwanuwatu, na Guiyau yona anelu ye laoma kenosuwaiyena ye hededelau unai ye wane, “Yosepa, Dawida natuna,** tabu ku matausi na Maliya ku tawasolai. Iya natuna meta Yaluwa Tabuna unai ye tubuma.

21 Iya kabo natuna loheya ye labasi, na hesana kabo ku tole Yesu,** matawuwuna iya boda Isalaela yodi yababa udiyedi kabo ye gilihaidi.”

22 Ginauli maudoidi ta se tubu bena Guiyau yona hedehedede peloweta kawanaena ye hedenonohaiyako wa ye hemamohoiyei:

** **1:19:** *Unai yona nuwatu ye ginauli bena wadawadamyena ye inawasei:* Dius yodi kabikabi unai waihiu se hededehepatulaei tau hesau unai ede se kitadi doha se tawasolako, unai tamowai matadiyena meta Maliya ye ganawali. Na Yosepa meta laulau dudulaidi tamowaina, ede nige gonowana Maliya ye tawasolai, matawuwuna ye ganawaliko. Na iyamo nige ye henuwa bena Maliya ye hemwadinekaliliyei tamowai matadiyena, unai ye nuwatui bena kabo wadawadamyena ye laugabaei na Maliya kabo natuna ne tamana ye tawasolai. ** **1:20:** *Dawida natuna:* Dawida meta Yosepa kana mumuga, na anelu wa Dius yodi hedehedede unai Yosepa ye yoganei ye wane, *Dawida natuna.* ** **1:21:** *Yesu kaniyona meta Yaubada Tauhemaulida.* Kalina Hebelu yo Alamaiki udiyedi se katakatai ede *Yeshua*, na kalina kesega kesega katakaina udoi'udo.

²³ “Hasala nuwanuwasupuna kabo ye diyaka, na kabo natuna loheya ye labasi. Iya kabo hesana se tole ede Emanuwela.” (*Aisaiya 7:14*) Emanuwela kaniyona ede *Yaubada maiyada*.

²⁴ Yosepa ye kenotolo ede Guiyau yona anelu yona hedehedede wa ye lauwatani na Maliya ye woyaiyama yona magaiyena ye kitahetete.

²⁵ Na sola Maliya ma nuwanuwasupuna ye lau ee kana siga natuna ye labasi. Na hesana Yosepa ye tole ede Yesu.

2

Tamowai sibasibadiyao teha kaluwabu unai se laoma

¹ Yudeya magaina gagilina hesau hesana Betelehemema unai Yesu se labasi, Heloda** yona huyawasawasa unai. Na tamowai sibasibadiyao kipwala taukitahekasadi teha kaluwabu unai se laoma ee Yelusalema unai se lage,

² na se henahenamai se wane, “Komi Dius yomi wasawasa hauhauna se labasiyako wa, iya ede haedi? Yona huyalabasi kipwalana teha kaluwabu unai ye sae ka kita, ede ka laoma ta bena iya ka taba'ohui.”

³ Heloda wasawasa hedehedede ta ye lapui meta ye siliyata, unai nuwana ye modekalili, yo Yelusalema tamowaidi maudoidi hinage.

⁴ Na taukaitalam tauwoyaidi yo laugagayo taulauhekataedi ye yogagogoidima na ye henamaiyeidi, “Haedi kabo Keliso se labasi?”

** **2:1:** *Heloda:* Wasawasa ye hetahetala'usei ta meta iya Heloda bagubagunana, hesana se katai ede Heloda Lakilakina.

⁵ Na se wane, “Yudeya magaina Betelehema unai, matawuwuna ede peloweta ye kulinonohaiyako ye wane,

⁶ ‘Na kowa, Betelehema Yudeya** tanona unai, kowa nige ku dobikalili Yudeya magaidiyao udiyedi,

matawuwuna kowa kalimyena kabo tauwoyawa-woya ye laoma na yogu tamowai Isalaela ye kitahetetedi.’ ”
(*Maika 5:2*)

⁷ Na kabo Heloda tamowai sibasibadiyao wa ye yogahesuwaladi na ye henamaiyeidi kipwala wa yona huyamasalaha mayadaina mamohoina bena kabina ye kata.

⁸ Na kabo ye hetamalidi se lau Betelehema yo ye wane, “Kwa lau wawaya ta kwa loyanamwanamwaei. Ena kwa lobai kabo kwa uyoma yogu kwa hedeheledenamwanamwa, na kabo yau hinage ya laowa unai ya taba'ohu.”

⁹⁻¹⁰ Wasawasa wa kalinana se lapui na kabo se lau, na kipwala ye woya'useidima wa se kita'uyoi meta se gwauyalalakili. Na ye kedabagunaidi ye lau wawaya wa yona kabamiya wa unai. ¹¹ Se mwalaesae numa kalona wa unai na wawaya wa ma sinana Maliya se kitadi, se tulibono yo wawaya wa unai se taba'ohu. Yodi kainauya se haidi na se kainauyaidi, gole yo inisenisi yo

** **2:6:** *Yudeya* meta tano ne hesana, na yona kabahaina ede kadi mumuga *Yuda*.

mulo.**

¹² Na kabo kenosuwaiyena Yaubada ye hedede-lau udiyedi tabu se uyo Heloda unai. Ede keda hesau se hai na se uyo yodi magai.

Yosepa ma mwanena yo natudi se wasabu se lau Aikupito

¹³ Tamowai sibasibadiyao wa se dalahaiko, na kabo Guiyau yona anelu kenosuwaiyena ye tau-masalaha Yosepa unai ye wane, “Ku tolo wawaya ta ma sinana ku woyaidi kwa wasabu kwa lau Aikupito. Menai kabo kwa miya ye lau ee kana siga ya hededelaowa'uyo. Matawuwuna Heloda wawaya ta ye wasewasenei bena ye unui.”

¹⁴ Ede boniyaina ne unai Yosepa ye tolo na wawaya wa ma sinana ye wasabuyeidi se lau Aikupito.

¹⁵ Unai se miya ye lau ee Heloda ye boita. Teina unai Guiyau yona hededepeloweta saha ye hedenonohaiyako wa ye laoma ye mamohoi:

“Aikupito unai natugu tau ya yoganei'uyoiyama.” *(Hoseya 11:1)*

Heloda yona tau'iyala wawayao se unuidi

** **2:11:** *Inisenisi yo mulo* meta mulamula panepanedi. Kain-
auya haiyona wa kaniyodi ede teina: *Gole* unai se hemasalaha
meta Yesu se kita iya wasawasa. *Inisenisi* meta taukaitalam
tamowaidi se gabugabu na kasuna ye sae Yaubada unai, unai
inisenisi kainauyana wa ye hemasalaha meta tausonoga wa Yesu
se kita iya Yaubada. *Mulo* meta kamkamna tauhekaiyawasidi yo
hinage tauboiboita sinaledi kabaheyausidi, unai ye hemasalaha
meta Yesu kabo ye kamkamna yo ye boita.

¹⁶ Heloda wasa ye lapui meta tamowai siba-sibadiyao wa iya se lupoi, unai ye kouyalay-alakalili. Ede yona tau'iyala ye hetamalidi se lau Betelehema maudoina unai wawayao tatao yodi bolimai labui sola nige se haidi maudoidi se unuidi. Matawuwuna ede tausibasiba wa ye henamaiyeidi na kipwala yodi huyakitana wa unai ye laoma meta sola nige bolimai labui ye lobai.

¹⁷ Teina unai peloweta Yelemaiya saha ye hed-edeyako wa ye laoma ye mamohoi, ye wane,

¹⁸ “Kalina lakilakina Lama^{**} unai ye laoma, nuwayababa yo doulakilaki daguguna.

Lahela^{**} natunao sabidi ye dou na nige ye henuwa nuwana se hededehetalu, matawuwuna ede natunao se boitako.” (*Yelemaiya 31:15*)

Aikupito unai se uyoma Isalaela

¹⁹ Heloda yona boita mulinaena, Aikupito unai Guiyau yona anelu kenosuwaiyena ye taumasalaha Yosepa unai

²⁰ ye wane, “Ku tolo wawaya ta ma sinana ku woyaidi kwa uyo Isalaela tanona unai, matawuwuna wawaya ta bena tau'unuina wa se boitako.”

²¹ Unai Yosepa ye tolo wawaya wa ma sinana ye woyaidi na se uyo Isalaela.

^{**} **2:18:** *Lama* meta magari hesau Yelusalema dedekanaena. Hedehedede ta unai Mataiyo ye hai Betelehema unai ye heyaheyasoniyei. ^{**} **2:18:** *Lahela* meta Dius kadi mumuga

Yakobo mwanena. Mataiyo ye hai ye heyaheyasoniyei sina maudoidi Betelehema unai natudiyao se boitako wa udiyedi.

²² Na wasa ye lapui meta Heloda natuna Alekelau iya tamana lauhedamaina Yudeya yodi wasawasa, unai ye matausikalili na nige ye henuwa ye lau Yudeya. Na kenosuwaiyena hededehesibasiba ye haidi, unai ye lau Galili

²³ na magari hesau hesana Nasaleta unai se miya. Unai peloweta yodi hedehedede hesau hinage ye laoma ye mamohoi:
 “Iya kabo hesana se katai Nasaleta tauna.”

3

Yowane Babatiso yona lauguguya balabalaena (Maleko 1:1-8, Luka 3:1-9, Yowane 1:19-28)

¹ Bolimai hisa se lau mulidi ne unai** Yowane Babatiso Yudeya balabalanaena ye hetubu ye lauguguya ye wane,

² “Kwa nuwabui! Matawuwuna ede Galewa basileiyana ye hanahanaumako!”

³ Yowane meta iya tamowaina ede Aisaiya peloweta ye hededehemasalaha'usei wa ye wane, “Tamowai hesau balabala unai ye yogayoga ye wane,

‘Guiyau yona keda kwa kabinonohai, yo yona kabalau kwa hedudulai!’ ” (*Aisaiya 40:3*)

⁴ Yowane kana kaleko meta kamela wiyana unai se ginauli, na kana dagilolo meta suisui hesau dahina,** na kana kai ede mwadimwadi yo kamwakamwa.

** **3:1:** *Bolimai hisa se lau mulidi ne unai meta Mataiyo yona kulikuli kalina Giliki unai ye kuli, Tenem mayadaidi ne udiyedi.*

** **3:4:** *Kaleko yo dagilolo:Yowane kana kaleko meta gonogonwana doha peloweta Ilaisa kana kaleko (2 Kin 1:8).*

⁵ Yelusalema, Yudeya yo Yolidani tehana maudoina tamowaidiyao se laoma iya kalinawai

⁶ na yodi yababa se hededehe masalahadi, ede Yowane ye hebabatisoidi Yolidani sagasagana unai.

⁷ Kabo Paliseya yo Sadusiya tamowaidiyao gwaudi se laoma Yowane unai babatiso hesabana. Ye kitadi ede ye dilaidi ye wane, “Komiu mwata natunao! Kaiteya ye hededelaowa bena kabo Yaubada yona hekamkamna kwa yabubugabaei?

⁸ Bena nuwabui kaniyona kwa miyahemasalahadi!

⁹ Na tabu kwa nuwatui meta kabo [*kwa bom kwa hemauli'uyoigomiu na*] kwa wane, ‘Kama kulutubu meta Abelahama!’** Ya hededelaowa, Yaubada gonowana weku ne udiyedi Abelahama kana isimulitao ye ginaulidi.

¹⁰ Kilam meta ye nonohaiyako na kaiwa wuwuna unai ye tole. Ena kaiwa hesau nige ye kaniyonamwanamwa meta kabo ye koigabaei yo ye gabalaei kaiwa kalakalasina luwanaena.

¹¹ Yau waila unai ya hebabatisoigomiu, yomi nuwabui kabakitana. Na tamowai hesau ede sola kabo ye laoma. Iya yona gigibwali meta ye saekalili na kabo yau. Yau nige ya namwakalili taba iya kana sendolo ya baheidi.** Iya kabo

** **3:9:** *Kama kulutubu meta Abelahama:* Abelahama meta iya Yaubada yona kaisunuwa tamowaina, yo iya unai Dius bodana se tubuma. Paliseya yo Sadusiya tamowaidiyao wa se tolobayao kadi kulutubu ne unai na se bom se kita'uyoidi meta siya Yaubada kana bodao. **

3:11: *Kana sendolo ya baheidi:* Teina ta meta heyayai tauhaina kana paisowa hesau, meta tamowai se saguidi kadi sendolo bikibikidi ne mainadi se yailidi na sendolo ne se haigabaeidi.

Yaluwa Tabuna yo kaiwa kalakalasina udiyedi ye hebabatISOigomiu.

¹² Yona kabaheSuhesuluisini kaikaiwana iya nimanaena, na kabo witi ye hesuluisinidi yo ye hinelidi. Na kabo kaniyodi ye toledi sanalaena, na mosomosodiyao kabo ye gabudi kaiwa kalakalasina nige yona kababoso unai.”

Yesu yona babatISO

(Maleko 1:9-11, Luka 3:21-22, Yowane 1:32-34)

¹³ Kabo Yesu Galili unai ye laoma Yolidani sagasagana unai, bena Yowane unai babatISO ye hai.

¹⁴ Na Yowane ye kaipate bena Yesu ye hedede-hekaiyawasi ye wane, “Idohagi to kowa ku laoma yau kaliguyena? Ye namwa mo taba kowa ku hebabatISOigau!”

¹⁵ Na Yesu ye hededebui ye wane, “Nige, teina mahana ta unai meta kowa bena ku hebabatISOigau. Taba Yaubada yona nuwatu mo ta lauwatani.” Ede Yowane ye talam na Yesu ye hebabatISOi.

¹⁶ Ye hebabatISOi ye gehe kabo Yesu waila ne unai ye gayo ye saesae, na mahanana ne unai galewa ye tasoke, na Yesu Yaubada Yaluwana** ye kita ye dobima doha bunebune na ye talu iya unai.

¹⁷ Na kalina hesau galewa ne unai ye wane, “Teina yau Natugu. Iya ya gadosisiyei, yo ya gwaualakalili iya unai.”

** **3:16:** *Yaubada Yaluwana meta Yaluwa Tabuna.*

4

Diyabolo Yesu ye nohoi

(Maleko 1:12-13, Luka 4:1-13)

¹ Na kabo Yaluwa Tabuna Yesu ye laei balabal-aena bena diyabolo iya ye nohoi.

² Menai ye kaihudi ye lau mayadai 40 yo boniyai 40, ede ye hasali.

³ Na taunohonoho wa ye laoma kalinaena ye wane, “Ena kowa Yaubada Natuna, ku hededelau weku ta udiyedi se hemala pwalawa.”

⁴ Na Yesu ye wane, “Yaubada kalinana unai ta hasili ye wane,

‘Tamowai taba nige pwalawa mo unai ye mau-mauli, na Yaubada yona hedehede maudoidi udiyedi hinage ye maumauli.’ ” *(Dutelonomi 8:3)*

⁵ Na kabo diyabolo wa Yesu ye laei magai lak-ilakina tabuna** unai na ye saei Numa Tabuna kewana tehana saesaekalilina unai ye hetolo,

⁶ na ye hededelau unai ye wane, “Ena kowa Yaubada Natuna, kabo ku kamposidobi. Matawuwuna buka tabuna unai se kuli se wane, ‘Yaubada kabo ye hededelau yona anelu udiyedi na se kitahetetego,

kabo nimadiyena se kabisinigo, na taba nige gonowana kaem ne ku koiyedi weku udiyedi.’ ” *(Same 91:11-12)*

⁷ Na Yesu ye hededebui ye wane, “Na hinage buka tabuna unai ta hasili meta ye wane,

‘Tabu Guiyau yom Yaubada ku lautonogi.’ ” *(Dutelonomi 6:16)*

** **4:5:** *Magai lakilakina tabuna ne meta Yelusalema.*

⁸ Na kabo diyabolo wa Yesu ye laei kuduli saekalilina unai na tanoubu ta basileiyana maudoidi yodi namwanamwa saesaedi ye hekita

⁹ na ye wane, “Ena ku tulibono yo ku taba'ohu kaliguwai, kabo ginauli maudoidi ta ya haidiwa.”

¹⁰ Na Yesu ye wane, “Satani, ku tausuwala! Matawuwuna buka tabuna unai ye wane, ‘Guiyau yom Yaubada ye bom mo ku hekasisiyei, yo iya ye bom mo unai ku taba'ohu.’”
(*Dutelonomi 6:13*)

¹¹ Ede diyabolo wa Yesu ye laugabaei, na anelu se laoma Yesu se kitahetete.

Yesu ye hetubu ye lauguguya
(*Maleko 1:14-15, Luka 4:14-15*)

¹² Huya hesau Yesu wasa ye lapui meta Yowane se haiyako na numatutugudu unai se tole. Ede Yudeya ye laugabaei na ye uyo Galili.

¹³ Nige ye uyo yona magai Nasaleta, na ye lau Kapelenauma unai ye miya, Galili Gabwana dedekanaena, meta Sebulona yo Napatali tehadiyena.

¹⁴ Unai saha Aisaiya peloweta ye hededeyako wa ye hemamohoiyei:

¹⁵ “Sebulona tanona yo Napatali tanona,
tanodiyao udiyedi keda ye dobi gabwa,
tano Galili Gabwana dedekanaena,
Yolidani sagasagana hali sanakawasina,
Galili tanona dagela tamowaidiyao yodi
kabamiya,**

** **4:15:** *Sebulona tanona yo Napatali tanona yo tano hedehed-edededi maudoidi ne kaniyodi ede teha Galili tanona, na peloweta Aisaiya Galili tanona hesadiyao beyabeyadi udoi'udo'i ye kataidi.*

16 siya masigili unai taumiya wa meta mala laki-lakina se kita,
yo mwaloi logulogunaena taumiya kalidiyena mala ye sina.” (*Aisaiya 9:1-2*)

17 Tenem huyana ne unai Yesu ye hetubu ye lauguguya ye wane, “Kwa nuwabui, matawuwuna ede galewa basileiyana ye hanahanaumako.”

Yesu yona hekahekatao bagubagunadi ye yoganeidi

(*Maleko 1:16-20, Luka 5:1-11, Yowane 1:35-51*)

18 Huya hesau Yesu ye yona ye laulau Galili Gabwana dedekanaena ede tauyamayama labui ye kitadi yodi hinaya udiyedi se yamayama. Tamowaidiyao ede Simona - hesana hesau ede Petelo - ma kana kaha Andeleya.

19 Na ye yogadobi udiyedi ye wane, “Kwa saema kwa hemuliwatanigau, na kabo ya hekatagomiu tamowai tauyamayamaidi.”

20 Ede mahanana ne unai yodi hinaya wa se laugabaeidi na se saema se hemuliwatani.

21 Se tausigilau, na kabo Sebedaiyo ma natunao Yamesi yo Yowane ye kitadi yodi waga unai, yodi hinaya se polapolaidi. Na Yamesi ma kana kaha Yowane ye yoganeidi.

22 Mahanana ne unai tamadi yo yodi waga wa se laugabaeidi, na Yesu se hemuliwatani.

Yesu taukasiyebwa ye henamwanamwadi

(*Maleko 1:39 yo 3:7-12, Luka 6:17-19*)

23 Yesu Galili maudoina ye tauhetakikili na yodi sunago udiyedi ye lauhekata. Yaubada yona

basileiya wasana namwanamwana ye hededehe-masalaha, yo hinage tamowai kadi kasiyebwa udoi'udoj ye henamwanamwadi.

²⁴ Yesu wasana Galili tehana maudoina ye tauhetakikili, yo hinage ye lau ee Siliya tanona maudoina unai. Na tamowai kadi kasiyebwa udoi'udoj se laedima Yesu unai, kasiyebwa doha taukamkamna, yo yaluwa yabayababadi tamowai se luwuidi, yo taukikikiwasi, yo hinage taubunibuni, na ye henamwanamwadi.

²⁵ Na teha Galili, Dekapolisi,** Yelusalema, Yudeya, yo Yolidani sagasagana hali sanakawasina udiyedi bodalakilaki se laoma Yesu se hemuliwatani.

Yesu ye lauguguya kuduliyena

5

Mataiyo 5–7

Tamowai yodi kabagwayyala mamohoidi (Luka 6:20-23)

¹ Na Yesu boda wa ye kitadi se laolaoma, ede maiyanao hekahekatao se sae kuduli hesau unai. Kabo ye tuli

² na ye hetubu ye hekatadi ye wane,

³ “Kaiteyadi se kitalau Yaubada yona sagu unai,** siya gonowana se gwayyala,

** **4:25:** *Dekapolisi* kaniyona ede magai lakilakidi saudoudoi, yo iya hinage magai ne tehadi hesana. ** **5:3:** *Se kitalau Yaubada yona sagu unai:* Yesu yona hedehedede wa Mataiyo kalina Giliki unai ye kuli ye wane, *Kaiteyadi se deha yaluwadiyao udiyedi.* Teina meta Dius yodi hedehedede ye hededewatani. Kaniyona hesau ede, *Kaiteyadi siya taunuwadobidobi,* na kaniyona hesau ede lau-soisoi ne unai ku hasili.

- matawuwuna galewa basileiyana meta siya yodi.
- ⁴ Kaiteyadi se doudou yo se nuwanuwayababa, siya gonowana se gwauyala, matawuwuna ede Yaubada kabo nuwadi ye hededehetaludi.
- ⁵ Kaiteyadi se nuwatalu, siya gonowana se gwauyala, matawuwuna ede tanoubu maudoina ta kabo siya yodi.
- ⁶ Kaiteyadi laulau namwanamwadiyao se henuwakaliliyeidi, siya gonowana se gwauyala, matawuwuna saha se henuwa wa kabo se lobai.
- ⁷ Kaiteyadi tamowai hekadiyo se katekamkamnaeidi, siya gonowana se gwauyala, matawuwuna Yaubada kabo ye katekamkamnaeidi.
- ⁸ Kaiteyadi nuwadi udiyedi se a'a, siya gonowana se gwauyala, matawuwuna ede Yaubada kabo se kita.
- ⁹ Kaiteyadi siya tamowai tauhenuhenuwadaumwalidi, siya gonowana se gwauyala, matawuwuna ede Yaubada kabo ye kawanatuyeidi.
- ¹⁰ Kaiteyadi siya laulau namwanamwadi debadiyena se hekamkamnadi, siya gonowana se gwauyala, matawuwuna ede galewa basileiyana meta siya yodi.

11 Ena tamowai se dilamataigomiu yo se hekamkamnagomiu yo hededelupolupo yabayababadi udoi'udoi udiyedi se hededeheyababagomiu yau debaguyena, meta gonowana kwa gwauyala.

12 Nuwamiu bena se namwa yo kwa gwauyala matawuwuna ede yomi kainauya ye lakikalili galewa ne unai. Kaniyona ede peloweta bagubagunadiyao wa se hekamkamnadi gonogonowana doha se hekamkamnagomiu ta.”

Kalita yo mala

(Maleko 9:50, Luka 14:34-35)

13 “Komiu tanoubu ta kalitana ede. Taba kalita ne kamnana ye gehe, meta nige gonowana ta hekalita'uyoi, yo nige kana paisowa hesau. Unai kabo se inigabae na tamowai se sae se dobi na se utu'utui.

14 Komiu tanoubu ta malana ede. Magai lakilakina hesau kuduli kewanaena malana nige gonowana se tolewadam.

15 Yo hinage taba lampa ta hekalasi, meta nige gonowana gulewa unai ta hebilikoi. Na ta tolesaei lampa kabatolena unai na numakalo ne unai tamowai maudoidi dawayana ne se kita.

16 Unai bena tamowai yomi laulau namwanamwadi se kitadi doha mala wa, yo tamamiu galewa ne unai se hedebasaei.”

Yesu laugagayo kaniyodi mamohoidi ye hedede-hemasalahadi

17 “Tabu yomi nuwatu ya laoma ta laugagayo yo peloweta yodi hedehedede wa bena ya

hekaiyawasidi. Nige! Na ya laoma ta bena ya hemamohoiyeidi.

¹⁸ Ya hededemamohoi kalimiuyena: Galewa yo tanoubu kabo se gehe, na [*Yaubada yona*] laugagayo [*se kulidiko*] wa nige gonowana kulikulidi gagilina hesau ye taukwadalele, kana siga laugagayo hedehededena maudoidi se laoma se mamohoi.

¹⁹ Ena tamowai hesau laugagayo ta gagilina hesau ye utusi yo tamowai hekadi ye hekatadi bena laugagayo ta se utusi, Yaubada kabo iya ye tolehemulita galewa basileiyana unai. Na ena kaiteya laugagayo ta ye miyamiyaei yo tamowai hekadi ye hekatadi na se miyawatani, Yaubada kabo iya ye tolehebaguna galewa basileiyana unai.

²⁰ Ya hededelaowa kalimiuyena: Yomi laulau bena se dudulai yo se namwakalili na kabo siya Paliseya yo laugagayo taulauhekataedi. Ena nige, meta nige gonowana kwa lusae galewa basileiyana unai.”

Kouyalayala lauhekata

²¹ “Kwa lapuiyako meta Mose ye hededelau kada mumugao udiyedi ye wane, ‘Tabu ku kaiunu’,** yo hinage, ‘Ena tamowai hesau ye kaiunu meta iya kabo se laei tautolehedudulai tamowaidiyao udiyedi na se hekamkamna.’

²² Na yau ya hededelaowa, ena hesau kana kaha ye kouyalayalaei meta iya taba se helauhetala. Na ena tamowai hesau kana kaha ye kawayauyaulei ye wane, ‘Kulum ne nige kaniyona!’, meta iya

** 5:21: *Tabu ku kaiunu*: laugagayona ne ede Esodo 20:13unai.

taba se laei Sunedeli bodana unai na se hekilaino. Na taba hesau kana kaha ye hededeheyababa ye wane, ‘Kowa tamowai yauyaulekalilina, yo Yaubada kana waiunu mamohoi!’, meta iya kaba-hekilainona ede kaiwa kalakalasina unai.

²³ Unai, ena kowa yom kainauya ku baheiyamako bena ku kaitalasameyi na nuwamyena ye saema meta [*kowa yom yababa hesau*] kam kaha hesau unai na ye kouyalayalaego,

²⁴ yom kainauya wa ku laugabaei kaitalagam kabagabuna dedekanaena, na ku lau kam kaha wa unai yom teha ku tolehedudulai na kabo ku uyoma yom kainauya wa ku kaitalagamyei.

²⁵ Ena [*kam hagahaga debanaena na*] kam waiunu ye koipiliyeigo na ye laego bena ku lauhetala, meta bena yomi lau ne unai na maidam kwa tolehedudulaimwamwayauei. Ena nige, kabo ye laego tauhelauhetala unai. Yo tauhelauhetala wa kabo ye moselaego yona taupaisowa unai na ye tolego numatutuguduyena.

²⁶ Ya hededemamohoi: Taba nige se hepesago ye lau ee kana siga kam hagahaga monina gagilina** gehegehena ku hemaisagabaei.”

Ganawali lauhekata

²⁷ “Kwa lapuiyako meta beyabeyana Mose yona laugagayo unai ye wane, “Tabu ku ganawali.”**

** **5:26:** *Hagahaga monina gagilina* meta kalina Giliki unai se wane, kodalansi. ** **5:27:** *Tabu ku ganawali:* Esodo 20:14ku hasili.

28 Na ya hededelaowa kalimiuwai: Ena kaiteya waihiu hesau ye kita na nuwanaena ye gadosisiyei bena taba maidana se keno, meta iya nuwana ne unai ye ganawaliko.

29 Ena matakahatum ye woyalaego yababa unai, ku lamohai na ku gabaei. Ye namwa mo taba yaum hesau nigele na kabo taum maudoudoina ye lau kaiwa kalakalasina unai.

30 Yo hinage ena nimakahatum ye woyalaego yababa unai meta ku bolihai ku gabaei. Ye namwa mo taba yaum hesau nigele na kabo taum maudoudoina ye lau kaiwa kalakalasina unai.”

Inawase lauhekatana

(Mataiyo 19:9, Maleko 10:11-12, Luka 16:18)

31 “Mose ye wane, ‘Ena tamowai hesau mwanena bena ye inawasei meta kabo inawase pepwana ye kuli na ye mosei.’

32 Na yau ya hededelaowa: Ena tamowai hesau mwanena nige ye ganawali na ye inawasegaibui, meta iya waihiu ne ye heganawali. Na ena tamowai hesau waihiu ina'inawasena ye tawasolai, meta iya hinage ye ganawali.”

Kaigwala lauhekatana

33 “Doha hinage kwa lapuiyako meta Mose ye hededelau kada mumugao udiyedi ye wane, ‘Tabu yom hededekaigwala hesau ku utusi, na yom kaigwala ku hededediko Yaubada unai meta bena ku ginauliwatanidi.’**

34 Na yau ya hededelaowa: Tabu ku kaigwala! Tabu galewa hesanaena ku kaikaigwala,

** **5:33:** Kaigwala hedehededena meta Numela 30:2, Lewitikasi 19:12, Dutelonomi 23:21 udiyedi.

matawuwuna galewa meta Yaubada yona kabatuli.

³⁵ Yo tabu ku kaikaigwala tanoubu hesanaena, matawuwuna tanoubu ta iya Yaubada kaena kabatolena. Yo tabu ku kaikaigwala Yelusalema hesanaena, matawuwuna Yelusalema meta wasawasa saesaena yona magai.

³⁶ Tabu ku kaikaigwala kulum ne unai,** matawuwuna nige gonowana kulum ne maiyawana hesau ku heposiposi o ku hedubaduba.

³⁷ Ye namwa mo taba ku talam ku wane ‘Aa’, o ku uhala ku wane ‘Nige’. Ena saha hesau ku hededehagahagai‘uyoi meta tauyababa unai ye laoma.”

Haigum lauhekata
(Luka 6:29-30)

³⁸ “Yo hinage kwa lapuiyako yomi taulauhekata se wane, ‘Ena matam kesega se koihegibu, kabo hinage taukoihegibuna ne matana kesega ku koihegibu, yo ena mwakam kesega se koihuhuai hinage taukoihuhuhaina ne mwakana kesega ku koihuhuai.’**

³⁹ Na yau ya hededelaowa: Tabu yababa tauginaulina ku laukwatakwataei. Ena tamowai hesau papalikahatum ne unai ye koi meta ku tolobui na teha hesau ne unai hinage ye koi.

** **5:36:** *Ku kaikaigwala kulum ne unai:* Ena tamowai hesau kulunaena ye kaigwala, kaniyona meta yona mauli kabo ye mosegabaei, ena yona hedehedede ne nige ye mamohoi.

** **5:38:** Haigum hedehededenena ede Esodo 21:24, Lewitikasi 24:20, yo Dutelonomi 19:21udiyedi ku hasilidi.

40 Ena tamowai hesau ye laego kwa lauhetala na kam luwuluwu nimakubwakubwana ne ye hai meta hinage kam luwuluwu nimalohalohana** ku mosei.

41 Ena iyala tamowaina hesau ye lauheliligo bena yona gogo ku baheidi keda kubwakubwana mo,** meta bena ku baheidi ku lau kedalohaloha.**

42 Ena tamowai hesau saha ye kaibwadai kalimyena meta bena ku mosei. Na ena tamowai hesau saha kalimyena ye sagenahagahagai meta tabu ku nuwahi, na bena ku mosei.”

Waiunu gadosisiyeina lauhekata
(Luka 6:27-36)

43 “Yo hinage kwa lapuiyako yomi taulauhekata se wane, ‘Kham ku gadosisiyei** na kam waiunu ku hewaiunu.’

44 Na yau ya hededelaowa kalimiuyena: Kami waiunu kwa gadosisiyeidi yo hinage tauhekamkamnagomiu yodi kwa tapwalolo.

45 Teina laulau ta unai kabo kwa hemala tamamiu galewa ne unai natunao mamohoidi, matawuwuna ede mahana ye hesina tamowai

** 5:40: *Luwuluwu nimakubwakubwana yo luwuluwu nimalohalohana*: Yesu yona huyaena kwama labui se likwalikwadi. *Luwuluwu nimakubwakubwana* se likwabagunai, na *luwuluwu nimalohalohana* kewanaena se likwa na hinage se hepaisowa yodi kabobo. ** 5:41: *Keda kubwakubwana mo*: Loma yodi tau'iyala yodi dudulai meta gonowana tamowai se lauhelilidi bena yodi gogo se baheidi keda kubwakubwa. Keda ne lohana ede maela kesega, iya ede 1.5 kilomita. ** 5:41: *Kedalohaloha*: Yesu yona hedehedede wa meta *maela labui*. ** 5:43: *Kham ku gadosisiyei*: Hedehedede ta Lewitikasi 19:18unai ku hasili.

yabayababadi yo tamowai namwanamwadi udiyedi, yo hinage nabu ye hetalu tamowai namwanamwadi yo tamowai yabayababadi udiyedi.

⁴⁶ Ena taugadosisiyeigomiu se bom mo kwa gadosisiyeidi, kabo kaniyona ede saha? Takisi tautanotano hinage se gadogadosisihineli.

⁴⁷ Ena kehamiyao mo se bom kwa lautokihine-lidi meta idohagi, bena yomi laulau ne se namwa na kabo tamowai hekadiyo ne? Matawuwuna dagela tamowaidiyao teina miya ta hinage se miyamiyaei.

⁴⁸ Yomi miyamiya ne udiyedi bena kwa namwa yo kwa dudulaikalili, doha tamamiu galewa ne unai iya ye namwa yo ye dudulaikalili.”

6

Kaikainauya lauhekata

¹ “Bena kwa kitanamwanamwa, tabu tamowai matadiyena yomi laulau namwanamwadi kwa ginaginaulidi bena kabo se kitahenamwagomiu. Ena yomi laulau doha teina, meta tamamiu galewa ne unai taba nige kainauyana ye haiyawa.

² Unai ena yomi kainauya kwa moseidi deha tamowaidiyao udiyedi meta tabu bwagigina kwa yuhi doha taukailupolupo yodi laulau sunago yo keda udiyedi, yodi kainauya se moseidi tamowai matadiyena bena kabo se kitadi yo se nokoedi. Ya hededemamohoi kalimiuyena: Siya yodi kainauya maisana ede se haiyako.

³ Ena yom kainauya ku mosei deha tamowaina hesau unai meta tabu ku hedede'uyoigo kam kaha hesau unai na bena kabim ye kata.

⁴ Na yom kainauya meta bena ku mosewadam. Na Tamam ginauli wadawadamdi taukitadi, iya kabo ye kainauyaigo.”

Tapwalolo lauhekatana
(Luka 11:2-4)

⁵ “Na ena kwa tapwalolo, tabu yomi laulau doha taukailupolupo. Se henuwa bena kabo tamowai se kitadi, unai sunago kalodiyena yo hnage keda dedekadiyena se tolo na se tapwatapwalolo. Ya hededemamohoi kalimiuyena: Siya yodi tapwalolo maisana ede se haiyako.

⁶ Na ena ku tapwalolo, meta ku mwalae yom numa kalonaena, keda ku gudu na ku tapwalolo Tamam unai, iya ede teha wadawadamnaena yo teha maudoidi udiyedi taumiya. Na Tamam ginauli wadawadamdi taukitadi, iya kabo ye kainauyaigo.

⁷ Na ena kwa tapwalolo, tabu yomi hedehede kwa laulaubodai'uyoidi, doha Yaubada nige kabina taukata yodi tapwalolo. Siya yodi nuwatu meta bena tapwalolo se heloha, na kabo yodi yaubada ye lapuidi.

⁸ Unai komiu yomi tapwatapwalolo tabu doha siya, matawuwuna ede ginauli sahasahadi udiyedi kwa deha ne Tamamiu kabidi ye katako na kabo kwa kaibwadaidi.

⁹ Unai taba komiu kwa tapwalolo doha teina:
‘Tamamai galewa ne unai! Kowa hesam ka hededetausaei.

10 Yom basileiya bena ye laoma. Yom nuwatu bena ka ginauliwatanidi tanoubu ta unai, doha galewa ne unai yom nuwatu se ginauliwatanidi.

11 Mayadai ta kaina ku leyama.

12 Yoma yababa ku nuwatugabaeidi, doha hinage kai tauheyababagai yodi yababa ka nuwatugabaeidi.

13 Bena ku kitahetetegai na taba nige ka lulau noho luwanaena, na tauyababa yona nuwatu udiyedi ku gilihaigai.' **

14 [*Tapwalolo wa ye hekatadi ye gehe kabo ye hedehegede'uyo ye wane,*] “Tauheyababagomiu yodi yababa bena kwa nuwatugabaeidi, kabo Tamamiu galewa ne unai hinage yomi yababa ye nuwatugabaeidi.

15 Na ena yodi yababa nige kwa nuwatugabaeidi meta hinage Tamamiu [*galewa ne unai*] taba nige yomi yababa ye nuwatugabaeidi.”

Kaihudi lauhekata

16 “Ena kwa kaihudi, tabu kami kao doha taukailupolupo yodi laulau. Siya kadi kao se heyababadi bena tamowai se kitadi meta se kaihudi. Ya hededemamohoi kalimiuyena: Siya yodi kainauya ede se haidiko.

17 Na kowa huyana ku kaihudi meta bena ku matakabi, kulum ne ku heyausi yo ku suwali.

** **6:13:** Kulikuli beyabeyadi hekadiyo lausoi 13 se tubei se wane, *Matauwuna ede basileiya kowa yom, yo gigibwali kowa yom, yo didiga kowa yom. Mamohoi!* Nimakulikuli pepwadi bagubagunadi udiyedi hedehegede ta nige se kulidi. Iyamo huyana tapwalolo ta ta katai dubuyena kabo hedehegede ta hinage ta katai.

18 Unai kabo tamowai hekadi nige gonowana se kitalobaigo meta ku kaihudi, na Tamam teha wadawadamyena taumiya, iya ye bom mo kabim ye kata. Na Tamam ginauli wadawadamdi tauki-tadi, iya kabo ye kainauyaigo.”

Gogo lauhekatadi
(Luka 12:22-36 yo 16:13)

19 “Tanoubu ta unai tabu kwa kaipate bena taba kwa gogokalili. Gogo ne kabo se pwasa yo se tatagwaligwali, yo hinage taukaiwahali kabo se kaiwahalidi.

20 Na taba kwa kaipate bena galewa ne unai kwa gogokalili. Temenai nige gonowana sulasula se kapulapaidi yo taba nige masi ye heyababadi, yo hinage taukaiwahali taba nige se kaiwahalidi.

21 Matawuwuna ede kaiteya teha unai yom gogo se miyamiya, meta nuwam ede temenai.

22 Matada meta siya tauda ta malana ede. Ena matada se dawaya meta kabo tauda maudoina ta ye dawaya.

23 Ena matada se yababa** meta tauda maudoina ta kabo ye masigili. Na ena ku nuwatui meta mala ede nuwamyena, na mala ne meta ye masigili, masigilina ne meta ye lakikalili.

24 Nige gonowana tamowai hesau tanuwaga labui yodi ye paisowa. Hesau kabo ye subu na hesauna wa kabo ye henuwa. O nuwana bagubagunana wa yona nuwatu ye ginauliwatanidi ma

** 6:23: *Matada se yababa:* Ena tamowai hesau ye bom mo ye nuwatu'uyoi, meta Dius tamowaidiyao se wane, *iya matana se yababa.*

nuwakohihaina, na hesauna wa ye kitadobido-biyei. Unai nige gonowana Yaubada yo moni yodi kwa paisowa.

²⁵ Unai ya hededelaowa kalimiuyena: Tabu kwa nuwanuwatukalili yomi mauli hesabana, bena saha kabo kwa kai yo kwa numa, yo taumiu ta hesabana, saha kabo kwa likwa. Mauli ye saekalili na kabo kai, yo taumiu ta ye saekalili na kabo kaleko!

²⁶ Hage, manuwa ne sola kwa kitadi, siya nige se kumakuma, yo nige se kelikeli, na nige kadi kai se tole sanalaena, na Tamamiu galewa ne unai, iya ye hekahekaidi. Na komiu meta kwa saekalili na kabo manuwa ne.

²⁷ Luwamiu ne unai kaiteya ye nuwanuwatukalili na unai gonowana kabo mahana kesega ye tolelai yona mauli ne unai na ye heloha'uyoi?

²⁸ Na idohagi to kaleko kwa nuwanuwatukaliliyeidi? Sola koya pasadiyao ne kwa kitadi. Nige se paipaisowa yo nige kaleko se laulauginauli.

²⁹ Ya hededelaowa kalimiuyena: Solomona yona wasawasa kalekodiya nige hesau kana kao yona didiga doha tenem pasa ne.

³⁰ Ena Yaubada lagau ne kadi kao ye henamwadi, siya ede wau se lala na malaitom [*se wowoya na*] se gabudi se kalasi, meta iya gonowana kabo kaleko namwanamwadi udiyedi komiu ye hekalekogomiu. Komiu sunuma gagilidi tamowaidiyao!

³¹ Tabu nuwamiu se mode na kwa wane, 'Malaitom kabo saha ka kai? O saha ka numa? Yo

saha ka likwa?’

³² Matawuwuna nige Yaubada tausunumaeina, siya meta kai yo gogo se henuwakaliliyeidi, na kami henuhenuwa maudoidi ta tamamio galewa ne unai kabidi ye katako.

³³ Na komiu bena Yaubada yona basileiya nuwanuwatuna kwa tolebagunai yo hinage yona miyamiya dudulaidi kwa miyamiyaidi, na kabo ginauli maudoidi ta hinage ye haidiwa.

³⁴ Unai tabu malaitom modena unai kwa nuwanuwatukalili, matawuwuna malaitom kabo ye bom modena ye mode'uyo. Mayadai kesega kesega ye bom mo polohena.”

7

Kitahineli lauhekata *(Luka 6:37-38,41-42)*

¹ “Tabu kitahekasa ku ginauli o kowa hinage kabo kam hekasa ku lobai.

² Matawuwuna Yaubada kabo ye hineligo doha tamowai hekadi ku hinelidi ne, na laugagayo saha ku hepaisowa kalidiyena wa kabo hinage Yaubada ye hepaisowa kalimwai.

³ Ye saha to kam kaha matana mukalina ku kaikaikewai, na kowa matam ne unai kaiwa mwayana ne nige ku modei?

⁴ Idohagi to ku hededlau kam kaha unai bena matana mukalina ku haigabaei, na matam ne unai kaiwa mwayana ede sola ma miyana?

⁵ Kowa taukailupolupo mamohoi, matam ne unai kaiwa mwayana ne ku haigabaeibagunai na matam ne ye nega, kabo kam kaha matana

mukalina ne ku kitanamwanamwaei na ku haigabaei.

⁶ Ginauli tabudi tabu kwa moselaeidi kedewa udiyedi yo yomi giniuba tabu kwa gabalaeidi puwaka udiyedi. Ena ku gabalaeidi, kabo puwaka wa giniuba ne se utukalakalateidi bwatano ne unai, yo kedewa wa kabo se gelobui na se kalasigomiu.” **

Kaibwada Yaubada unai
(Luka 11:9-13)

⁷ “Kwa kaibwada [*Yaubada unai*], kabo saha kwa kaibwadai wa ye leyawa. Kwa wase, na kabo [*saha kwa wasewasenei wa Yaubada ye saguigomiu na*] kwa lobai. Yo hinage [*keda guduna unai*] kwa koikoi, kabo keda ye sokeyawa.

⁸ Matawuwuna ede taukaikaibwada saha se kaibwadai wa kabo se hai, yo tauwasewase saha se wasenei wa kabo se lobai, yo taukoikoi ne kalinawai meta keda kabo ye soke.

⁹ Komiu [*sina yo tama*], ena natumiu ye kaibwada pwalawa kabo weku kwa mosei?

¹⁰ O ena ye kaibwada yama, kabo mwata kwa mosei?

¹¹ Komiu tamowai yabayababadi, iyamo gonowana kabo ginauli namwanamwadiyao kwa moseidi natumiyao udiyedi. Na tamamiu galewa ne unai ye nonohakalili kabo kainauya namwanamwadi ye moseidi taukaibwada ne udiyedi.”

** **7:6:** *Ginauli tabudi yo giniuba meta Yaubada yona hedehegede namwanamwadi, na kedewa yo puwaka ne, siya ede tamowai nige gonowana Yaubada yona hedehegede ne se hekasisiyeidi.*

Mose yona laugagayo maudoina kaniyona

¹² “Unai, laulau sahasahadi kwa henuwadi bena tamowai se ginaulidi kalimiuyena meta komiu hinage kwa ginaulidi siya kalidiwai. Teina ta Mose yo peloweta yodi lauhekata maudoina kaniyona ede.”

*Keda labui hedehedededi
(Luka 13:24)*

¹³ “Kawakeda gagilina unai kwa lusae. Matawuwuna keda ye lau kabakamkamna magaina unai meta ye masalaha yo kawakedana ye laki, unai tamowai se bado keda ne se hemuliwatani.

¹⁴ Na mauli kedana meta ye giligili yo kawakedana ye gagili, unai tamowai hisa mo se lobai na unai se lau.”

*Pelowetalupolupo kadi kao
(Luka 6:43-44)*

¹⁵ “Kwa kitanamwanamwakalili pelowetalupolupo udiyedi. Mamoe kadi kaoyena se laowa kalimiuyena, na iyamo kadi kao mamohoina meta siya doha kedewanukula kaikaikalasidiyao.

¹⁶ Siya laulau saha se miyamiyaedi ne udiyedi kabo kwa kitalobaidi. Nige gonowana tamowai hesau maimaina gwaligwalina unai wine kaniyona ye gigi, yo hinage nige gonowana kaiwa gwaligwalidi udiyedi bosibosi kaniyona ye gigi.

¹⁷ Yo hinage kaiwa yababana kaniyona meta kaikailewa, na kaiwa namwanamwana kaniyona meta kaikaina.

¹⁸ Kaiwa namwanamwana unai taba nige kaiwa yababana kaniyona ta lobai, yo

hinage kaiwa yababana unai taba nige kaiwa namwanamwana kaniyona ta lobai.

¹⁹ Ena taba kaiwa hesau kaniyona nige se namwa meta kabo se koigabaei na se tulaei kaiwa kalakalasina unai.

²⁰ Unai kaiwa kabakitalobaina ede kaniyona udiyedi.

²¹ Tamowai se bado se hededelaoma kaliguwai se wane, ‘Guiyau, Guiyau!’, na iyamo nige gonowana maudoidi se lusae galewa basileiyana, na tamagu galewa ne unai yona nuwatu kaiteyadi se ginauliwatanidi, siya se bom mo kabo se lusae.

²² Hekasa mayadaina ne unai meta boda kabo se wane, ‘Guiyau, Guiyau, hesamyena ka hedede-peloweta, yo hesamyena demoni ka hededehepe-sadi, yo hinage hesamyena laulau gigigigibwalidi ka ginaulidi.’

²³ Kabo ya hededelau kalidiyena ya wane, ‘Nige kabimiu ya kata, kwa tausuwala, komiu yomi laulau se yababakalili.’ ”

Kabakabinuma labui hedehedededi
(Luka 6:46-49)

²⁴ “Unai, kaiteya yogu hedehedede ta ye lapuidi na ye miyawatanidi meta iya doha tamowai siba-sibana weku kewanaena ye kabinuma.

²⁵ Na kabo nabu ye talu, kabaita ye didi, yo hinage yaumai ye towa na numa wa ye nukunuku, na nige ye guli, matawuwuna ede numa wa weku kewanaena ye hetolo.

²⁶ Na kaiteya yogu hedehedede ta ye lapuidi na nige ye miyawatanidi meta iya doha tamowai yaulyaulena, malanaganagaliyena yona numa ye hetolo.

27 Na kabo nabu ye talu, kabaita ye didi yo yaumai ye towa ede numa wa ye nukuheguli yo ye tatagwaligwali.”

28 Yesu yona lauhekata maudoidi wa gehediyena meta boda wa se noko,

29 matawuwuna ede yona lauhekata wa meta ma gigibwalina, nige doha laugagayo taulauhekataeina tamowaidiyao.

8

Yesu taulepela ye henamwanamwa (Maleko 1:40-45, Luka 5:12-16)

1 Yesu kuduli wa unai ye lauhekatagehe ede maiyana hekahekatao se lidi se dobi na boda se laoma se hemuliwatani.

2 Na kabo tamowai hesau lepela kalinawai ye laoma ye tulibono na ye hededelau Yesu unai ye wane, “Guiyau, ena ku henuwa, kabo yom gigibwali unai gonowana ku he'a'agau.”

3 Na Yesu ye kabilau tamowai wa unai na ye wane, “Ya henuwa, ku a'a!” Mahanana ne unai lepela wa ye ulugehe na tamowai wa ye a'a.

4 Kabo Yesu ye hededelau unai ye wane, “Tabu tamowai hesau yona ku hedehedede! Na ku lau, yom kaitalasam ku hai doha Mose yona laugagayo unai ye hededeyako wa na ku bahe-laei taukaitalasam unai ku mosei yo hinage ye kitago,** unai kabo tamowai se kitalobai meta ku namwanamwako.”

** 8:4: Henamwanamwa laugagayona ta hasili Lewitikasi 14:2-4unai.

*Iyala taubagunaena tamowaina yona sunuma
(Luka 7:1-10, Yowane 4:43-54)*

⁵ Huyana Yesu ye lage Kapelenauma unai meta Loma yodi iyala taubagunaena tamowaina hesau ye laoma Yesu unai ye kaibwadasagu

⁶ ye wane, “Guiyau, yogu taupaisowa hesau meta ye kasiyebwa na tauna meta se kamkam-nakalili nige gonowana tauna ye hetetelidi, iya ede numaena ye kenokeno.”

⁷ Ede Yesu ye wane, “Kabo ya laowa ya henamwanamwa.”

⁸ Na iyala taubagunaena tamowaina wa ye wane, “Guiyau, nige ya namwa na bena ku laoma yogu numaena.** Na taba ku hedehedede mo kabo yogu taupaisowa ne ye namwanamwa.

⁹ Matawuwuna yau hinage meta kagu tanuwaga yona gigibwali gunina unai, yo yau hinage tau'iyala tauwoyaidi. Ya hededelau hesau unai ya wane, ‘Ku lau’, meta ye lau. Na hesau unai ya wane, ‘Ku laoma’, meta kabo ye laoma. Yo ya hededelau yogu heyayai tauhaina unai ya wane, ‘Paisowa ne ku ginauli’, meta ye ginauli.”

¹⁰ Yesu hedehedede wa ye lapuidi meta ye nokokalili. Na ye hededelau tauhemuliwatanina bodana wa udiyedi ye wane, “Mamohoikalili, ya hededelaowa kalimiuyena, Isalaela unai nige tamowai hesau ya kita yona sunuma bayabayaona

** **8:8:** *Nige ya namwa na bena ku laoma yogu numaena:* Iyala taubagunaena tamowaina wa, iya nige Dius tamowaina, na Dius yodi lauhe'a'a kabikabidi kabidi ye kata. Yodi laugagayo hesau ede, ena Dius tamowaina ye lulau dagela tamowaina yona numa unai, kabo ye biki. Na hekasisidi debanaena ede ye hedede, *nige ya namwa bena ku laoma kaliguwai.*

doha teina!

¹¹ Na ya hededelaowa kalimiuyena, teha bolime yo teha yalasi udiyedi boda** kabo se laoma na Abelahama, Isako yo Yakobo maiyadiyao se tuli galewa basileiyana kaikaigogona unai.

¹² Na galewa basileiyana ne [*Yaubada ye kabinonohai meta Isalaela tamowaidiyao hesabadi, na iyamo*] tamowaidi kabo ye tolelaeidi masigili magaina unai. Temenai kabo se doudou yo kawadi se kapuyahisidi.”

¹³ Na Yesu kabo ye hededelau iyala taubagunaena wa unai ye wane, “Yom sunuma ne debanaena yom taupaisowa ne kabo ye namwanamwa, na ku lau yom magai.” Mahanana ne unai yona taupaisowa wa ye namwanamwa.

*Yesu taukasiyebwa ye henamwanamwadi
(Maleko 1:29-34, Luka 4:38-41)*

¹⁴ Na kabo Yesu ye lau Petelo yona numa unai na Petelo bwasiyana sinebada ye kita meta tauna se gwagwama yo ye kasiyebwa na ye kenokeno.

¹⁵ Ye kabilau sinebada wa nimana unai meta kasiyebwa wa ye gehe na sinebada wa ye namwanamwa, ede ye kabinonoha na Yesu ye haitalai.

¹⁶ Meimeilahina ne unai mahana ye dui na kabo tamowai yaluwa yabayababadi se tanuwagaidi wa se woyaidima na yaluwa yabayababadi wa ye hededehepesadi. Yo taukasiyebwa maudoidi ye henamwanamwadi.

¹⁷ Teina laulau gigigigibwalidi ye ginaulidi ta unai meta Yaubada kalinana peloweta Aisaiya

** **8:11:** Boda ta, siya meta dagela tamowaidiyao, nige Dios tamowaidiyao.

ye hededediko wa ye hemamohoiyeidi doha ye wane,

“Iya meta yoda basabasa maudoidi ye haigabaeidi na kada kasiyebwa ye henamwanamwadi.”

(Aisaiya 53:4)

*Tamowai labui bena Yesu se hemuliwatanani
(Luka 9:57-62)*

¹⁸ Yesu boda wa ye kita meta ye laki ye laulau, unai ye hededelau yona hekahekatao wa udiyedi meta bena se kawasilau Galili Gabwana hali sanakawasina ne unai.

¹⁹ Na kabo laugagayo taulauhekataena hesau ye laoma Yesu unai na ye wane, “Taulauhekata, yom kabalau maudoidi udiyedi yau kabo ya hemuliwatanigo.”

²⁰ Na Yesu ye hededebui ye wane, “Kedewa nukula yodi duha, yo hinage manuwa yodi noi, na Tau Natuna nige yona kabakaiyawasi mamohoina hesau.”

²¹ Na tauhemuliwatanina hesau ye hededelau Yesu unai ye wane, “Guiyau, taba gonowana ya uyo magai na tamagu toletoletauna ya kitabagunaei?” **

²² Na Yesu ye hededelau unai ye wane, “Kowa ku hemuliwatanigau, na kaiteyadi se boitako meta siya bena kehadi tauboitane se lae bwayabwaya unai se tole.” **

** **8:21:** *Tamagu toletoletauna ya kita:* Toletoletau hededehe-masalahana ku hasili. **

** **8:22:** *Kaiteyadi se boitako:* Siya ede yaluwadiyena se boitako, kaniyona ede nige se modelau Yaubada unai yo Yesu nige se sunumaei. *Kehadi tauboitane* meta bu-lumaena tauboitane.

*Yesu wowoli ye hededehedaumwali
(Maleko 4:35-41, Luka 8:22-25)*

²³ Na kabo Yesu maiyana hekahekatao se dobi wagaena se gelu na Galili Gabwana wa unai se kawasi.

²⁴ Yesu waga wa unai ye kenoko na makesega kabo wowoli ye lage na waga wa bagodu se ini'inipuluhi. ²⁵ Unai yona hekahekatao wa iya se hanoi na se wane, “Guiyau, ku hesaguhaida! Nige bayaona kabo ta yoli!”

²⁶ Na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ido-hagi to kwa matausi? Yomi sunuma taki se gagili!” Ede ye tolo na ye hededebayao yaumai yo bagodu wa udiyedi, meta yaumai wa ye kaiyawasi na gabwa wa ye daumwali.

²⁷ Unai yona hekahekatao wa meta se nokokalili na se wane, “Teina meta tamowai sahasahana? Ede yaumai yo bagodu, iyamo iya se kawak-abiyei.”

*Tamowai labui udiyedi yaluwa yabayababadi
Yesu ye hededehepesadi
(Maleko 5:1-20, Luka 8:26-39)*

²⁸ Kabo Yesu ye dunasae Gadala** tamowaidiyao yodi teha unai. Tenem teha ne unai meta tamowai labui, yaluwa yabayababadi siya se luwuidi. Yodi laulau se yababakalili ede nige gonowana tamowai hesau ye lau temenai. Yodi kabamiya meta tamowai yodi kabatoletoledi

** **8:28:** *Gadala:* Kulikuli beyabeyadi hekadi hesa udoi se kuli, iya ede Gelasa (doha Maleko 5:1 yo Luka 8:26 udiyedi). Gadala yo Gelasa magaidi meta Galili Gabwana teha yawana unai, Gadala gabwa dedekanaena, na Gelasa kedaloaha.

duhadiyao, udiyedi se pesa se laoma Yesu se hailobai.

²⁹ Se yogalau unai se wane, “Yaubada Natuna, saha ku henuwa kalimiyena? Yaubada yona kaisunuwa mayadaina meta sola nige ye lage, na ku laoma ta bena ku hekamkamnanonohaigai?”

³⁰ Na tehalaudi wa unai meta puwaka yawoina se dumudumuli.

³¹ Ede demoni wa se wane, “Ena ku hededehep-esagai, taba gonowana ku hetamaligai na ka lau puwaka ne udiyedi ka luwu?”

³² Unai Yesu ye hededelau demoni wa udiyedi ye wane, “Kwa lau!” Ede tamowai wa se pe-sagabaeidi na puwaka wa udiyedi se luwu. Kabo puwaka wa padipadi wa unai se heloigogoi se dobi Galili Gabwana wa unai se mwaloigogoi.

³³ Na puwaka wa taukitahetetedi se wasabu se lau Gadala magaina lakilakina unai na saha ye tubu wa yo hinage tamowai labui wa wasadi se hedehedeideidi.

³⁴ Ede magai wa tamowaidiyao maudoidi se laoma Yesu unai. Na huyana iya se kita meta se kaibwadai bena taba yodi magai tanona ne ye laugabaei.

9

*Yesu taubunibuni hesau ye henamwanamwa
(Maleko 2:1-12, Luka 5:17-26)*

¹ Yesu waga hesau unai ye gelu na ye kawasi'uyo yona magai Kapelenauma.

² Menai tamowai hekadiyo tau hesau bunibun-ina diyadiyali unai se baheiyama iya unai. Yesu yodi sunuma ye kita na ye hededelau taubunibuni

wa unai ye wane, “Natugu! Ku nuwabayao, yom yababa ya nuwatugabaeidi.”

³ Na laugagayo taulauhekataedi hekadiyo se bom se gadigadigugu se wane, “Teina tamowai ta meta Yaubada ye hededeheyaheyababa.”

⁴ Yodi nuwanuwatu wa Yesu kabidi ye kata ede ye hededelau udiyedi ye wane, “Idohagi na nuwanuwatu yababadi kwa nuwanuwatuidi.

⁵ Hedehedede sahasahana ye biga ede, ya wane, ‘Yom yababa wa ya nuwatugabaeidi’, o, ya wane, ‘Ku tolo na ku laulau’?

⁶ Ya henuwa bena kabina kwa kata meta Tau Natuna iya kaiyaulina ta unai yona gigibwali gonowana yababa ye nuwatugabaeidi.” Ede ye hededelau taubunibuni wa unai ye wane, “Ku tolo, yom dam ne ku bahei na ku lau yom numa.”

⁷ Ede tamowai wa ye tolo na ye lau yona magari.

⁸ Laulau saha ye tubu wa boda se kita meta se siliyata na Yaubada se hedebasaei, matawuwuna gigibwali wa ye mosei tamowai udiyedi.

Yesu Mataiyo ye yoganei

(Maleko 2:13-17, Luka 5:27-32)

⁹ Yesu magari wa ye laugabaei ye laulau, na takisi tautanotano hesau hesana Mataiyo ye kita takisi kabatanotano numana unai ye tutuli. Ye hededelau unai ye wane, “Ku hemuliwatanigau.” Ede Mataiyo ye tolo na ye hemuliwatani.

¹⁰ Na muliyena ede se lau Mataiyo yona numa unai na se kaikai. Na takisi tautanotano bodadi yo hinage yababa tamowaidi hekadiyo se laoma Yesu yo yona hekahekatao wa maiyadiyao se kaikai-gogoi.

11 Paliseya tamowaidiyao se kitadi ede yona hekahekatao wa se henamaiyeidi, “Idohagi to tauhekatagomiu ne takisi tautanotano yo yababa tamowaidi ne maidanao se kaikaigogoi?”

12 Yodi hedehedede wa Yesu ye lapui na ye hededebui ye wane, “Taukasikasiyebwa mo se henuwa doketa, na tamowai namwanamwadi meta nige.

13 Na kwa lau teina hedehedede ta kaniyona kwa wasenei:

‘Katekamkamna mo ya henuwa,

na nige kaitalagam.’

(Hoseya 6:6)

Yogu laoma ta meta nige tamowai yodi miyamiya dudulaidi hesabadi, na yababa tamowaidi bena ya yogaisinidi.”

Kaihudi henamaina

(Maleko 2:18-22, Luka 5:33-39)

14 Na kabo Yowane Babatiso yona hekahekatao se laoma Yesu se henamaiyei, “Idohagi to kai yo Paliseya tamowaidiyao ka kaikaihudi, na tauhemuliwatanigo nige se kaikaihudi?”

15 Yesu ye hededebui ye wane, “Idohagi to tautawasola kana taumana yona tawasola kaikai-gogona unai bena se nuwadubu? Iyamo sola mayadaina kabo ye laoma tautawasola kabo kalidiyena se laeihesuwala na kehanao ne kabo se kaihudi.

16 Nige gonowana tamowai hesau kaleko hauhauna tupwana unai kwama beyabeyana ye polai, matawuwuna kaleko hauhauna tupwana ne kabo kwama beyabeyana ne ye tabepulisi na tapulisina ne meta kabo ye lakikalili.

17 Yo hinage tamowai nige gonowana waina hauhauna se ini waina pakuna beyabeyana unai. Taba waina hauhauna se ini paku beyabeyana unai, kabo paku ne ye tapulisi, na waina wa kabo ye bwalili. Unai waina hauhauna ta ini waina pakuna hauhauna unai, kabo se namwanamwal-abulabui.”

*Yesu sinebada yo sinekuku ye
henamwanamwadi
(Maleko 5:21-43, Luka 8:40-56)*

18 Yesu sola ma hedehededena, na magari wa yodi sunago badana hesau ye laoma Yesu matanaena ye tulibono na ye wane, “Natugu waihiu kaboina ta ye boita, na ku laoma nimam ku tolesae iya kewanaena, kabo ye mauli.”

19 Ede Yesu yo yona hekahekatao wa se tolo na maiyadi se lau.

20 Se laulau, na kabo sinebada hesau kwasina ye miyamiyagabaei bolimai saudoudoi-labui, iya Yesu dagelana ne unai ye laoma na kana kwama sinosinona ye kabitonogi.

21 Yona nuwanuwatu unai ye wane, “Taba kana kwama mo ya kabitonogi, kabo ya namwanamwa.”

22 Na Yesu ye kitabui sinebada wa ye kita ede ye hededelau unai ye wane, “Natugu, nuwam ye bayao! Yom sunuma ta ye henamwanamwago.” Na mahanana ne unai waihiu wa ye namwanamwa.

23 Sunago badana wa yona numa unai se lage ede tauhigohigo** yo taudoudou bodadi se kitadi,

24 na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Kwa pesa! Sinekuku me nige ye boita, na ye keno mo.” Na se talatalawasiyei.

25 Boda wa ye hetamalidi se pesagehe kabo Yesu ye mwalae sinekuku wa yona kabakeno wa unai na ye kabilau nimana wa unai, ede ye tolo.

26 Na wasana wa ye lau tenem teha ne maudoina unai.

Yesu taumatagibugibu labui ye henamwanamwadi

27 Yesu sunago badana yona numa wa ye laugabaei ye laulau na taumatagibugibu labui se tolo na se hemuliwatani na se yogayoga se wane, “Dawida natuna! Ku katekamkamnaegai!”

28 Na ye mwalaesae yona kabamiya numana unai na taumatagibugibu wa se laoma iya unai. Na ye henamaiyeidi ye wane, “Kwa kawamamohoi meta gonowagu ya henamwanamwagomiu?” Se wane, “Guiyau, ka kawamamohoi!”

29 Kabo matadi ye kabitonogidi na ye wane, “Saha kwa kawamamohoiyei wa kabo ye tubu kalimiuyena.”

30 Ede matadi wa se lala. Na Yesu ye laugayoidi ye wane, “Tabu tamowai hesau yona kwa hedehedede!”

31 Na iyamo muliyena se lau ede Yesu wasana wa se helaki tenem teha maudoina ne unai.

Yesu tamowai una'unana ye henamwanamwa

** 9:23: *Tauhigohigo*: Dius yodi kabikabiyena higo se yuhidi meta huyagwayala yo huyanuwadubu udiyedi.

³² Taudi labui wa se hetubu se dalahai, na tatao hekadi kadi kaha hesau se woyaiyama Yesu unai. Yaluwa yabayababana meta ye luwu tamowai wa unai, ede ye una'una.

³³ Na Yesu yaluwa yabayababana wa ye hededehepesa, ede tamowai una'unana wa ye hedehede. Na boda se noko se wane, “Nige sola laulau hesau doha teina ka kita Isalaela unai!”

³⁴ Na Paliseya tamowaidiyao se wane, “Yaluwa yabayababadi kadi tanuwaga yona gigibwaliyena yaluwa yabayababadi ye hededehepesadi.”

Yesu tamowai ye katekamkamnaedi

³⁵ Kabo Yesu ye lau magai lakilakidi yo kasa gagilidi ye tauhetakikilidi. Na ye lauhekata yodi sunago udiyedi yo Yaubada yona basileiya wasana namwanamwana ye wasaduwaiyei, yo hinage tamowai kadi kasiyebwa udoi'udoj ye henamwanamwadi.

³⁶ Na boda wa ye kitadi ede ye katekamkamnaedi, matawuwuna pilipili udoi'udoj se hekalodi na nige tausaguidi, kadi kao doha mamoe nige taukitahetetedi.

³⁷ Na ye hededelau yona hekahekatao wa udiyedi ye wane, “Koya ne ye masulikalili, na taupaisowa meta nige se bado.

³⁸ Unai kwa kaibwadalau masuli guiyauna unai na kabo koya ne taupaisowaina ye hetamalidima.”

10

Yesu yona hekahekatao saudoudoi-labui ye

hetamalidi se lau se lauwasi

(Maleko 3:13-19 yo 6:7-13, Luka 6:12-16 yo 9:1-6)

¹ Yesu yona hekahekatao saudoudoi-labui wa ye yogagoidima na gigibwali ye moseidi bena yaluwa bikibikidi se hededehepesadi yo tamowai kadi kasiyebwa udoi'udoï se henamwanamwadi.

² Taupaisowa ye hetamalidi wa hesadiyao ede teina:

Bagubagunana ede Simona, hesana hesau meta Petelo, yo kana kaha Andeleya.

Yamesi Sebedaiyo natuna, yo kana kaha Yowane.

³ Pilipo yo Batolomaiyo, Tomasi yo Mataiyo, iya takisi tautanotano,

Yamesi Alepaiya natuna, yo Tadayo,

⁴ Simona Tauhaikabi, yo Yudasi Isakaliyota, Yesu kana tauwalohai.

⁵ Tatao saudoudoi-labui wa Yesu ye guguyaidi na ye hetamalidi ye wane, “Tabu kwa laulau dagela tamowaidiyao yo Samaliya tamowaidi yodi magari udiyedi,

⁶ na kwa lau Isalaela tamowaidiyao mo udiyedi, siya doha mamoe gegegediyao.

⁷ Kwa lau na kwa wasaduwai kwa wane, ‘Galewa basileiyana ye hanahanaumako.’

⁸ Taukasikasiyebwa kwa henamwanamwadi, tauboiboita kwa hemaui'uyoidi, taulepelepela kwa he'a'adi,** yo yaluwa yabayababadi kwa hededehepesadi. Kainauya ta kwa haimoei nige maisana, unai kwa kainauyaei, tabu maisana.

** **10:8:** *Taulepelepela* hededehepesalahana meta Lepela hedehedena ku hasili.

9-10 Tabu moni gole o siluba o kopa kwa baheidi, yo tabu tobwa, kwama, buti, yo tuke kwa laulaubaheidi yomi lau ne unai. Matawuwuna taupaisowa yona dudulai ede taba tamowai iya se sagui kai [*yo gogo*] udiyedi.

¹¹ Ena magai hesau unai kwa lage meta tamowai namwanamwana hesau kwa wasenei na yona numa unai kwa miya kana siga kwa dalahai.

¹² Huyana kwa mwalaesae numa ne unai meta yomi lautoki kwa mosei kwa wane, ‘Nuwadaumwali kwa hai!’

¹³ Ena numa ne tamowaidiyao se namwa, meta yomi nuwadaumwali ne kwa tole kalidiyena. Ena nige se namwa, meta yomi nuwadaumwali ne kwa hai'uyoi.

¹⁴ Ena magai hesau nige se yogaisinigomiu o se lapulaowa kalimiuyena, meta kaemiu mukalidi kwa koinihinihiyeidi** na numa o magai ne kwa laugabae.

¹⁵ Ya hededemamohoi kalimiuyena: Yaubada yona hekasa mayadaina ne unai meta kadi hekamkamna se lakikalili, na kabo Sodoma yo Gomola.”

Huya matada ne unai kabo hewaiunu kwa hekalo

(Maleko 13:9-13, Luka 21:12-17)

¹⁶ “Ya hetamaligomiu ta kami kao doha mamoe se lulau kedewa kaikaikalasidiyao udiyedi. Unai bena kwa sonoga doha mwata, yo tabu yababa hesau kalimiuyena, doha bunebune.

** **10:14:** *Kaemiu mukalidi kwa koinihinihiyeidi hededeheemasalahana ede mukali hedehehedena unai.*

17 Bena kwa kitakitanamwanamwa, tamowai kabo se laegomiu magai babadadiyao udiyedi, yo sunago udiyedi kabo se pidiligomiu.

18 Yau debaguyena kabo se haigomiu na se laegomiu gabana yo wasawasa matadiyena, bena kwa hemala [*galewa basileiyana wasana*] tauhededehemasalahana siya yo dagela tamowaidiyao udiyedi.

19 Na huyana se haigomiu na se helauheta-lagomiu meta tabu kwa mode bena saha yo idohagi kabo yomi hedehedede. Huyana ne unai kabo hedehedede se masalaha.

20 Matawuwuna hedehedede kwa hedededi ne meta nige komiu, na Tamamiu Yaluwana ye hemasalahadi kalimiuyena na kwa hedededi.

21 Tamowai kabo yona saeya kana ye walohai, yo tama kabo natuna kana ye walohai. Natu kabo se tolo na sinadiyao yo tamadiyao se hewaiunudi na se mosegabaeidi na se unuhemwaloidi.

22 Tamowai maudoidi kabo se subugomiu yau debaguyena. Na kaiteya ye miyatahitahi kana siga gehena unai, iya kabo mauli ye lobai.

23 Ena magai hesau unai se hewaiunugomiu meta kwa yabubu kwa lau magai hesau. Hedehedede ta meta mamohoi, yo hinage ya hedede-laowa meta nige gonowana Isalaela magaidiyao kwa lauhegehedi na kabo Tau Natuna ye uyoma.

24 Nige gonowana wawaya hesau ye saekalili na kabo tauhekatana. Yo hinage nige gonowana taupaisowa ye saekalili na kabo kana tanuwaga.

25 Ena wawaya ye sonoga doha tauhekatana meta ye namwa, yo ena taupaisowa se kabi doha kana tanuwaga, meta ye namwa. Ena

numa tanuwagana** se hedede meta iya yaluwa yabayababadi kadi tanuwaga Belesebulu, kabo yona numa tamowaidiyao ne** hinage se hedede-heyababakaliliyeidi.”

Kaiteya bena kwa mausiyei

(Luka 12:2-9)

²⁶ “Unai, tabu kwa matausiyeidi! Ginauli wadawadamdi maudoidi meta kabo se masalaha, yo nuwanuwatu wadawadamdi maudoidi Yaubada kabo ye tolehemasalahadi.

²⁷ Boniyaiyena saha ya hedededi wa kabo kwa hedede'uyoidi mayadaiyena, yo saha beyami-uyedi ya hededegadigadiguguyedi wa kabo numa kewadi udiyedi kwa hededehelakidi.

²⁸ Tabu buluma tauhemwaloina kwa matausiyeidi, na siya nige gonowana yaluwa se hemwaloi. Na Yaubada mo bena kwa matausiyei, matawuwuna iya gonowana buluma yo yaluwa ye unuhemwaloidi kaiwa kalakalasina unai.

²⁹ Pene kesega** unai gonowana pekopeko labui ta hema-sadi. Iyamo Tamamiu galewa ne unai, iya ye nuwatukaliliyeidi. Taba hesau ye beku, meta kabina ye kata.

³⁰ Yo hinage kulumiu maiyawadi meta ye hasilidiko.

³¹ Unai tabu kwa matausi. Komiu kwa saekalili na kabo pekopeko yawoina.

³² Kaiteya ye hededehemasalaha'uyoi tamowai matadiyena meta iya tauhemuliwatanigau, kabo

** **10:25:** *Numa tanuwagana* meta Yesu ye bom ye hedehede'uyoi. ** **10:25:** *Yona numa tamowaidiyao ne*, siya ede Yesu yona hekahekatao yo tauhemuhemuliwatanina hekadiyo.

** **10:29:** *Pene kesega* meta asaliyona.

yau hinage ya hededehemasalaha Tamagu galewa ne unai matanaena meta iya yogu tamowai.

³³ Na kaiteya ye uhalaegau boda udiyedi, kabo hinage yau ya uhalaei Tamagu galewa ne unai matanaena.

³⁴ Tabu yomi nuwatu bena ya laoma ta nuwadaumwali ya laeyama kaiyaulina ta unai. Nige! Na ya laoma ta meta kelepa** ya baheyama.

³⁵ Ya laoma ta bena
 'tau kabo tamana ye hewaiunu,
 sine kabo sinana ye hewaiunu,
 yo sinehelam kabo lawana ye hewaiunu.

³⁶ Tamowai kana waiunu ede kabo yona numakalo tamowaidiyao.' *(Maika 7:6)*

³⁷ Ena kaiteya tamana yo sinana ye gadosikaliliyeidi na kabo yau, iya nige gonowana yau yogu. Yo ena kaiteya natuna tau o sine ye gadosikaliliyeidi na kabo yau, iya nige gonowana yau yogu.

³⁸ Yo kaiteya nige ye henuwa yona sataulo ye bahei yo ye hemuliwatanigau** meta iya nige gonowana yau yogu.

³⁹ Kaiteya yona mauli [*tanoubu ta unai*] ye nuwatukaliliyei meta kabo yona mauli [*nige kana*]

** **10:34:** *Kelepa meta hewahewaiunu heyaheyasonina.*

** **10:38:** *Kaiteya nige ye henuwa yona sataulo ye bahei yo ye hemuliwatanigau: Huyana Loma tamowai hesau se woyai bena kabo se hesataulo meta kabo kana sataulo se hebahei. Unai lausoisoi ta kaniyona ede teina: Kaiteya nige ye henuwa bena tamowai iya se hekamkamna doha Yesu se hekamkamna, meta nige gonowana iya Yesu yona tamowai.*

sigā] ye kabisapuli. Na kaiteya yona mauli [*tanoubu ta unai*] ye mosegabaei yau debaguyena, iya kabo mauli [*nige kana sigā*] ye lobai.

⁴⁰ Kaiteya ye yogaisinigomiu, yau hinage ye yogaisinigau. Yo kaiteya ye yogaisinigau meta tauhetamaligau wa hinage ye yogaisini.

⁴¹ Kaiteya peloweta hesau ye yogaisini matawuwuna iya peloweta, yona kainauya kabo gonogonowana doha peloweta. Yo kaiteya tamowai dudulaina hesau ye yogaisini matawuwuna iya tamowai dudulaina, iya yona kainauya kabo gonogonowana doha tamowai dudulaina yona kainauya.

⁴² Yo hinage ena tamowai hesau yona sagu gagilina doha waila kaputina ye mosei tamowai dobidobina hesau ta unai, matawuwuna iya tauhemuliwatanigau, ya hededemamohoi: Iya yona kainauya kabo ye hai.”

11

Yowane Babatiso yona henamai

(Luka 7:18-23)

¹ Yesu yona hekahekatao saudoudoi-labui wa ye hededehasahasaidi ye gehe, na kabo ye dalahai ye lau Galili magaidi udiyedi ye lauhekata yo ye lauguguya.

² Na Yowane Babatiso meta numatutugudu unai, na Keliso yona paisowa wa wasana ye lapui na ye nuwalabulabui. Ede yona hekahekatao ye hetamalidi se lau Yesu unai

³ bena se henamaiyei se wane, “Mamohoina kowa Kelisona ede ka nayanayai wa, o sola tamowai hesau ka nayanayai kabo ye laoma?”

⁴ Yesu ye hededebui ye wane, “Kwa uyo na saha kwa lapuidi yo kwa kitadi wa Yowane yona kwa hedehedede,

⁵ meta taumatagibugibu matadi se lala, taubunibuni se laulau, taulepelepela se namwanamwa, taubeyakolakola se lapulapui, tauboiboita se tolo'uyo, yo taudehadeha wasa namwanamwana se lapulapui.

⁶ Na kaiteya nige ye nuwalabulabuiyeigau, meta iya gonowana ye gwauyala.”

Yesu Yowane ye hededehe masalaha
(Luka 7:24-35)

⁷ Yowane yona hekahekatao wa se dalahai se lau, na kabo Yesu ye hetubu Yowane hedehededenena ye hedehededei boda wa udiyedi, ye wane, “Ginauli saha hesabana kwa lau balabala ne unai bena kwa kita? Nuwana didiyali yaumai ye yuhisaei yo ye yuhidobiyei?*

⁸ Ena nige meta saha hesabana kwa lau bena kwa kita? Yomi nuwatu bena tamowai hesau yona kaleko wasawasadi kwa kita? Nige! Kaiteyadi kaleko wasawasadi se likwalikwadi, siya wasawasa yodi numa udiyedi se miyamiya.

⁹ O nuwana kwa lau bena peloweta hesau kwa kita? Mamohoi, ya hededelaowa Yowane meta ye saekalili na kabo peloweta.

¹⁰ Iya tamowaina ede wasana [*peloweta Malakai*] ye kulinonohaiyako buka tabuna unai: ‘Kabo yogu tautauwasa ya hetamali bena ye kedabagunaego.

** 11:7: *Didiyali* meta tamowai ye nuwalabulabui heyaheyasonina.

Iya kabo yom keda ye kabinonohai.’ (*Malakai 3:1*)

¹¹ Ya hededemamohoi kalimiuyena: Tanoubu ta tamowaidi** maudoidi luwadiyena meta nige hesau ye saekalili na kabo Yowane Babatiso. Na tamowai hesau galewa basileiyana unai ye do-bikalili, meta tamowaina ne ye saekalili na kabo Yowane.

¹² Yowane yona huyaena ye hetubu ye laoma teina huya ta meta galewa basileiyana wa ye laki ye lau ma bayaona, na tamowai se bado se kaipatekalili bena se lusae basileiya ne unai.

¹³ Mose yona laugagayo yo peloweta maudoidi ye lau ee Yowane yona huyaena, siya Galewa basileiyana wasana se hedehededei.

¹⁴ Na ena taba yodi hedehedede wa kwa kawamamohoiyeidi, kabo kwa nuwatulobai meta Yowane iya ede Eliya se hededeyako meta kabo ye laoma.

¹⁵ Kaiteyadi gonowana se lapulapui bena se lapulapuinamwanamwa!”

¹⁶ [*Na Yesu yona hedehedede ye tubei ye wane,*] “Teina isi ta tamowaidiyao,** saha unai kabo ya hekaigonogonowaidi? Siya doha wawayao bakubakuyena se tutuli na se yogayogalau kadi kahao udiyedi se wane,

¹⁷ ‘Higo ka yuhidi,
na nige kwa sobu.

Siyayau wanadi ka wanadi,

** **11:11:** *Tanoubu ta tamowaidi* Mataiyo ye kuli, *Sinesineo tamowai se labasidi.* ** **11:16:** *Teina isi ta tamowaidiyao* ta, siya ede Paliseya yo Sadusiya kadi bodao na Yesu se kawayababaei yo se subu.

na nige kwa dou.’

¹⁸ Yowane ye laoma na ye kaihudi na numanuma bayabayaodi nige ye numadi, na se wane, ‘Yaluwa yabayababana hesau meta iya kalinawai.’

¹⁹ Tau Natuna ye laoma ede ye kaikai yo waina ye numanuma, na se wane, ‘Sola kwa kita, ye kaimuyomuyou yo ye numanumayauyaule! Yo iya takisi tautanotano yo yababa tamowaidiyao kadi kaha!’ Na iyamo Yaubada yona sibasiba kabahemamohoiyena ede tamowai yona laulau dudulaidi.”

*Yesu tamowai nige se nuwabui ye guguyaidi
(Luka 10:13-15)*

²⁰ Na Yesu Isalaela magaidiyao hekadiyo ye dilaidi, matawuwuna ede laulau gigigigibwalidi se bado udiyedi ye ginaulidi, na nige se nuwabui. Ye wane,

²¹ “Ahani mo komiu, Kolasini tamowaidiyao! Ahani mo komiu Betesaida tamowaidiyao! [Yababa lakilakina kabo kwa hekalo.] Laulau gigigigibwalidi ya ginaulidi kalimiuyena wa, taba ya ginaulidi magai yabayababadi Taiya yo Sidona udiyedi, meta tamowaidiyao ne kabo se nuwabuiko, na yodi nuwabui ta unai meta kabo nuwadubu kalekodiyo se luwuidi yo taudi maudoidi se hekahusadi.

²² Unai ya hededelaowa kalimiuyena: Yaubada yona hekasa mayadaina ne unai kamkamna lakilakina kabo kwa lobai, na kabo Taiya yo Sidona tamowaidiyao.

²³ Na komiu Kapelenauma tamowaidiyao, bena kabo Yaubada ye lausinigomiu kwa sae galewa ne? Taba nige! Kabo kwa dobi Hade unai! Laulau

gigigigibwalidi ya ginaulidi kalimiuyena wa, taba ya ginaulidi Sodoma** unai, meta teina mayadai ta unai kabo Sodoma sola ma miyana.

²⁴ Unai ya hededelaowa kalimiuyena: Yaubada yona hekasa mayadaina ne unai kamkamna lak-ilakina kabo kwa lobai, na kabo Sodoma tamowaidiyao.”

*Kaiteya gonowana Yaubada kabina ye kata
(Luka 10:21-22)*

²⁵ Mahanana ne unai Yesu ye gwauyala na ye tapwalolo Tamana unai ye wane, “Tamagu, kowa galewa yo tanoubu Guiyauna. Ya hede-basaego matawuwuna ginauli maudoidi ta ku tolewadamdi na tausonoga yo tausibasiba nige gonowana se nuwatulobaidi. Na tamowai supusupudi** udiyedi ginauli ta ku tolehemasalahadi na se nuwatulobaidi.

²⁶ Mamohoi, tamagu, teina ta yom nuwatu mamohoina yo yom kabagwauyala ede.”

²⁷ [Na kabo ye hededelau boda wa udiyedi ye wane,] “Tamagu meta tanuwaga gigibwalina maudoina ye leyama kaliguwai.** Iya ye bom mo kabigu ye kata, na yau ya bom mo tamagu kabina ya kata, yo hinage yogu kaisunuwa tamowaidi

** **11:23:** *Sodoma meta magari yabayababakalilina Yaubada ye heyababa wa. Wasana ku hasili Genese 19unai.* ** **11:25:**

Tamowai supusupudi: Mataiyo yona kulikuli kalina Giliki unai kaniyona bagubagunana meta, wawayao gagilidi, Hedehedede ta kaniyona hekadi hinage, doha, tamowai supusupudi, o, nige se siku-lunamwanamwa, o, nige sonoga tauhaina. ** **11:27:** *Tamagu meta tanuwaga gigibwalina maudoina ye leyama kaliguwai: Kalina Giliki unai Mataiyo ye kuli, Tamagu ginauli maudoidi ye ledima kaliguwai.*

udiyedi tamagu ya hededehe masalaha na kabina se kata.”

Kabakaiyawasi ede Yesu

²⁸ Kabo Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Yomi taulauhekata laugagayo bayabayaodi se hekatagomiu, na laugagayo ne miyawatanidi meta doha bahebahe polopolohedi. Ena kwa kaikaipatekalili bena laugagayo ne kwa miyawatanidi na unai kamnamiu se yababa, meta kwa laoma kaliguwai, kabo kabakaiyawasi kwa lobai.

²⁹ Yau ya nuwabiga yo ya nuwadobidobi, unai yogu lauhekata kwa haidi na kwa miyawatanidi, kabo nuwamiu se talu,

³⁰ matawuwuna yogu lauhekata ne ye biga, yo kabo bahebahe malamalaena ya leyawa kwa bahei.” **

12

Sabatiyena Yesu yona hekahekatao witi kaniyodi se gigidi

(Maleko 2:23-28, Luka 6:1-5)

¹ Sabati hesau unai Yesu maiyana hekahekatao se laulau kabo witi koyana hesau se

** **11:30:** Lausoiso ta udiyedi Yesu yona hedehedede wa kaniyona ku hasili. Ena Yesu yona hedehedede wa ta kulibui hedehedede kesega kesega unai, kabo doha teina: ²⁸ *Kaiteyadi kamnamiu se yababa yo yomi bahebahe se polohe, meta kwa laoma kaliguwai, kabo kaiyawasi ya leyawa.* ²⁹ *Yogu bulumakau kabakaulabulabuiyeidi yo yogu lauhekata kwa haidi, matawuwuna yau meta ya nuwabiga yo ya nuwadobidobi, na nuwamiu kabo se talu yo se kaiyawasi.* ³⁰ *Matawuwuna yogu bulumakau kabakaulabulabuiyeidi ne meta ye biga, yo bahebahe kabo ya leyawa ne malamalaena.*

tauduwaduwali se lau. Na se hasali ede se hetubu witi kaniyodiyao se huhudi na se kaidi.

² Na Paliseya tamowaidi hekadi se kitadi ede se hededelau Yesu unai se wane, “Ku kita ne! Yom hekahekatao meta Sabati laugagayona se utusi!”

³ Na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Huyana Dawida ma kana hewahewaliyo se hasali na saha ye ginauli wa wasana kwa hasili o nige?

⁴ Ye lusae Yaubada yona Logulogu Tabuna unai na pwalawa hetahetabudi ye haidi ede se kaidi. Unai laugagayo se utusi matawuwuna ede iya yo kana hewahewaliyo maidanao wa pwalawa tabudi ta se kaidi, na taukaitalam mo gonowana se kaidi.**

⁵ Yo [*Mose yona*] laugagayo kwa hasili o nige? Ye hedede meta taukaitalam Numa Tabuna unai Sabati maudoina yodi paisowa se ginaginauli na unai Sabati laugagayona se utusi, na iyamo nige kadi gilul.

⁶ Unai ya hededelaowa kalimiuyena: Tamowai hesau iya ede inai meta ye saekalili na kabo Numa Tabuna laugagayona.

⁷ Yaubada yona hedehedede ye wane,
 ‘Katekamkamna mo ya henuwa, na nige kaitalam.’
(Hoseya 6:6)

Taba hedehedede ta kaniyona kabina kwa kata, meta nige gonowana tamowai ta kwa hegilugaibuidi.

** **12:4:** Pwalawa laugagayodi ede Lewitikasi 24:5-9 udiyedi. Na Dawida wasana ne, iya ede 1 Samuwela 21:1-6 unai.

8 Matawuwuna ede Tau Natuna iya Sabati guiyauna ede.”

Yesu tamowai nimana basabasana ye henamwanamwa Sabati unai (Maleko 3:1-6, Luka 6:6-11)

⁹ Tenem teha ne ye laugabae kabo ye lau na ye mwalaesae yodi sunago unai.

¹⁰ Menai meta tamowai hesau nimana ye giligili yo ye basabasa. Na Paliseya tamowaidiyao wa se kaipate bena Yesu se hegilu, unai iya se henamaiyei se wane, “Taba Sabatiyena tamowai hesau ta kabihenamwanamwa, kabo laugagayo ta utusi o nigele?”

¹¹ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ena taba luwamiuyena hesau yom mamoe kesega, na mayadai Sabati unai ye bekudobi duhaena, kabo ku lau ku tabeisini'uyoi o nige?”

¹² Na tamowai meta ye saekalili na kabo mamoe! Unai ye namwa mo taba Sabatiyena laulau namwanamwana ta ginauli.”

¹³ Na kabo ye hededelau tamowai wa unai ye wane, “Nimam ku tuuhedudulai!” Ede nimana wa ye tuuhedudulai, na ye namwanamwa doha nimana hesauna wa.

¹⁴ Ede Paliseya tamowaidiyao wa se pesa na se koitalaliu taba idohagi na Yesu bena se unuhemwaloi.

Yesu Yaubada yona kaisunuwa tamowaina ede

¹⁵ Yesu yodi nuwatu wa kabina ye kata, unai magari wa ye laugabaei. Bodalakilaki iya se hemuliwatani na yodi taukasikasiyebwa maudoidi ye henamwanamwadi.

16 Na ye guguyaidi bena tabu se hedehededehe-masalaha meta iya kaiteya.

17 Teina unai Yaubada kalinana peloweta Aisaiya ye hedededi wa se laoma se mamohoi, doha ye wane,

18 “Teina ta yogu kaisunuwa tamowaina, yo iya yogu heyayai tauhaina tamowaina ede.

Iya ya gadosisiyei, yo ya gwauyalakalili kalinawai.

Yaluwagu kabo ya mosei iya unai

na yogu kabihemauli wasana kabo ye hededehemasalaha dagela tamowaidiyao udiyedi.

19 Iya taba nige ye haikawayagala, yo taba nige ye kalinalakilaki.

Hinage tamowai keda udiyedi nige gonowana kalinana se lapui.

20 Tamowai basabasadi taba nige ye heyababadi, yo yodi sunuma gagilidi taba nige ye haigabaeidi**

kana siga yodi dudulai ye moseidi.

21 Kabo tamowai maudoidi yodi sunuma se tole iya hesanaena.” (Aisaiya 42:1-4)

Kaiteya yona gigibwaliyena Yesu ye paipaisowa (Maleko 3:20-30, Luka 11:14-23)

22 Na kabo tamowai hesau se woyaiyama Yesu unai. Tamowai wa matagibugibuna yo una'unana, matawuwuna yaluwa yabayababana

** 12:20: Peloweta Aisaiya hedehedede ta meta heyaheyasoni unai ye kuli, iya ede doha teina: “Didiyali welawelaina taba nige ye kabigodu, na lampa wikina nige ye kalasinamwanamwa taba nige ye kabihebosu.”

iya ye luwui. Na Yesu ye henamwanamwa, kabo ye hedehedede yo matana se lala.

²³ Na boda wa se siliyata na se henahenamai'uyoidi se wane, “Teina ta nuwana Dawida Natuna?”

²⁴ Na huyana Paliseya boda yodi hedehedede wa se lapui ede se wane, “Teina tamowai ta meta nige yona gigibwali, na yaluwa yabayababadi kadi tanuwaga Belesebulu ye bom mo yona gigibwaliyena yaluwa yabayababadi ye hededehepesadi.”

²⁵ Na Yesu yodi nuwanuwatu wa kabina ye kata ede ye hededelau udiyedi ye wane, “Taba basileiya hesau ye bom ye lulululu'uyoi, meta taba nige yona namwa hesau ye lobai. Yo taba magai hesau o numa hesau tamowaidiyao se bom se haihaitoledagela'uyoidi, meta taba nige se toloke-sega.

²⁶ Taba Satani yona taupaisowa yaluwa yabayababadi ye hepesadi, meta iya ye bom ye hewahewaiunu'uyoi na yona basileiya kabo idohagi na ye tolobayao?

²⁷ Ena taba yau Belesebulu yona gigibwaliyena yaluwa yabayababadi ya hededehepesadi, meta tauhemuliwatanigomiu** kabo kaiteya yona gigibwaliyena yaluwa yabayababadi se hededehepesadi? Unai siya kabo se hegilugomiu meta kwa laupwano.

** **12:27:** *Tauhemuliwatanigomiu:* Mataiyo ye kuli, *natumiyao.* Siya meta Paliseya tamowaidiyao hekadiyo yo yodi hekahekatao, na kadi paisowa yaluwa yabayababadi se hedehededehepasadi Yaubada hesanaena.

28 Na ena yau Yaubada Yaluwana yona gigib-waliyena yaluwa yabayababadi ya hededehepesadi, meta Yaubada yona basileiya ye laomako.

29 Yo hinage nige gonowana taukaiwahali hesau ye mwalae tamowai yasiyasiyalana yona numa unai na yona gogo ye haigaibuidi. Yasiyala wa bena ye paibagunai, na kabo gonowana yona gogo wa ye kaiwahalidi.

30 Kaiteya nige ye hemuhemuliwatanigau, iya meta tauhewaiunugau. Yo kaiteya nige ye saguigau na tamowai ka woyagogoidima, iya meta tauhetatagwaligwali.

31 Unai ya hededelaowa, Yaubada kabo yababa maudoidi yo hinage Yaubada hededeheyababana maudoidi ye nuwatugabaeidi, na ena tamowai hesau Yaluwa Tabuna ye hededeheyababa, taba nige yababa ne nuwatugabaena.

32 Hinage ena kaiteya Tau Natuna ye hededeheyababa, Yaubada kabo yona yababa ne ye nuwatugabaei. Na ena kaiteya Yaluwa Tabuna ye hededeheyababa, meta taba nige yona yababa ne nuwatugabaena teina huya ta unai yo huya kabo se laoma ne udiyedi.

33 Kaiwa namwanamwana meta kaniyona namwanamwadi, yo kaiwa yababana meta kaniyona yababadi. Kaiwa kabakitalobaidi ede kaniyodi udiyedi.

34 Komiu meta doha mwata yabayababadi! Idohagi to bena hedehedede namwanamwadi kwa hededededi? Matawuwuna nuwanuwatu saha nuwada ne unai ye mwayau meta kabo kawadaena ta hededegabaeidi.

³⁵ Tamowai namwanamwana nuwana meta nuwanuwatu namwanamwadi udiyedi ye mwayau, unai iya yona hedehedede yo yona kabikabi kabo se namwa. Yo tamowai yababana nuwana ne meta nuwanuwatu yababadi udiyedi ye mwayau, unai iya yona hedehedede yo yona kabikabi kabo se yababa.

³⁶ Na ya hededelaowa, Yaubada yona hekasa mayadaina ne unai kabo tamowai maudoidi se tolo Yaubada matanaena na yodi hedehedede yabayababadi saha se hededediko wa maudoidi kabo se hededehehemalahadi.

³⁷ Yomi hedehedede ne udiyedi kabo ye hegilugomiu, yo yomi hedehedede ne udiyedi kabo yailihai kwa lobai.”

Peloweta Iyona hekihekinoina

(Mataiyo 16:1-4, Maleko 8:11-12, Luka 11:29-32)

³⁸ Na kabo Paliseya tamowaidiyao yo laugagayo taulauhekataena hekadiyo se laoma Yesu unai se wane, “Taulauhekata, ka henuwa bena laulau gigigigibwalina hesau ku ginauli na ka kita.”

³⁹ Na Yesu ye hededebui ye wane, “Teina isi ta tamowaidiyao se yababa na Yaubada nige se sunumaei** na se henuwa bena hekihekinoi hesau ya hekitadi. Na taba nige hekihekinoi hesau se kita, na hekihekinoi kesega mo, kabo unai kwa kitalau ede peloweta Iyona hekihekinoina.

** **12:39:** *Yaubada nige se sunumaei:* Tamowaidiyao ne Yesu ye heyaheyasoniyeidi tauganaganawali udiyedi, na kalina Giliki unai yona hedehedede wa meta, *Isi yababana yo ganaganawalina ta ye henuwa bena hekihekinoi hesau se kita.*

⁴⁰ Iya meta mayadai haiyona yo boniyai haiyona yama lakilakina boganaena ye miyamiya. Doha hinage Tau Natuna kabo mayadai haiyona yo boniyai haiyona bwayabwayaena ye miya.

⁴¹ Yaubada yona hekasa mayadaina ne unai Ninewa tamowaidiyao kabo se tolo na teina isi ta tamowaidiyao se hegiludi, matawuwuna ede Iyona yona lauguguyaena Ninewa tamowaidiyao wa se nuwabui. Na mayadai ta unai tamowai hesau ye saekalili na kabo Iyona, iya ede maidamiu ta.

⁴² Hekasa mayadaina ne unai magai Siba** yodi wasawasa waihiuna kabo hinage ye tolo na teina isi ta tamowaidiyao ye hegiludi, matawuwuna kedalohalohaena ye laoma bena Solomona yona hededesonoga ye lapuidi.** Na tamowai hesau iya ede inai, ye sonogakalili na kabo Solomona.”

*Yaluwa yabayababadi yodi kabikabi
(Luka 11:24-26)*

⁴³ [*Kabo Yesu yona hedehedede ye tubei ye wane,*] “Huyana yaluwa bikibikina tamowai hesau ye pesagabaei meta ye lau balabalagaibuyena na yona kabakaiyawasi ye wase, na nige hesau ye lobai.

⁴⁴ Kabo ye wane, ‘Hage, ya uyo numa ya laugabaei'usei wa unai.’ Ye lage'uyo numa wa ye kita meta se kuyahe'a'a yo se gwaugogonamwanamwaei, na nige taumiyaina.

** **12:42:** *Siba meta basileiya beyabeyana hesau, na tausonoga se kaimasi Siba tanona nuwana Itiyopiya unai. Hekadi se wane bena Alabiya unai teha yawana ne unai.* ** **12:42:** *Wasana ta hasili 1 Kin 10 yo 2 Kolonikele 9udiyedi.*

⁴⁵ Kabo ye lau yaluwa yabayababadi haligigi-labui ye woyaidima. Siya se yababakalili na kabo iya, na numa wa unai se lusae na se miya. Ede tamowai wa yona mauli ye yababakalili na kabo yona mauli bagubagunana wa. Teina isi yababana ta yodi mauli kabo hinage gonogonowana doha tenem.”

*Yesu kehanao
(Maleko 3:31-35, Luka 8:19-21)*

⁴⁶ Numakaloyena, Yesu sola ma hedehededena boda wa udiyedi, na sinana yo kana kahao se laoma ede dagela wa unai se nayanayai, bena kabo iya maiyadi se hedehedede.

⁴⁷ Na tamowai hesau ye hededelau Yesu unai ye wane, “Sinam yo kam kahao ede dagela ne unai, se henuwa bena se kitago.”

⁴⁸ Kabo Yesu ye hededelau tauhedehedede wa unai ye wane, “Kaiteya iya sinagu, yo kaiteyadi kagu kahao ede?”

⁴⁹ Ye nimahelalau yona hekahekatao udiyedi na ye wane, “Ku kitadi, teina sinagu yo kagu kahao ede.”

⁵⁰ Matawuwuna kaiteya Tamagu galewa ne unai yona nuwatu ye miyawatani meta iya kagu kaha, lougu, yo sinagu ede.”

13

*Bwatano udoi'udoj heyaheyasonidi
(Maleko 4:1-9, Luka 8:4-8)*

¹ Mayadai kesekesegana ne unai Yesu numa wa unai ye pesa ye dobi Galili Gabwana dedekanaena ye tuli.

² Kabo bodalakilaki se tupagogoima iya unai, ede ye gelu waga hesau unai na ye tuli, na boda maudoidi se totolo nagali wa unai.

³ Na kabo ginauli gwaudi heyaheyasoniyena ye hedededi. Ye wane, “Tamowai hesau ye lau yona witi koyana unai na witi likena tumadiyao ye hesulu.

⁴ Ye hesuhesulu ede like wa hekadi se bekudobi kedaena. Na manawa se laoma ede se kaidi.

⁵ Like wa hekadi se beku tano maladebadebana unai. Tano wa nige ye buluma, unai like wa se kinimwamwayau.

⁶ Na mahana ye dalasae na gigibwalina wa unai ede like wa se wowoya, matawuwuna like wa lamdi nige se dobi.

⁷ Hekadi se beku lagau gwaligwalidi luwadiyena. Lagau wa se kini ede like wa se yahaidi.

⁸ Yo hinage hekadi se beku bwatano namwanamwana unai, ede like wa se kini yo se kaniyo, hekadi kaniyodi badodi 100, hekadi 60, yo hinage hekadi 30.

⁹ Kaiteyadi gonowana se lapulapui bena se lapulapuinamwanamwa!”

Matawuwuna saha to Yesu heyaheyasoni mo udiyedi ye laulauhekata

(Maleko 4:10-12, Luka 8:9-10)

¹⁰ Muliyena kabo Yesu yona hekahekatao se laoma iya se henamaiyei se wane, “Idohagi to heyaheyasoni ku hepaisowadi na ku hedehedede-lau tamowai udiyedi?”

¹¹ Unai Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Galewa basileiyana nuwanuwatuna saesaedi ya

hededehemasalahadi komiu kalimiuyena, na siya meta nige ya hedededi udiyedi.

¹² Kaiteyadi yogu lauhekata ta se lapulobaidi, siya galewa basileiyana nuwatulobaina kalidiyena kabo ye lakikalili. Na kaiteyadi yogu lauhekata nige se lapulobaidi meta saha se lapui wa kabo se nuwaluluhiyei yo ye gehe kalidiyena.**

¹³ Heyaheyasoni yogu hepaisowadi kalidiyena kaniyona ede

‘se kaikaikewa, na nige saha se kitalobai,
yo se lapulapui, na nige se lapulobai.’ (*Yele-
maiya 5:21*)

¹⁴ Yodi laulau ta udiyedi meta peloweta Aisaiya yona hedehedede wa ye laoma ye mamohoi, doha ye wane,

‘Yogu hedehedede kabo kwa lapulapuidi,
na taba nige kwa lapulobaidi.

Yogu kabikabi kabo kwa kitadi,
na taba nige kwa kitalobaidi.

¹⁵ Matawuwuna tamowai ta nuwadiyao meta se kwailolokalili,
yo beyadi se kolakola,
yo matadi se gibu.

Na taba matadi se lala, kabo se kitalobai,
yo taba beyadi se malapai, kabo hedehedede
se lapulobaidi,

** **13:12:** Lausoiso ta Yesu heyahayasoni unai ye hededegabaei, iya ede teina: *“Kaiteya ginauli saha gagilina kalinawai meta Yaubada kabo ye helaki yo kalinawai kabo ye badokalili. Na kaiteya nige saha hesau gagilina kalinawai meta gagilina ne kalinawai kabo ye haigabaei.”*

yo taba nuwadi se masalaha, kabo se nuwatulobai,
iyamo nigele.

Unai nige gonowana se nuwabui na ya henamwanamwadi.” *(Aisaiya 6:9-10)*

¹⁶ [*Kabo Yesu yona hedehedede wa ye tubei ye wane,*] “Na komiu meta gonowana kwa gwauyala matawuwuna matamiyao udiyedi kwa kaikaikewa na beyamiyao udiyedi kwa lapulapui.

¹⁷ Ya hededemamohoi kalimiuyena: [*Huya bagubagunana unai,*] peloweta yo laulaududulai tamowaidi se henuwakalili saha kwa kitadi ta bena se kitadi, yo saha kwa lapuidi ta bena se lapuidi, na iyamo nige se kitadi yo nige se lapuidi.”

Yesu bwatano heyaheyasonina kaniyona ye hedehemasalaha
(Maleko 4:13-20, Luka 8:11-15)

¹⁸ “Kwa lapulapui, teina ta like tauhesuhesulu heyaheyasonina wa kaniyona ede:

¹⁹ Kaiteyadi galewa hedehededena ta se lapui na nige se nuwatulobai, kabo tauyababa ye laoma na saha namwanamwana nuwadiyena wa ye haigabaei. Siya nuwadi kadi kao meta doha keda kalona. Tuma wa se bekudobi unai na manuwa se laoma ede se kaidi.

²⁰ Maladebadeba unai like se hesulu wa kaniyona ede tamowai hedehedede wa ye lapui na ye haimoei ma gwauyalana.

²¹ Iyamo like ne nige lamna, unai yona miya nige ye loha. Na huyana pilipili yo hewahewaiunu ye hekalodi yogu hedehedede ta debanaena meta ye nuwagwagwama na ye lausuwala.

²² Na tamowai hesau hedehedede wa ye lapui na kaiyaulina ta nuwamodemodena udoi'udoj yo gogo gadosisidi nuwana ne se hemwayau, ede hedehedede wa kalinawai nige kaniyona. Iya meta doha tano lagau gwaligwalina luwanaena na tuma se bekudobi unai.

²³ Na like hekadi se bekutalu bwatano namwanamwana unai na kabo hekadi kaniyodi tumadiyao 100 se toledi, hekadi 60, yo hekadi 30. Teina meta doha tamowai hesau hedehedede wa ye lapui yo ye nuwatulobai, ede kaniyona se masalaha.”

Witi yo lagau heyaheyasonidi

²⁴ Yesu heyaheyasoni hesau ye hedede'uyoi ye wane, “Galewa basileiyana meta doha tamowai hesau yona koya unai witi likena namwanamwadi ye hesuludi.

²⁵ Na boniyaiyena tamowai maudoidi se kenoko, na kana waiunu ye laoma ede lagau likedi ye hesuludi like namwanamwadi wa luwadiyena, na koya wa ye laugabaei.

²⁶ Huyana like namwanamwadi wa se kini na se hetubu se kaniyo meta lagau wa hinage se kini.

²⁷ Koya tanuwagana yona taupaisowa se laoma unai na se wane, ‘Tanuwaga, like namwanamwadi ku kumaidi yom koya ne unai, na lagau ne haedi se laoma ede se kini ne?’

²⁸ Ede koya tanuwagana wa ye wane, ‘Waiunu lagau me ye hesulu, ede se kini.’ Yona taupaisowa wa se wane, ‘Gonowana ka lau lagau ne ka upadi?’

²⁹ Na koya tanuwagana wa ye wane, ‘Taba nige, matawuwuna ena lagau ne kwa upadi, kabo witi ne kwa upahaikesegaidi.

³⁰ Kwa toledi na se kinigogoi kana siga ke-likeli kana huya, kabo ya hedede na witi tau-tanogogoidi lagau ne se tanobagunaeyidi se kuinidi na se gabudi, na kabo witi ne se tanogogoidi na se baheidima yogu sanalaena se toledi.’ ”

*Tuma gagilidi yo yisti heyaheyasonidi
(Maleko 4:30-32, Luka 13:18-21)*

³¹ Yesu heyaheyasoni hesau ye hedede'uyoi tamowai wa udiyedi ye wane, “Galewa basileiyana meta doha kaiwa tumana gagilina** tamowai hesau ye hai na yona koyaena ye kumai.

³² Like maudoidi ne udiyedi iya meta tuma gagilikalilina, na ena ye kini koyaena meta iya kabo ye hemala kaiwa lakilakina, na manuwa se laoma lagana ne udiyedi se kabinoi.”

³³ Hinage Yesu heyaheyasoni hesau ye hedede'uyoi ye wane, “Galewa basileiyana meta doha yisti gagilina. Waihiu hesau yisti ne ye hai na pwalawa disina lakilakina unai ye yebwali kabo yisti ne pwalawa maudoina wa ye hesese.”

*Yesu heyaheyasoni ye hasilidi meta peloweta yodi hedehedede wa ye hemamohoiyeidi
(Maleko 4:33-34)*

³⁴ Yesu ginauli maudoidi ta ye hedededi boda wa udiyedi meta heyaheyasoni udiyedi ye hedehededeidi. Na nige hedehedede dudulaidiyao udiyedi ye hedehedede.

³⁵ Kaniyona ede peloweta hesau** yona hede-

** **13:31:** *Kaiwa tumana gagilina:* Kaiwa ne Dimdim unai hesana se katai ede mustard. ** **13:35:** *Peloweta wa hesana ede Asapa.* Same badodi 12 ye kulidi, na tamowai se hedede meta iya hinage peloweta hesau (2 Kolonikele 29:30).

hedede wa ye hemamohoiyei,

“Kabo kawaguyena heyaheyasoni ya hedededi.

Yo hinage kaiyaulina yona huyatubu unai na ye laoma, hedehedede saha Yaubada ye tolewadamdi wa kabo ya hemasalahadi.”
(*Same 78:2*)

Yesu witi yo lagau heyaheyasonidi kaniyona ye hededehemasalahi

³⁶ Yesu boda wa ye laugabaeidi na ye mwalae numakaloyena. Na yona hekahekatao wa se laoma iya unai se wane, “Witi koyana unai lagau heyaheyasonina wa kaniyona ku hededehe-masalahi kalimaiyena.”

³⁷ Ye wane, “Like namwanamwana tauhesuluna, iya ede Tau Natuna.

³⁸ Na witi koyana meta kaiyaulina, na like namwanamwadi ede Yaubada yona basileiya tamowaidiyao, na lagau meta tauyababa yona tamowai,

³⁹ na waiunu ede diyabolo iya meta lagau likena tauhesuluna. Na kelikeli huyana meta kaiyaulina kana siga, na taukelikeli meta Yaubada yona anelu.

⁴⁰ Lagau ta se upadi na se gabudi meta kabo doha kaiyaulina yona huyagehe unai.

⁴¹ Tau Natuna yona anelu kabo ye hetamalidi se lau yona basileiya unai, na tamowai kadi kahao se woyalaeidi yababa unai, yo yababa tauginaulidi maudoidi se haigabaeidi,

⁴² na kabo se tuudobiyeidi kaiwa kalakalasina gigigigibwalikalilina unai. Temenai kabo se doudou yo kawadi se kapuyahisidi.

⁴³ Na siya taukawamamohoi yo yodi laulau se dudulai kadi kao kabo se namanamali doha mahana, Tamadi yona basileiya unai. Kaiteyadi gonowana se lapulapui bena se lapulapuinamwanamwa!”

Wasawasa wadawadamna yo giniuba matapouna heyaheyasonidi

⁴⁴ “Galewa basileiyana meta doha ginauli wasawasana hesau se tolewadam koyaena. Na tamowai hesau ye lobai bwatano luwanaena, ede ye puluhiwadam'uyoi, na ma gwauyalana ye lau yona gogo maudoidi ye lokunegabaeidi na monina wa unai tano wa ye hemaisahai.

⁴⁵ Yo hinage galewa basileiyana meta doha gogo taulukulokune tamowaina hesau giniuba matapoudi namwanamwadi ye wasewase.

⁴⁶ Ena giniuba matapouna namwanamwakalilina hesau ye lobai, kabo ye lau yona gogo maudoidi ye lokunegabaeidi na monina wa unai giniuba matapouna wa ye hemaisahai.”

Hinaya heyaheyasonina

⁴⁷ “Hinage galewa basileiyana meta doha hinaya se galaei gabwaena, na yama kadi kao udoi'udoise hekonadi.

⁴⁸ Hinaya wa yama ye mwayau ede tauyama hinaya wa se gayosaei salagomgom wa unai na yama wa se hekasadi, namwanamwadi se usaidi bosaena na yababadi se gabaeidi.

49 Kaiyaulina kana siga kabo doha teina: Anelu kabo se dobima tamowai yodi miyamiya dudulaidiyao luwadiyena tamowai yababadi se tolehesuwaladi.

50 Na ba'aya tamowaidiyao kabo se tuodobiyeyidi kaiwa kalakalasina gigigigibwalikalilina unai. Temenai kabo se doudou yo kawadi se kapuyahisidi.”

51 Yesu yona hekahekatao wa ye henamaiyeyidi ye wane, “Teina ginauli maudoidi ya hedededi ta kwa nuwatulobaidi?” Se wane, “Aa, ka nuwatulobaidi.”

52 Ye hededelau udiyeyidi ye wane, “Unai, ena laugagayo taulauhekataena tamowaina hesau, na galewa basileiyana lauhekataena ye haidi, meta iya kana kao ede doha numa hesau tanuwagana yona gogo wasawasadi hauhaudi yo hinage beyabeyadi** ye bahehepesadima na ye toledi tamowai matadiyena.”

*Nasaleta unai Yesu se subu
(Maleko 6:1-6, Luka 4:16-30)*

53 Yesu heyaheyasoni wa udiyeyidi ye lauhekatagehe ede magai wa ye laugabaei

54 na ye lau yona magai mamohoina Nasaleta. Na yodi sunago unai ye lauhekata ede tamowai wa se siliyata na se wane, “Teina tamowai ta yona sibasiba ta haedi ye hai? Yo yona gigigigibwali ne haedi ye hai na laulau gigigigibwalidi ye ginaulidi?”

** 13:52: Gogo wasawasadi hauhaudi yo hinage beyabeyadi meta Galewa basileiyana lauhekataena yo lauhekata beyabeyana heyaheyasonidi.

⁵⁵ Na hinage se wane, “Iya kabina ta katako meta kapenta Yosepa natuna, na sinana ede Maliya, yo kana kahao ede Yamesi, Yosepa, Simona, yo Yuda.

⁵⁶ Na lounao maudoidi, siya ede maiyadao ta miyamiya! Na haedi sonoga ta ye haidi?”

⁵⁷ Unai Yesu se kouyalayalaei.

Na ye hededelau udiyedi ye wane, “Magai maudoidi kabo peloweta se hekasisiyei, na yona magari mamohoina yo yona numa tamowaidiyao meta taba nige se hekasisiyei.”

⁵⁸ Na Yesu laulau gigigigibwalidi hisa mo ye ginaulidi, matawuwuna tamowai wa nige se sunumaei.

14

Yowane Babatiso yona boita (Maleko 6:14-29, Luka 9:7-9)

¹ Huyana ne meta Heloda Antipasi yona huyawasawasa Galili unai. Yesu yona paisowa wasana ye lapuidi

² ede ye hededelau yona taupaisowa udiyedi ye wane, “Teina meta Yowane Babatiso boita unai ye tolo'uyoma, unai ede gigibwali kalinawai na laulau gigigigibwalidi ye ginaulidi ta.”

³⁻⁴ Heloda meta kana kaha Pilipo mwanena Helodiyasi ye kwayai. Na Yowane ye hedehedede-lau unai ye wane, “Kowa laugagayo ku utusi, taba tabu kam kaha mwanena ne ku tawatawasolai!” Ede Heloda ye hedede na Yowane se hai se pai na se tole numatutuguduyena.

⁵ Ye henuwa bena ye unuhemwaloi, na Yudeya tamowaidiyao ye matausiyeidi, matawuwuna ede se hedede meta iya peloweta.

⁶ Na Heloda yona huyalabasi mayadaina henuwaisinina kaikaigogona unai, ede Helodiyasi natuna waihiu meta Heloda ma kana taumana kadi ye sobu. Yona sobu wa unai Heloda nuwana ye namwakalili

⁷ ede ye hededekaigwala unai ye wane, “Ena kaliguyena ginauli saha hesau ku kaibwadai meta kabo ya haiyawa.”

⁸ Na sinana iya ye guguyaiyako, ede ye hedede-lau Heloda unai ye wane, “Ya henuwa Yowane Babatiso kulukuluna ku usai gaeba unai na ku haiyama.”

⁹ Heloda ye nuwayababa, na iyamo kana taumana matadiyena ye hededekaigwalako. Unai waihiu wa yona nuwatu ye ginauli

¹⁰ ede ye hedede na Yowane Babatiso gadona se boli,

¹¹ na kuluna wa se usai gaebaena na se bahiyama se mosei hasala wa unai, ede ye bahelaei sinana wa unai.

¹² Yowane yona hekahekatao se laoma ede sinalena wa se hai na se laei bwayabwayaena se tole. Na saha ye tubu wa wasana Yesu yona se hedehedede.

Pwalawa haligigi yo yama labui

(Maleko 6:30-44, Luka 9:10-17, Yowane 6:1-14)

¹³ Yesu Yowane wasana wa ye lapui ede ye dobi wagaena ye gelu na ye kawasi ye lau balabala hesau unai, matawuwuna ye henuwa bena siya se bom mo. Magai maudoidi tamowaidiyao wa

Yesu yona kabalau wasana se lapui ede se hemuli-watani na se yona se lau.

¹⁴ Na huyana Yesu ye dunasae meta bodalak-ilaki ye kitadi se nayanayaei. Na boda wa ye katekamkamnaedi ede taukasikasiyebwa maudoidi ye henamwanamwadi.

¹⁵ Ye hetubu ye meimeilahi ede Yesu yona hekahekatao se laoma iya unai se wane, “Teina meta balabalagaibuyena, yo mahana ye laoko. Boda ta ku hetamalidi se lau magai udiyedi kadi se lokune.”

¹⁶ Na Yesu ye wane, “Taba nige kwa hetamalig-waligwalidi, na komiu kai kwa moseidi se kai.”

¹⁷ Ede se wane, “Teina kalimaiyena ta meta pwalawa haligigi yo yama labui mo.”

¹⁸ Ede Yesu ye wane, “Kwa baheidima kaliguwai.”

¹⁹ Na ye hedede boda wa se tuli lagau wa unai. Pwalawa haligigi yo yama labui wa ye haidi ede ye kitasae galewa ne na ye lautoki Yaubada unai, kabo pwalawa wa ye kihidi na ye moseidi yona hekahekatao wa udiyedi, na yona hekahekatao pwalawa yo yama wa se soiyedi boda wa udiyedi.

²⁰ Tamowai maudoidi wa se kaikai meta bogadi se sese. Na kaitole wa se tanogogoidi meta bosa saudoudoi-labui se hemwayaudi.

²¹ Taukaikai bodana wa unai meta tatao badodi 5,000, na sinesineo yo wawayao nige se hasilike-segaidi.

Yesu gabwaena ye laulau

(Maleko 6:45-52, Yowane 6:15-21)

²² Na kabo Yesu yona hekahekatao wa ye hegelumwamwayauyeidi se baguna se lau hali

sanakawasi ne, na iya boda wa ye hetamaligwaligwalidi.

²³ Se dalahaigwaligwali, na kabo iya ye bom ye sae kuduliyena bena ye tapwalolo. Na ye meimeilahi meta iya ye bom mo menai.

²⁴ Waga wa meta gabwa duwaduwalinaena na yaumai se taumatai ede bagodu waga wa se koikoinuwahi.

²⁵ Malatmtom gagilina sola ma masimasigilina** Yesu ye dobi gabwa ne, na gabwa kewanaena ye laulau ye lau yona hekahekatao wa udiyedi.

²⁶ Yona hekahekatao wa iya se kita gabwa kewanaena ye laolaoma hesabadi meta se matausikalili, ma matausidi na se yogahi se wane, “Aiyoi! Teina ta yaluyaluwa.”

²⁷ Na Yesu ye yogalau udiyedi ye wane, “Kwa nuwabayao! Yau Yesu! Tabu kwa matausi!”

²⁸ Ede Petelo ye hededelau iya unai ye wane, “Guiyau, ena mamohoina kowa, ku hedede na gabwa ta unai ya laowa kalimwai.”

²⁹ Ye wane, “Ku laoma!” Kabo Petelo waga wa unai ye pesa na gabwa wa unai ye laulau ye lau Yesu hesabana.

³⁰ Ye laulau na yaumai yo bagodu wa ye kitadi ede ye matausi na ye hetubu ye yoli, ede ye yogalau ye wane, “Yesu, ku saguigau!”

³¹ Na Yesu nimana ye helelelaei na Petelo ye kabihekahini, na ye hededelau unai ye wane,

** **14:25:** *Malatmtom gagilina sola ma masimasigilina:* Mataiyo ye kuli, *boniyai wa tupwana hehasina unai.* Mahana wa meta 3 kiloki yo 6 kiloki duwaduwalidiyena.

“Yom sunuma taki ye gagili! Idohagi to ku nuwal-abulabui?”

³² Na se laoma waga wa unai se gelu meta yau-mai wa ye motu.

³³ Ede taumiyamiya waga wa unai Yesu se kaihelahui yo se wane, “Mamohoikalili, kowa Yaubada Natuna!”

³⁴ Na kabo se kawasi se lau Genesaleta unai se duna.

³⁵ Magai wa tamowaidiyao Yesu se kitalobai ede wasa se hetamali ye lau magai maudoidi wa udiyedi. Ede taukasikasiyebwa maudoidi se laed-ima Yesu unai,

³⁶ na se kai bwadakatekamkamna taba kana kwama sinosinona mo se kabitonogi. Na kana kwama taukabitonogina maudoidi se namwanamwa.

15

Yaubada yona hedehedede bena ta tolebagu-naedi

(Maleko 7:1-13)

¹ Paliseya yo laugagayo taulauhekataena hekadiyo Yelusalema unai se laoma na Yesu se henamaiyei se wane,

² “Idohagi to yom hekahekatao kada kulutubu yodi kabikabi laugagayona se utusi? Nimadiyao meta nige se deulidi na se kaikai.”

³ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Na idohagi to komiu kami kulutubu yodi kabikabi debanaena Yaubada yona laugagayo kwa utusi?”

⁴ Doha Mose yona laugagayo unai Yaubada ye wane,

‘Tamam yo sinam ku hekasisiyeidi.’ *(Esodo 20:12, Dutelonomi 5:16)*

Yo ye wane,

‘Ena kaiteya tamana yo sinana ye hedede-heyababadi meta bena kwa unuhemwaloi.’ *(Esodo 21:17, Lewitikasi 20:9)*

⁵ Na komiu kwa hedede kwa wane, ‘Gonowana tamowai hesau ye hededelau tamana yo sinana udiyedi ye wane, “Yogu kainauya bena ya haiyawa kabasaguigomiu wa meta ya talamyeyiako Yaubada unai.”’

⁶ Kabikabi ta kwa talamyeyi, na tama yo sina hekasisidi meta nige! Yomi lauhekata ta unai kwa laupwanokalili. Kami kulutubu kabikabidiyao debadiyena ede Yaubada yona laugagayo wa kwa tolebasiyeidi.

⁷ Komiu taukailupolupo! Komiu hedehed-edemiu Aisaiya ye hededenonohaiyako wa meta mamohoi, doha ye wane,

⁸ ‘Teina tamowai ta sopagaibudi mo udiyedi se hekasisiyeigau na nuwamamohoidiyao udiyedi meta Yaubada nuwanuwatuna nigele.

⁹ Se kaihelahuigau meta nige kaniyona, matawuwuna tamowai yodi laugagayo meta se laulauhekataeidi.’ ” *(Aisaiya 29:13)*

Ginauli saha tamowai ye hebiki
(Maleko 7:14-23)

¹⁰ Kabo Yesu boda wa ye yogagogoidima na ye hededelau udiyedi ye wane, “Kwa lapulapui na saha ya hedededi ta bena kwa nuwatulobaidi.

¹¹ Ginauli saha kawamyena ku kai na ye dobi meta iya nige gonowana ye hebikigo, na saha

luwam ne unai ye saema kawam ne unai ye pesa meta kabo ye hebikigo.”

¹² Kabo Yesu yona hekahekatao se laoma iya unai se wane, “Yom hedehegede ta unai meta Paliseya bodadi se kouyalayalakalili.”

¹³ Ede Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Tamagu galewa ne unai taumiya, iya kaiwa sahasahadiyao nige ye kumaidi meta kabo ma lamdi ye suluhihaidi.

¹⁴ Kwa laugabaeidi se miyawa, siya tauwoyawoya matagibugibudiyao. Ena taba taumatagibugibu hesau yona hali taumatagibugibu ye woyai, meta kabo se bekulabulabuidobi duhaena.”

¹⁵ Na Petelo ye hededelau Yesu unai ye wane, “Taba gonowana kabahebikida heyaheyasonina wa kaniyona ku hededehemasalaha kalimaiyena?”

¹⁶ Ede Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ido-hagi, sola ma nuwapwanopwanomiu?

¹⁷ Nige kwa nuwatulobai? Saha kawada ta unai ta kai meta ye dobi bogada ne unai na kabo ta miyagabaei.

¹⁸ Na hedehegede saha kawamiuyena se pesama meta nuwamiuyena se masalahama, teina ta tauhebikiomiu ede.

¹⁹ Matawuwuna ede nuwada ta udiyedi kabo nuwatu yabayababadi se masalahama, doha kaiunu, ganawali, laulau bikibikidi udoi'udo, kaiwahali, hedehegedelupolupo, yo hinage tamowai hedeheyaheyababana.

²⁰ Teina laulau ta, siya tamowai tauhebikina ede. Na ena nimamiu ma bikidi na kai kwa hai

kwa kai meta nige gonowana ye hebikigomiu.”

*Kanana waihiuna yona sunuma
(Maleko 7:24-30)*

²¹ Kabo Yesu teha Galili ye laugabaei na ye sae teha Taiya yo Sidona udiyedi.

²² Na Kanana waihiuna hesau temenai tau-miya ye laoma Yesu unai ye kaibwadalakilaki ye wane, “Guiyau, Dawida natuna, ku katekamkam-naegau! Yaluwa yababana hesau meta ye luwu natugu sinesinekukuna unai na ye hekasiyeb-wakaliliyei.”

²³ Na Yesu nige saha hesau ye hedede waihiu wa unai. Kabo yona hekahekatao wa se wane, “Waihiu ta ku hetamali ye tausuwala, matawuwuna ede ye dahikwatakwatakalili.”

²⁴ Ede Yesu ye hedehedede ye wane, “Tamagu ye hetamaligauma ta meta Isalaela mo tamowaidi hesabadi, siya doha mamoe se laulau kadi heyababa hesabana.”

²⁵ Kabo waihiu wa ye laoma ye tulibonodobi Yesu matana wa unai na ye kaibwada ye wane, “Guiyau, ku saguigau!”

²⁶ Yesu ye hededebui ye wane, “Nige ye dudulai bena wawayao kadi kai ta haidi na ta gabalaedi kedewa udiyedi.”**

** **15:26:** *Kedewa kaniyona ede, Dius tamowaidiyao se hedede ede siya wawayao na dagela tamowaidi siya kedewa. Unai Yesu yona hedehedede ta kaniyona ede, “Nige gonowana Isalaela tamowaidiyao udiyedi yogu sagu ya haigabaei na ya saguigo, matawuwuna kowa dagela sinena.”*

²⁷ Na waihiu wa ye wane, “Guiyau, mamohoi, na iyamo kedewa kadi tanuwaga yona hatahataena kana kai mapuladi se bekudobi meta kabo kedewa ne se laoma se kaidi.”

²⁸ Unai Yesu ye hededelau unai ye wane, “Waihiu, yom sunuma meta ye lakikalili! Unai saha ku kaibwadai meta kabo ye masalaha.” Mahanana ne unai waihiu wa natuna sinekuku wa ye namwanamwa.

Yesu tamowai kasikasiyebwadi ye henamwanamwadi

²⁹ Yesu teha Taiya yo Sidona ye laugabaeidi na ye uyo Galili, na Galili Gabwana dedekanaena ye yona ye lau. Kabo ye sae kuduli gagilina hesau unai na ye tuli.

³⁰ Kabo bodalakilaki se laoma na taukasikasiyebwa se laeidima, kasiyebwa doha taubunibuni, taumatagibugibu, tamowai kae yo nima yabayababadiyao, una'unadi yo taukasikasiyebwa hekadi hinage se laeidima Yesu unai, ede maudoidi ye henamwanamwadi.

³¹ Unai boda wa se nokokalili, matawuwuna ede matadiyena tau'una'una se hedehedede, taubunibuni ye henamwanamwadi, tamowai kae yabayababadiyao se laulau yo taumatagibugibu matadiyao se lala na se kaikewa. Na Isalaela yodi Yaubada se hedebasaei.

Yesu bodalakilaki ye hekaidi

(Maleko 8:1-10)

³² Yesu yona hekahekatao wa ye yogagogoidima na ye hededelau udiyedi ye wane, “Tamowai ta ya katekamkamnaedi, matawuwuna ede mayadai haiyona inai maiyadao na nige sola kai hesau

se kai, unai nige ya henuwa ma hasalidi na ya hetamalidi se lau. Taba ma hasalidi na se lau kabo kedaena hasahasali ye haidi na se guli.”

³³ Na se hededebui se wane, “Teina balabala-gaibu ta unai kabo haedi kai ta hai na bodalakilaki ta ta hekaidi?”

³⁴ Yesu ye henamaiyeidi ye wane, “Pwalawa hisa kalimiuyedi?” Ede se wane, “Pwalawa haligigi-labui yo yama habuhabuludiyao hisa ede teinai.”

³⁵ Ede ye hededelau boda wa se tulidobi bwatano wa unai.

³⁶ Kabo pwalawa yo yama wa ye haidi na ye hededelautokisae Yaubada unai, ye kihidi na ye moseidi hekahekatao wa kalidiyena, na se soiyedi boda wa udiyedi.

³⁷ Boda wa se kaikai meta maudoidi bogadi se sese. Na kadi kaitole wa hekahekatao wa se tanoi na se usagogoi meta bosa haligigi-labui se hemwayaudi.

³⁸ Taukaikai bodana wa unai meta tatao badodi 4,000, na sinesineo yo wawayao nige se hasilike-segaidi.

³⁹ Kabo Yesu boda wa ye hetamaligwaligwalidi. Na yawalana ye lau kabo waga hesau unai ye gelu na se lau teha Magadani.

16

*Paliseya yo Sadusiya se henuwa bena galewa
hekihekinoina hesau se kita
(Maleko 8:11-13, Luka 12:54-56)*

¹ Paliseya yo Sadusiya tamowaidiyao hekadi se laoma Yesu unai bena se lautonogi. Na se kaib-wadai taba bena galewa hekihekinoina hesau ye ginauli se kita.

² Ye hededelau udiyedi ye wane, “Meimeilahiyena kwa wane, ‘Huya kabo ye namwa, matawuwuna ede mahana ye dui na yada ne ye pululu.’

³ Na malatomtomyena kwa wane, ‘Mayadai ta kabo huya ne ye yababa, matawuwuna ede mahana ye dalasae na yada ne ye pululu yo huya ne ye toleyaloyalohi.’ Huya kadi kao gonowana kwa hededehe masalahadi, na idohagi to teina saha se tubutubu ta meta nige gonowana kaniyodi kwa nuwatulobaidi.

⁴ Komiu yomi nuwanuwatu se yababa na Yaubada nige kwa kawamamohoiyei, na kwa henuwa bena taba hekihekinoi hesau kwa kita. Na taba nige hesau kwa kita, na kesega mo kabo ya hekitagomiu, iya ede saha ye tubu Iyona peloweta unai wa.” Kabo Yesu ye laugabaeidi na ye lau.

Paliseya yo Sadusiya yodi yisti
(Maleko 8:14-21)

⁵ Galili Gabwana unai se kawasi se lau na Yesu yona hekahekatao wa se nuwaluluhi ede nige pwalawa se bahei.

⁶ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Paliseya yo Sadusiya yodi yisti udiyedi bena kwa kitakitamwanamwa.”

⁷ Hekahekatao wa se bom nuwatu wa se hetahetala se wane, “Yona hedehedede ta kaniyona ede nige pwalawa ta bahei.”

⁸ Saha se hetahetala wa meta Yesu kabina ye kata ede ye hededelau udiyedi ye wane, “Idohagi to yomi sunuma se gagili na kwa bom pwalawa hedehededena kwa hedehededei?”

⁹ Nuwana sola nige kwa nuwatulobai? Hage, pwalawa haligigi wa kwa nuwatuidi, ya soiyeidi boda 5,000 se kai na kadi kaitole kwa tanoi na kwa usagogoidi meta bosa badona hisa?

¹⁰ Yo hinage taba pwalawa haligigi-labui wa kwa nuwatuidi! Ya soiyeidi boda 4,000 se kai na kadi kaitole kwa tanoi na kwa usagogoidi meta bosa hisa?

¹¹ Idohagi to nige kwa nuwatulobai meta yau nige pwalawa ya hetahetala? Na bena Paliseya yo Sadusiya yodi yisti unai komiu kwa kita-hetete'uyoigomiu.”

¹² Unai kabo se nuwatulobai meta iya nige pwalawa kadi yisti ye hetahetala, na Paliseya yo Sadusiya yodi lauhekata udiyedi bena se kitakitamwanamwakalili.

*Petelo Yesu ye hededehe masalaha
(Maleko 8:27-30, Luka 9:18-21)*

¹³ Yesu maiyana hekahekatao se lage wasawasa Pilipi yona magari Sisaliya unai, kabo yona hekahekatao wa ye henamaiyeidi ye wane, “Tamowai se hedede Tau Natuna meta iya kaiteya?”

¹⁴ Ede se wane, “Hekadi se hedede meta kowa Yowane Babatiso, hekadi se wane kowa Eliya, hekadi se wane kowa Yelemaiya, yo hekadi se wane kowa peloweta hesau.”

¹⁵ Na Yesu ye henamaiyeidi ye wane, “Na komiu? Kwa hedede ede yau kaiteya!”

16 Ede Simona Petelo ye hededelau unai ye wane, “Kowa meta Keliso, Yaubada maumaulina natuna.”

17 Kabo Yesu ye hededelau unai ye wane, “Simona, Iyona natuna, kowa gonowana ku gwauyala! Teina nuwatu ta meta kowa nige ku bom yom sonoga unai ye laoma, na nuwatu ta meta tamagu galewa ne unai ye hemasalaha kalimwai.

18 Unai ya hededelaowa, kowa meta Petelo, ** na teina weku ta kewana ne unai kabo yogu dubu ya kabi. Na boita nige gonowana ye hekaiyawasi.**

19 Gigibwali ya leyawa na bena Yaubada yona tamowai ku kedabagunaidi. Laulau sahasahadi ku laugagayoidi tanoubu ta unai, meta Yaubada hinage ye laugagayoidi galewa ne unai. Na laulau sahasahadi ku kitahenamwadi, meta Yaubada hinage ye kitahenamwadi.”**

20 Kabo ye hededelau yona hekahekatao wa udiyedi ye wane, “Tabu tamowai hesau yona kwa hedehedede meta yau Kelisona ede.”

*Yesu yona boita ye hededenonohai
(Maleko 8:31-33, Luka 9:22)*

** 16:18: *Petelo kaniyona ede weku.* ** 16:18: *Na boita nige gonowana ye hekaiyawasi kaniyona ede, tamowai se hewaiunu na se boita, iyamo Yaubada yona basileiya nige gonowana ye gehe.*

** 16:19: *Lausoi unai Yesu yona hedehedede kaniyona ku hasili. Mataiyo kalina Giliki unai ye kuli ye wane, Kabo galewa basileiyana kana kii ya haiyawa kalimwai. Na saha ku kauhekahini tanoubu ta unai, meta galewa ne unai hinage se kauhekahini. Na saha ku yailigabaei tanoubu ta unai, kabo galewa ne unai hinage se yailigabaei.*

²¹ Huyana ne unai Yesu ye hetubu yona hekahekatao ye hekatadi na ye hededehemasalaha meta bena taba ye lau Yelusalema. Temenai Dius babadadiyao yo taukaitalasam tauwoyaidi yo laugagayo taulauhekataena kabo iya se hekamkamna kabikabi udoi'udoj udiyedi yo kabo se unuhemwaloi, na mayadai hehaiyonana unai kabo Yaubada iya ye hetolo'uyoi na ye mauli.

²² Kabo Petelo Yesu ye woyahesuwala na ye hededebayao unai ye wane, “Guiyau, teina ginauli ta taba tabu se tubutubu kalimyena.”

²³ Yesu ye kitabui Petelo ye kaikewai na ye hededelau unai ye wane, “Ku tausuwala, kowa Sātani! Kowa ku hemala yau yogu kabakalabesibesi. Kowa nige Yaubada yona nuwanuwatu ku nuwautidi, na tamowai mo yodi nuwanuwatu udiyedi ku nuwanuwatu.”

*Yesu idohagi hemuhemuliwatanina
(Maleko 8:34–9:1, Luka 9:23-27)*

²⁴ Na kabo Yesu ye hededelau yona hekahekatao wa udiyedi ye wane, “Ena taba hesau ye henuwa bena ye hemuliwatanigau, meta iya bena ye bom ye nuwagabae'uyoi na yona sataulo ye bahei** na ye hemuliwatanigau.

²⁵ Kaniyona ede ena hesau ye henuwa bena yona mauli ye bom ye kitahetete, meta kabo yona mauli ye kabisapuli. Na ena debaguyena hesau yona mauli ye nuwagabaei, kabo yona mauli ye lobai'uyoi.

** **16:24:** *Yona sataulo ye bahei:* Hedehedede ta kaniyona meta bena ye talamgabaei'uyoi gonowana Yesu debanaena ye boita.

²⁶ Yo ena tamowai hesau tanoubu ta maudoudoina bena iya yona, na ye bom yaluwana ye unui, kabo saha namwanamwana ye hai? Saha unai kabo yaluwana ne ye hemaisahai'uyoi?

²⁷ Matawuwuna ede Tau Natuna kabo ye uyoma Tamana yona didigaena, maidanao yona anelu. Huyana ne unai tamowai kesega kesega yona mauiyena saha ye ginauliyako wa unai kabo maisana ye mosei.

²⁸ Ya hededemamohoi: Hekadiyo inai tautotolo ta meta taba nige se boita ye lau ee Tau Natuna se kita ye laoma iya wasawasa yona basileiya unai.”

17

*Yaubada Yesu yona didiga ye hemasalaha
(Maleko 9:2-13, Luka 9:28-36)*

¹ Mayadai haligigi-kesega mulidiyena kabo Petelo, Yamesi, yo Yamesi kana kaha Yowane, Yesu ye woyaidi se sae kuduli kewana saesaena hesau unai. Menai se bom mo,

² na matadiyena Yesu kana kao ye bui ye namanamali doha mahana yo kana kaleko se posi yo se dawayakalili.

³ Mahanana ne unai menai Mose yo Eliya se taumasalaha na Yesu maiyadi se hedehedede.

⁴ Na Petelo ye hededelau Yesu unai ye wane, “Guiyau, ye namwa mo taba inai ta miya. Ena ku henuwa, kabo inai gwau haiyona ya kabidi, hesau kowa yom, hesau Mose yona, yo hesau Eliya yona.”

⁵ Sola ma hedehededena, na kabo yalohi dawad-awayana ye laoma ye gawuidi, na kalina hesau yalohi wa unai ye wane, “Teina yau Natugu ya

gadosisiyei. Iya unai ya gwauyalakalili. Kwa lapulapulau unai!”

⁶ Hekahekatao wa hedehedede ta se lapui ede se guliyaboyabomdobi bwatano wa unai ma mata-matausidi.

⁷ Na Yesu ye laoma ye kabilau udiyedi na ye wane, “Kwa tolo. Tabu kwa matausi.”

⁸ Se tamaisima na se kaikewasae meta nige tamowai hesau se kita, na Yesu ye bom mo.

⁹ Kuduli wa unai se lidi se dobidobi na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Saha kwa kita wa meta tabu tamowai hesau yona kwa hedehedede, kana siga Yaubada Tau Natuna boita unai ye het-olo'uyoi.”

¹⁰ Na hekahekatao wa Yesu se henamaiyei se wane, “Idohagi to laugagayo taulauhekataena se hedede meta taba bena Eliya yona uyoma ye baguna na kabo Keliso?”

¹¹ Yesu ye wane, “Mamohoi, Eliya ye uyoma kabo ginauli maudoidi ye tolehedudulai'uyoidi.

¹² Na ya hededelaowa kalimiuyena: Eliya ede ye laomako, na nige se kitalobai. Na yodi nuwatu saha se henuwa iya unai se ginauli meta se gin-aulidiko. Teina kabikabi ta gonogonowana unai kabo Tau Natuna se hekamkamna.”

¹³ Kabo hekahekatao wa se nuwatulobai meta Yesu Yowane Babatiso ye hetahetala.

*Yesu wawaya loheya ye henamwanamwa
(Maleko 9:14-29, Luka 9:37-43)*

¹⁴ Huyana se dobima boda luwadiyena kabo tamowai hesau ye laoma Yesu unai na ye tulibon-odobi matana wa unai

15 ye wane, “Guiyau, natugu tau ku katekamkamnaei. Ye kikikikiwasi, na kasiyebwa ta unai ye kamkamnakalili. Na huya hekadi ye bekudobi kaiwa kalakalasidi kewadiyena yo waila kalodiyena hinage.

16 Ya laeyama yom hekahekatao udiyedi na nige gonowana se henamwanamwa.”

17 Na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Komiu nige yomi sunuma, yo nuwatu yabayababadi tamowaidiyao! Kabo ya miya'uyo lohana doha saha kalimiuyena? Kwa kamnayabayababa! Wawaya me kwa baheyama kaliguwai.”

18 Yesu yaluwa yabayababana wa ye hededehepesa, ede demoni wa wawaya wa ye pesagabaei. Mahanana ne unai wawaya wa ye namwanamwa.

19 Muliyena kabo hekahekatao wa se bom se laoma Yesu unai se henamai se wane, “Matawuwuna saha to kai nige gonowana yaluwa yababana wa ka hededehepesa?”

20-21 Ye hededebui ye wane, “Nige gonowamiu matawuwuna yomi sunuma se gagilikalili. Ya hededemamohoi kalimiuyena: Taba yomi sunuma lakina doha kaiwa tumana gagilina,** gonowana kabo kwa hededelau kuduli ne unai, ‘Ku sigi ku lau menai!’, gonowana kabo ye lauwatani. Nige gonowana ginauli hesau

** 17:20-21: *Kaiwa tumana gagilina meta Dimdimyena se wane mustard tumana.*

kalimiuyena paisowana ye laki.” **

*Yesu yona boita hedehedena ye hedede'uyoi
(Maleko 9:30-32, Luka 9:43b-45)*

²² Se laomagogoi Galili unai na Yesu ye hededelau yona hekahekatao udiyedi ye wane, “Tau Natuna kabo kana se walohai na tamowai yabayabadiyao kabo iya se hai.

²³ Kabo se unuhemwaloi, na mayadai hehaiyonana unai kabo Yaubada iya ye hetolo'uyoi na ye mauli.” Ede yona hekahekatao wa se nuwayababakalili.

Numa Tabuna takisina

²⁴ Yesu maiyana hekahekatao se lage Kapele-nauma, na kabo Numa Tabuna takisina** tautanotano se lau Petelo unai se wane, “Kami tanuwaga hinage takisi ye toletole o nige?”

²⁵ Ye wane, “Aa, takisi ye toletole.”

Petelo ye uyo numa ede Yesu ye hededebagunalau unai ye wane, “Simona, hage, yom nuwatu idohagi? Tanoubu ta wasawasadiyao kaiteyadi udiyedi takisi se tanotano? Se bom yodi magai tamowaidiyao udiyedi, o hali magai tamowaidiyao udiyedi?”

** **17:20-21:** Kulikuli beyabeyadiyao hisahisadi mo lausoi 21 se tubei se kuli, *Na yaluwa yabayabadi doha teina meta nige gonowana se pesa kana siga ta kaihuri yo ta tapwalolo.* ** **17:24:** *Numa Tabuna takisina* meta moni Dius babadadiyao se tanotano yodi hali Dius tamowaidiyao udiyedi, Numa Tabuna kabasaguina. Tamowai kesega kesega meta dalakama labui ye hemaissa, iya ede moni kesega hesana didalakama, ede Mataiyo kalina Giliki unai moni lakina ye kuli ede *didalakama*(Moni).

26 Petelo ye wane, “Tamowai hekadiyao udiyedi.” Na Yesu ye hededelau unai ye wane, “Unai yodi magai tamowaidiyao meta taba nige takisi se tole.

27 Na takisi tautanotano wa bena tabu ta henuwapilipilidi. Unai ku lau gabwa ne unai ku huku. Yama bagubagunana ku katuni meta kawana ne ku gasi, kabo unai moni kesega lakina ede dalakama hasi ku lobai. Ku hai na kowa yo yau yoda takisi monina ku tole.”

18

*Kaiteya ye saekalili galewa basileiyana unai
(Maleko 9:33-37,42-48, Luka 9:46-48 yo 17:1-2)*

1 Huyana ne unai hekahekatao wa se laoma Yesu unai se henamai se wane, “Galewa basileiyana unai meta kaiteya ye saekalili?”

2 Yesu wawaya gagilina hesau ye yoganeyama na luwadi wa unai ye hetolo,

3 na ye wane, “Ya hededemamohoi kalimiuyena: Nige gonowana kwa lau galewa basileiyana unai kana siga kwa buigomiu kwa hemala doha wawaya gagilina ta.

4 Unai, kaiteya ye nuwadobidobi doha wawaya ta meta iya ye saekalili galewa basileiyana unai.

5 Na ena tamowai hesau wawaya gagilina doha teina wawaya ta ye yogaisini yau hesaguyena meta ye yogaisinigau.

6 Na ena tamowai hesau teina tausunumae-gau tamowaidi dobidobidi** ta hesau ye woy-

** **18:6:** *Tamowai dobidobidi:* Kalina Giliki unai hedehedede ta kaniyona labui: *Wawaya, yo, tamowai dobidobina, siya ede tamowai lakilakidi se kitadobidobiyeidi, yo hinage wawayao.*

alaei yababa unai, meta ye namwa mo taba weku lakilakina gadona ne unai se paihekahini na se tuudobiyei gabwatum ne unai ye yoli.

⁷ Ahani mo siya tanoubu ta tamowaidiyao, kabo kamkamna se hekalo, matawuwuna ede tamowai se woyahesuwalalaeidi yababa unai. Huya maudoina noho se laolaoma, na ahani mo siya noho ne yodi kabalaoma tamowaidiyao ne, kabo se kamkamnakalili.

⁸ Ena nimam o kaem ye woyahesuwalalaeigo yababa unai, taba ku bolihai na ku gabaei. Ye namwa mo taba ku bunibuni o nimam o kaem kesekesega unai na ku lau ku mauli, na kabo ma tau'udo'udoim na ku lau kaiwa kalakalasina nige kana siga.

⁹ Na ena matam ye woyalaego yababa unai, ku lamohai na ku gabaei. Ye namwa mo taba matakesekesegam unai ku lau ku mauli, na kabo ma matalabulabuim na se gabalaego kaiwa kalakalasina unai.”

*Mamoe gegegegena pilipilidaina
(Luka 15:3-7)*

¹⁰⁻¹¹ Na kabo Yesu ye hedede ye wane, “Tamowai dobidobidi ta, tabu kwa kitadobidiyeidi. Ya hededehemasalaha kalimiuyena meta galewa ne unai yodi anelu, siya huya maudoina yodi se kaikaibwada Tamagu unai.**

¹² Yomi nuwatu idohagi? Taba tamowai hesau yona mamoe badodi handele kesega, na hesau

** **18:10-11:** Kulikuli beyabeyadi hekadiyo lausoi soi 11 hinage se kuli doha Luka 19:10: *Matawuwuna ede Tau Natuna ye laoma bena tamowai gegegedi ye waseneidi yo ye gilihaidi.* Na nimakulikuli bagubagunadi nige se kuli.

ye taukwadalele, kabo hekadiyo wa ye tole-namwanamwaedi kuduli wa udiyedi na ye lau kesega ye taukwadalele wa ye wasenei, e nige?

¹³ Ya hededemamohoi kalimiuyena: Ena ye lobai, kabo kesega ta gwauyalana ye lakikalili, na kabo mamoe 99 maidanao wa.

¹⁴ Gonogonowana doha, Tamamiu galewa ne unai nige ye henuwa bena taba tamowai dobidobidi ta hesau ye taukwadalele yababa unai.”

Taulaupwano idohagi kabo ta sagui

¹⁵ “Ena kam kaha saha hesau yababana ye gin-auli kalimyena, meta ku lau unai na kowa yo iya yomi labui mo matamiuyena yona laupwano ne ku hededehehemasalahan. Ena ye lapulaowa kalimwai, meta yababa yona teha unai ku gili-haiyako.

¹⁶ Na ena nige ye lapulaowa kalimwai, kabo tamowai kesega o labui ku haidi na maidamwao kwa lau iya unai. Unai kabo yom hedehedede maudoidi se hemamohoiyedi, doha Buka Tabuna ye hekatada ye wane, ‘Pilipili maudoidi tolehedudulaidi udiyedi meta tamowai labui o haiyona yodi hemamohoi ne unai kabo ta tolehedudulaidi.’

(Dutelononi 19:15)

¹⁷ Ena nige ye henuwa ye lapulau udiyedi, kabo kwa laei dubu bodana udiyedi. Na ena nige ye lapulau udiyedi, meta iya kabo kwa kabi doha dagela tamowaina o yababa tauginaginulina o takisi tautanotano yomi kabikabidi.

¹⁸ Hedehedede ta meta mamohoi, na hedehedede hesau ya hedede'uyoi kalimiuyena: Laulau saha kwa kawanamwanamwaei tanoubu ta unai,

Yaubada kabo hinage ye kawanamwanamwaei, na laulau saha kwa kitaheyababadi, Yaubada hinage ye kitaheyababadi.**

¹⁹ Yo ya hedede'uyo kalimiuyena doha teina: Ena yomi labui tanoubu ta unai saha kwa talamyeyi na kwa kaibwadai, Tamagu galewa ne unai kabo ye ginauli yomiu.

²⁰ Matawuwuna, ena tamowai labui o haiyona se laomagogoi yau hesaguyena, meta yau ede siya luwadiyena.”

Kada kaha yona yababa nuwatugabaena

²¹ Kabo Petelo ye laoma Yesu unai ye henamai ye wane, “Guiyau, ena kaliguyena kagu kaha hesau yababa saha hesau ye ginauli, kabo ma hisa yona yababa ne ya nuwatugabaei? Ma kesega o ma haligigi-labui o ma hisa?”

²² Yesu ye hededebui ye wane, “Ya hedede-laowa, nige bena ma haligigi-labui (7) mo, na bena ma 77.

²³ Matawuwuna galewa basileiyana kana kao ede doha teina:

Wasawasa hesau yona taupaisowa siya yona gogo taukitahetetedi ye yogagogoidi na ye henuwa bena yodi paisowa kaniyodi se tolehemasalahadi.

²⁴ Yona hekasa ye hetubu ede moni baikidi 10,000 taukabihagahagaina tamowaina se woy-aiyama kalinawai.

** **18:18:** Hedehedede ta gonogonowana doha Mataiyo 16:19unai. Ena ta kulibui hedehedede kesega kesega unai meta kaniyona ede teina: *Saha tanoubu ta unai kwa kauhekahini, kabo galewa ne unai hinage se kauhekahini. Na saha inai kwa yailigabaei, kabo galewa ne unai hinage se yailigabaei.*

²⁵ Nige gonowana ye hemaisa, ede wasawasa wa ye hedede bena taba tamowai wa ma mwanaena yo natudiyao maudoidi, yo yona gogo maudoidi se lokunegabaeidi na monina wa unai kana hagahaga wa se hedudulaidi.

²⁶ Tamowai wa ye tulibonodobi matana wa unai na ye kaibwadabigabigalau unai ye wane, 'Ku katekamkamnaegau, na kagu hagahaga ta maudoidi kabo ya hedudulai'uyoidi.'

²⁷ Wasawasa wa tamowai wa ye katekamkamnaei ede kana hagahaga wa ye hededegabaeidi na ye kabigabaei ye lau.

²⁸ Na huyana tamowai wa ye pesa ye lau ede yona hali heyayai tauhaina hesau ye kita kana hagahaga meta nige ye lakikalili.** Gadona unai ye kabihekahini ye nukugwadagwadai na ye hededekasokaso ye wane, 'Kam hagahaga kaliguwai wa ku hedudulaiyama!'

²⁹ Kana kaha wa ye tulibonodobi matana wa unai na ye kaibwadakatekamkamna ye wane, 'Ku katekamkamnaegau, na kagu hagahaga ta kabo ya hemaisa'uyoidiwa.'

³⁰ Nige ye kitalau tamowai ne yona kaibwada wa unai, na ye laei ye hedede se tole numatutuguduyena kana siga kana hagahaga maudoidi wa ye hedudulaihegehedi.

³¹ Kana kahao hekadi se kita meta se nuwayababakalili, ede se lau wasawasa wa unai na saha ye tubu wa yona se hedehehede.

** **18:28:** *Hagahaga nige ye lakikalili:* Hagahaga wa lakina ede denali 100, meta nawalai hasi koya paisowana maisana, mayadai kesega denali kesega.

³² Kabo wasawasa wa taukaihagahaga kali-naena tamowaina wa ye yoganei'uyoi na ye hed-edelau unai ye wane, 'Kowa tamowai yabayababana! Ku kaibwadalaoma kaliguwai, unai kam hagahaga maudoina ya hededegabaei.

³³ Idohagi to nige gonowana kam kaha ne ku katekamkamnaei doha yau ya katekamkamnaego wa?

³⁴ Wasawasa wa ye kouyalalayalakalili ede tamowai wa ye moselaei numatutugudu taukita-hetetena udiyedi na se tole numatutugudu unai na se hekamkamna ye lau ee kana hagahaga maudoidi ye hedudulaidi.

³⁵ Ena nige nuwamiu mamohoidi udiyedi kami kahao yodi yababa kwa nuwatugabaeidi, meta kabo Tamagu galewa ne unai yona kabikabigomiu ede doha teina.”

19

Inawase lauhekata (Maleko 10:1-12, Luka 16:18)

¹ Yesu yona hedehedede ta se gehe, kabo Galili ye laugabaei na ye lau Yudeya ye lage Yolidani sagasagana hali sanakawasina unai.

² Na bodalakilaki se hemuliwatani, na menai ye henamwanamwadi.

³ Na Paliseya tamowaidiyao hekadi se laoma bena Yesu se lautonogi, na se henamaiyei se wane, “Gonowana taba tamowai hesau mwanena nuwatu saha hesau debanaena ye inawasei, o ye inawasegaibuimoei?”

⁴ Yesu ye hededebui ye wane, “Buka Tabuna unai kwa hasili meta tanoubu huyahetubuna

unai Tauginaulida ‘tau yo sine ye ginaulidi’ (*Genese 1:26*), o nige kwa hasili?

⁵ Na ye hedede ye wane, ‘Teina debanaena kabo tau tamana yo sinana ye laugabaeidi na ye lau mwanena maidana se miyakesega. Na kabo taudi labui se hemala buluma yo kwasina kesega.’ (*Genese 2:24*)

⁶ Unai siya nige tamowai labui, na se hemalako tamowai kesega. Unai, Yaubada saha ye tubeikesegai meta tabu tamowai hesau ye hetatagwaligwali.”

⁷ Kabo Paliseya wa se wane, “Matawuwuna saha to Mose ye hedede meta gonowana tau hesau inawase pepwana ye kuli na ye mosei mwanena unai na ye hetamali ye lau?”

⁸ Yesu ye wane, “Mose ye talameigomiu bena kwa inawase matawuwuna ede kwa nuwak-wailokalili. Na iyamo tanoubu yona huyatubu unai meta nige doha teina.

⁹ Ya hededelaowa kalimiuyena: Ena tau hesau mwanena yona tawasola miyana ye kabinamwanamwaei na nige ye ganawali, na iyamo ye inawasegaibui na waihiu hesau ye tawasolai, meta tau ne ye ganawali.”

¹⁰ Ede yona hekahekatao wa se hededelau unai se wane, “Ena teina ta tawasola miyamiyana ede, ye namwa mo taba tabu ta tawatawasola.”

¹¹ Yesu ye hededebui'uyo ye wane, “Teina hedehedede ta meta nige gonowana tamowai mauidi se miyawatani, na siya kaiteyadi Yaubada ye hebayaodi meta kabo hedehedede ta se miyawatani.

¹² Tatao hekadi nige se tawasola matawuwuna se labasidi meta kobokobosidi, na hekadiyo meta tamowai siya se hekobosidi, na hekadiyo meta yodi talam se ginaulidi Yaubada yona paisowa unai, debanaena ede nige gonowana se tawasola. Unai kaiteyadi gonowana hedehedede ta se hai meta bena se hai.”

*Yesu wawayao gagilidi ye hededehehenamwadi
(Maleko 10:13-16, Luka 18:15-17)*

¹³ Tamowai hekadi wawayao se laedima Yesu unai bena nimana ye tolesae kewadiyena yo yodi ye tapwalolo. Na yona hekahekatao tamowai wa se hededehekaiyawasidi bena tabu Yesu se hemo-hemode.

¹⁴ Na Yesu ye wane, “Wawayao me bena se laoma kaliguyena, na tabu kwa hededeguduguidi. Matawuwuna ede tamowai yodi sunuma kadi kao doha teina wawayao ta meta galewa basileiyana siya yodi.”

¹⁵ Ede nimana ye tolesaedi wawayao wa kewadiyena yo ye hededehehenamwadi. Kabo magai ne ye laugabaei ye lau.

*Tamowai wasawasana hesau yona henamai
Yesu unai
(Maleko 10:17-31, Luka 18:18-23)*

¹⁶ Kabo tamowai hesau ye laoma Yesu unai ye henamai ye wane, “Taulauhekata, taba laulau saha namwanamwana ya ginauli kabu mauli nige kana siga ya lobai?”

¹⁷ Na Yesu ye hededelau tamowai wa unai ye wane, “Idohagi to laulau namwanamwadiyao hesabadi ku henamaiyeigau? Yaubada ye bom mo

ye namwa. Ena ku henuwa bena mauli nige kana siga ku hai, meta laugagayo ku miyawatanidi.”

¹⁸ Na hewali wa ye henamai ye wane, “Laugagayo sahasahadiyao?” Ede Yesu ye wane, “Tabu ku kaiunu, tabu ku ganawali, tabu ku kaiwahali, tabu tamowai hesau ku hegilugaibui

¹⁹ yo tamam yo sinam ku hekasisiyeidi, hinage kam kaha hesau ku gadosisiyei doha kowa ku bom ku gadosisiyei'uyoigo.”

²⁰ Hewali wa ye hededebui ye wane, “Laugagayo maudoidi ta meta ya miyawatanidiko, na saha hesau bena nige sola ya miyawatani?”

²¹ Ede Yesu ye wane, “Ena ku henuwa bena ku dudulai meta ku lau yom gogo maudoidi ku lokunegabaeidi na monidiyao ku moseidi taudehadeha udiyedi, na galewa ne unai kabo yom wasawasa gogodiyao ku lobaidi. Na kabo ku laoma ku hemuliwatanigau.”

²² Na hewali wa hedehedede ta ye lapui ede ye nuwayababa na ye dalahai, matawuwuna yona gogo meta se badokalili.

Kaiteya kabo ye mauli

(Maleko 10:23-31, Luka 18:24-30)

²³ Unai kabo Yesu ye hededelau yona hekahekatao wa udiyedi ye wane, “Ya hededemamohoi kalimiuyena meta tamowai gogogogodiyao yodi lusolalau galewa basileiyana unai meta ye pilipikalili.

²⁴ Na ya hedede'uyo kalimiuyena: *[Ye masalahakalili meta]* kamela nige gonowana ye lusola diu duhana unai. Gonogonowana doha, tamowai

gogogogona hinage nige gonowana ye lusolalau Yaubada yona basileiya unai.”

25 Yesu yona hekahekatao wa hedehedede wa se lapui meta se siliyata ede se henamai se wane, “Kaiteya kabo gonowana mauli nige kana siga ye hai?”

26 Yesu ye kitadudulailau kalidiyena na ye wane, “Tamowai se bom mo nige gonowana mauli se lobai, na Yaubada unai ginauli maudoidi meta gonowana.”

27 Kabo Petelo ye hededelau unai ye wane, “Kai meta hemuliwatanigo ta unai ede yoma ginauli maudoidi ka laugabaeidiko. Na saha meta kabo iya yomai?”

28 Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ya hededemamohoi kalimiuyena: Ginauli maudoidi huyahehauhau'uyoidi mayadaina ne unai kabo Tau Natuna yona telona saesaena unai ye tuli, meta komiu tauhemuliwatanigau ta kabo hinage telona badodi saudoudoi-labui udiyedi kwa tuli na Isalaela tamowaidiyao boga saudoudoi-labui ta kwa kitahetetedi.

29 Yo kaiteyadi siya yodi numa, kadi kahao, loudiyao, tamadiyao, sinadiyao, natudiyao yo yodi tano se laugabaeidi yau debaguyena, meta kabo se hai'uyoidi se laki yo se badokalili, yo hinage mauli nige kana siga meta kabo siya yodi.

30 Na tamowai se bado ta kitahesae'useidi wa meta kabo se laoma se dobi, na tamowai se bado ta kitadobidobiyei'useidi wa meta kabo se laoma se sae.”

20

Taupaisowa wine koyana unai

¹ Na Yesu ye wane, “Galewa basileiyana heyasonina hesau ede doha teina: Koya tanuwagana hesau malatomtomyena ye lau yona taupaisowa ye haidi se laoma bena yona wine koyana unai se paisowa.

² Yona talam ye ginauli kalidiyena meta mayadai kesega paisowana ne unai kabo ye hemaisadi denalikesega. Kabo ye hetamalidi se lau se paisowa.

³ Mahana 9 kiloki tehana unai ye uyo kabalokulokune bakubakuna wa unai. Menai tamowai hekadi ye kitadi se totologaibu nige kadi paisowa.

⁴ Ye hededelau udiyedi se lau yona wine koyana wa unai se paisowa yo kalidiyena ye wane, ‘Maisa dudulaina unai kabo ya hemaisagomiu.’ Ede se lau se paisowa.

⁵ Mayamayadailaki unai yo 3 kiloki meimeilahi unai hinage ye uyo na laulau kesekesegana wa ye ginauli'uyoi.

⁶ Meimeilahi 5 kiloki unai ye uyo na tamowai hekadi ye lobai'uyoidi se totologaibu. Ede ye henamaiyeidi ye wane, ‘Idohagi to mayadai udo'udoina ta inai kwa totologaibu na nige saha hesau kwa ginauli?’

⁷ Se wane, ‘Matawuwuna ede nige tamowai hesau ye haigai bena taba yona ka paisowa.’ Kabo ye wane, ‘Komiu hinage kwa lau yogu wine koyana unai taupaisowa ne kwa paisowasaguidi.’

⁸ Huyapaisowakaiyawasi mahanana unai koya tanuwagana wa ye hededelau yona taupaisowa

kadi tanuwaga wa unai ye wane, ‘Yogu taupaisowa maudoidi ku yogagogoidima na yodi paisowa maisana ku moseidi. Taupaisowamulita udiyedi ku hetubu ku lau ee taupaisowabaguna udiyedi ku kaiyawasi.’

⁹ Taupaisowamulita awa kesega mo se paisowa wa se laoma ede maisadi denali kesega se hai.

¹⁰ Na taupaisowa ye haibagunai'useidi wa yodi nuwatu meta bena kabo siya maisa lakilakina se hai, na iyamo maudoidi wa meta hinage denali kesega se hai.

¹¹ Maisadi wa se haidi na se kitadi meta denali kesega kesega ede se hetubu se hetalapili koya tanuwagana wa unai,

¹² se wane, ‘Teina tamowai ta ku haimulita'useidi ta meta se paisowa awa kesega mo, na kai meta ka paisowa mahana gigibwalina wa unai yo paisowa lakilakina ka ginauli mayadai udo'udoina wa unai, na iyamo ku hemaisadi meta gonogonowana doha kai ku hemaisagai ta.’

¹³ Na koya tanuwagana wa ye hededelau kadi kaha hesau unai ye wane, ‘Kehagu, nige hekasa yababana hesau ya ginauli o ya kaolupolupo kalimwai. Wau ku yali meta kabo denali kesega paisowana ku paisowa.

¹⁴ Maisam ta ku hai na ku lau, yogu hekasa ya ginauliyako meta kabo taupaisowamulita maisadi ya moseidi doha kowa taupaisowa bagubagunana maisam ta.

¹⁵ Teina moni ta yau yogu, unai yogu dudulai gonowana saha ya hekasa meta kabo ya ginauli. O nuwana ku kaikalomagigiliyeidi matawuwuna ede ya kabinamwanamwaeidi?”

16 [*Yesu yona hedehedede wa gehena unai ede ye wane,*] “Tamowai ta kitadobidobiyei'useidi wa meta kabo se laoma se sae, na tamowai ta kitahe-sae'useidi wa meta kabo se laoma se dobi.” **

*Yesu yona boita hedehededena ye hedede'uyoi
(Maleko 10:32-34, Luka 18:31-34)*

17 Huyana Yesu maiyana hekahekatao saudoudoi-labui wa se saesae Yelusalema meta keda wa unai ye woyahesuwaladi na ye hededelau udiyedi ye wane,

18 “Kwa lapulapuinanwanamwa! Teina yoda sae Yelusalema ta unai meta Tau Natuna kabo se mosegabaei taukaitalasam tauwoyaidi yo laugagayo taulauhekataena udiyedi. Siya kabo se hegilu yo se hetamalilaei ye boita.

19 Yo kabo se moselaei dagela tamowaidiyao udiyedi kabo se talatalawasiyei, se pidili** yo se laei se hesataulo. Na mayadai hehaiyonana unai kabo Yaubada iya ye hetolo'uyoi.”

*Yamesi yo Yowane sinadi yona kaibwada Yesu unai
(Maleko 10:35-45)*

20 Na kabo Sebedaiyo natunao ma sinadi se laoma Yesu unai na sinadi wa ye tulibonodobi na ye hededelau Yesu unai taba gonowana yona kaibwada ye ginauliwatani.

** **20:16:** Lausoiso ta Mataiyo yona kulikuli unai ye kuli: *Unai taumulita kabo se baguna, na taubaguna kabo se mulita.* Teina unai Dius yo Dagela tamowaidiyao Yesu ye heyaheyasoniyeidi. Dius meta *taubaguna se mulita*, na Dagela tamowaidiyao ede *taumulita se baguna* ne. ** **20:19:** *Se pidili meta wipi unai.*

²¹ Yesu ye wane, “Yom kaibwada ede saha?” Sinebada wa ye wane, “Taba gonowana ku hededenonohai meta yom basileiya unai kabo natuguwao labui ta hesau tehatutum ne unai ye tuli yo hesau tehaseuseulim ne unai ye tuli.”

²² Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Saha kwa kaikaibwadai ta meta nige kabina kwa kata! Keyaka** unai kabo ya numa meta gonowamiu kabo unai kwa numa?” Ede se wane, “Kai gonowamai.”

²³ Na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Kagu keyaka ta kabo komiu hinage unai kwa numa, na bena tehatutugu o tehaseuseuliguyena kwa tuli meta yau nige gonowana ya hekasa. Teina kabatuli ta meta tamagu ye kabinonohaidiko yona kaisunuwa tamowaidiyao siya yodi.”

²⁴ Yamesi yo Yowane yodi hedehedede wa hekahekatao hekadiyo wa se lapui ede se kouyalayala.

²⁵ Ede Yesu ye yogagogoidima na ye hededelau udiyedi ye wane, “Kabina kwa kata meta dagela tamowaidiyao yodi tauwoyawoya tamowaidi lakilakidiyao yodi lina gigibwalina yo bayabayaona unai yodi tamowai se linaedi.

²⁶ Na komiu yodi laulau ta tabu kwa laulauyeidi. Na ena hesau luwamiuyena ye henuwa bena hesana ye sae yo ye laki meta iya bena ye hemala heyayai tauhaina tamowaina.

²⁷ Yo luwamiuyena kaiteya ye henuwa bena ye baguna, meta iya taba ye hemala yomiu tau-paisowa tamowaina.

** **20:22:** *Keyaka* meta kamkamna lakilakikalilina kabo unai ye lulau ne heyaheyasonina.

28 Doha ede Tau Natuna ye laoma nige bena tamowai iya yona se paisowa, na iya bena tamowai yodi ye paisowa yo kabo yona mauli ye mosegabaei na unai tamowai maudoidi ye hemaisahaidi na se mauli.”

*Taumatagibugibu labui matadi se lala
(Maleko 10:46-52, Luka 18:35-43)*

29 Huyana Yesu maiyana hekahekatao Yeliko se laugabaei meta bodalakilaki se hemuliwatanidi.

30 Keda wa dedekana unai meta taumatagibugibu labui se tutuli. Wasa se lapui meta Yesu kabo keda ne unai ye laoma ye lau, ede kalinalakilaki unai se yogayoga se wane, “Guiyau, Dawida Natuna, ku katekamkamnaegai.”

31 Na boda wa taumatagibugibu labui wa se dilaidi se wane, “Kwa taumodimodiya, kwa kaiyawasi!” Na nige se modelau udiyedi, na se yogahilakilaki'uyo se wane, “Guiyau, Dawida Natuna ee, ku katekamkamnaegai!”

32 Kalinadi wa Yesu ye lapui ede ye kaiyawasi na ye yoganeidi na ye henamaiyeidi ye wane, “Saha kwa henuwa bena yomiu ya ginauli?”

33 Ede se hededelau iya unai se wane, “Guiyau, ka henuwa bena matamai ta se lala yo ka kaikewa.”

34 Yesu ye katekamkamnaedi ede ye kabilau matadiyao wa udiyedi, na mahanana ne unai matadiyao wa se lala yo se kaikewa, na se tolo ede Yesu se hemuliwatani.

21

Yesu yona sae Yelusalema unai bodalakilaki se

hailobai

(Maleko 11:1-11, Luka 19:28-40, Yowane 12:12-19)

¹ Huyana se laoma Yelusalema se hanahanawui na se lage Betepage Olibe koyana unai, kabo Yesu yona hekahekatao labui ye hetamalidi se lau

² na ye hededelau udiyedi ye wane, “Kwa lau magai matamiu ne unai. Menai kabo donki ma natuna se paihekahinidi kwa kitadi. Kwa yailihaidi na kwa laedima kaliguwai.

³ Ena tamowai hesau saha ye hedede kalimuiyena, meta kwa hededelau unai kwa wane, ‘Guiyau ye henuwadi.’ Kabo mahanana ne unai ye talangabaeidi.”

⁴ Teina laulau ta ye tubu bena peloweta saha ye hededenonohaiyako wa ye laoma ye mamohoi.

⁵ Ye wane,
 “Kwa hededelau Saiyona natunao udiyedi,
 ‘Kwa kita, yomi wasawasa ye laolaoma kalimuiwai,
 ye nuwadobidobi yo donki unai ye gelu,
 na donkina ne meta donki natuna.’”
(Sakaliya 9:9)

⁶ Hekahekatao labui wa se lau ede saha Yesu ye hedede kalidiyena wa se ginauliwatani.

⁷ Donki wa ma natuna se laedima kabo kadi kwama se haigabaeidi na se yesedi donki wa kewadiyena kabo Yesu ye tulisae donki natuna wa kewana ne unai.

⁸ Bodalakilaki kadi kwama se haigabaeidi na se yesedi keda wa unai yo hekadi se lau kaiwa lagadiyao gagigagilidi ma lugulugudi se bolihaidi na se laoma keda wa unai se yesedi.

⁹ Kabo bodalakilaki wa se baguna yo se mulita na se heyoheyoga se wane,

“Hosana, ** Dawida Natuna!”

“Ka hedebasaege, kowa Guiyau hesanaena ku laoma!”

“Hosana saesaekalilina!”**

¹⁰ Huyana Yesu ye mwalaesae Yelusalema meta magari wa tamowaidiyao mauidi se siliyata na se henahenamai'uyoidi se wane, “Teina kaiteya tamowai ina?”

¹¹ Boda wa se hededelau udiyedi se wane, “Teina ta Yesu, iya peloweta, Nasaleta tamowaina, Galili unai ye laoma.”

Yesu taulokulokune Numa Tabuna bakubakuna unai ye henakuhepesadi

(Maleko 11:15-19, Luka 19:45-48, Yowane 2:13-16)

¹² Yesu ye lusae Numa Tabuna [*bakubakuna*] unai na taulokulokunegabae yo tauhemahemaisa ye henakuhepesadi yo moni taulaulauhedudu** yodi hatahata ye buikahalaidi yo bunebune taulokulokunegabaedi yodi kabatuli ye buikahalaidi.

¹³ Ye hededelau udiyedi ye wane, “[*Peloweta Yaubada kalinana*] se kulihemasalahayako meta,

** **21:9:** *Hosana:* Kalina Hebelu unai hedehehede hosana kaniyona bagubagunana ede, *Ku gilihaigai.* Hedehehede ta unai Yesu se hedebasaei se wane iya meta taugilihaidi yo yodi wasawasa.

** **21:9:** *Hosana saesaekalilina* kaniyona ede, *Yaubada galewa saesaena unai ta hedebasae.* ** **21:12:** *Moni taulaulauhedudu* wa yodi paisowa meta dagela monidiyao se hai na yodi moni unai se hedudu, iya ede *sekeliyo lepetona.*

‘Yogu numa kabo hesana se katai ede kabatap-walolo numana’ *(Aisaiya 56:7)*, iyamo yomi kabikabina ta meta doha ‘taukaiwahali yodi duha.’” *(Yelemaiya 7:11)*

¹⁴ Taumatagibugibu yo tamowai kaediyao yabayababadi se laoma Numa Tabuna wa unai na Yesu ye henamwanamwadi.

¹⁵ Na Numa Tabuna bakubakuna wa unai wawayao Yesu se nokonokoei se wane, “Hosana Dawida Natuna!” Na taukaitalasam tauwoyaidi yo laugagayo taulauhekataena laulau gigigigib-walidi yo namwanamwadi Yesu ye ginaulidi wa se kitadi yo wawayao yodi hedebasae wa se lapui meta se kouyalayalakalili.

¹⁶ Se henamaiyei se wane, “Wawayao ta saha se hedebedede ta ku lapui, o nige?” Yesu ye wane, “Aa, na komiu sola nige kulikuli tabuna unai kwa hasili? Doha ye wane,

‘Wawayao yo wawayao bedabedalidi ku hep-aisowadi na kabo sopadiyena kowa se nokoeigo yo se hedebasae.’” *(Same 8:2)*

¹⁷ Kabo boda wa ye laugabaeidi na magai laki-lakina wa ye pesagabaei ye lau Betaniya unai ye kenokwaduwali.

*Yesu kaiwa hesau ye kawagulaiyei
(Maleko 11:12-14,20-24)*

¹⁸ Malatomtom gagilina unai Yesu yona seuyo magai lakilakina wa hesabana na keda wa unai ye tauhasahasali.

¹⁹ Na kaiwa hesau hesana ede bosibosi keda wa dedekanaena ye totolo ye kita ede ye lau kaiwa wa unai na ye kita meta kaiwa wa lugugaibuna

ye kuyawa na nige kaniyona. Ede ye hededelau kaiwa wa unai ye wane, “Kowa taba nige huya hesau ku kaniyo'uyo.” Mahana ne unai kaiwa wa ye wowoya.

²⁰ Yona hekahekatao saha ye tubu wa se kita meta se nokokalili. Se henamai se wane, “Idohagi na kaiwa ta ye wowoyamwamwayau?”

²¹ Yesu ye hededebui ye wane, “Ya hedede-mamohoi kalimiuyena: Ena kwa sunuma na nige unai kwa nuwalabulabui, kabo laulau saha kaiwa ne unai ye tubu ta hinage gonowana kwa gin-auli. Nige ye bom mo, na hinage gonowana kwa hededelau kuduli ne unai kwa wane, ‘Ku tuu-dobiyei'uyoigo gabwa ne unai!’, meta gonowana kabo ye tubu.

²² Ena kwa kawamamohoi, kabo ginauli sahasa-hadi tapwaloloyena kwa kaibwadaidi ne meta kabo kwa haidi.”

*Yesu yona dudulai henamaina
(Maleko 11:27-33, Luka 20:1-8)*

²³ Yesu ye seuyo Numa Tabuna wa unai na bakubakuna unai ye hetubu ye lauhekata, na taukaitalasang tauwoyaidi yo magari babadadiyao se laoma iya se henamaiyei se wane, “Gigibwali sahasahana unai teina laulau ta ku ginaulidi, yo kaiteya yom dudulai ne ye haiyawa?”

²⁴ Yesu ye hededelau kalidiyena ye wane, “Yau hinage kabo henamai hesau ya henamaiyeigomiu. Ena yogu henamai ta kwa bui, kabo ya hededehemasalaha kalimiuwai kaiteya yona gigibwaliyena teina laulau ta ya ginaulidi.

²⁵ Hage, Yowane yona hebahebatiso paisowana meta haedi ye laoma, [o kaiteya ye

mosei]? Yaubada ye mosei o tamowai se mosei?” Se bom kalidiyena se hetahetala se wane, “Taba ta wane, ‘Yaubada unai ye laoma’, kabo iya ye wane, ‘Idohagi to nige kwa kawamamohoiyei?’

²⁶ Ena taba ta wane, ‘Tamowai udiyedi ye laoma’, meta boda ta ta matausiyeidi matawuwuna ede siya se kawamamohoi meta Yowane iya peloweta.”

²⁷ Unai ede se hededelau Yesu unai se wane, “Nige kabina ka kata.” Unai ye hededelau udiyedi ye wane, “Kabo yau hinage taba nige yomiu ya hedehedede gigibwali saha unai na laulau ta ya ginaulidi.”

Natu labui heyaheyasonidi

²⁸ Kabo Yesu ye hedehedede'uyo babadao wa udiyedi ye wane, “Hage kwa nuwatuhekasa, taubada hesau meta natunao labui. Huya hesau kabo ye hededelau taubaguna wa unai ye wane, ‘Natugu, ku lau yoda wine koyana unai ku paisowa.’

²⁹ Ye wane, ‘Taba nige ya lau.’ Iyamo muliyena nuwana ye bui ede ye lau ye paisowa.

³⁰ Kabo tamadi wa ye lau natuna helabuina wa unai ye wane, ‘Ku lau yoda wine koyana unai ku paisowa.’ Natuna wa ye wane, ‘Aa, tamagu, kabo ya lau.’ Na iyamo nige ye lau.”

³¹ Kabo Yesu ye henamaiyeidi ye wane, “Natunao labui ne udiyedi, kaiteya iya tamana yona nuwatu ye lauwatani?” Se wane, “Natuna taubaguna wa.” Ede Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ya hededemamohoi kalimiuyena: Yababa tamowaidi doha takisi tautanotano yo sinesineo

taudiyao se lokulokunegabaeidi moni hesabana, siya kabo se lusolabagunalau Yaubada yona basileiya unai na kabo komiu.

³² Matawuwuna Yowane ye laoma kalimiuyena mauli dudulaina kamwasana ye hekitagomiu, na nige kwa kawamamohoiyei, na takisi tautano-tano yo sinesineo taudiyao se lokulokunegabaeidi moni hesabana, siya se bom mo se kawamamohoiyei. Yodi nuwabui ta kwa kita, na iyamo nige kwa nuwabui yo kwa kawamamohoi.”

*Wine koyana taukitahetetena heyaheyasonidi
(Maleko 12:1-12, Luka 20:9-19)*

³³ [*Kabo Yesu yona hedehedede babadao wa udiyedi ye tubei ye wane,*] “Teina hinage heyaheyasoni hesau ta kwa lapui. Tano hesau tanuwagana yona wine koyana ye kumai, ye ganahetakikili, yo yona wine kaniyodi kabatamtam yo koya yona kabayaiyaiwaina numana ye ginaulidi. Kabo yona wine koyana wa ye moselaei tamowai hekadiyo udiyedi bena se kitahetete, na ye lau ye kadau.

³⁴ Wine huyagigidi nawalaina ye lage ede yona heyayai tauhaidi ye hetamalidi se lau wine koyana taukitahetetena wa udiyedi bena koya tanuwagana yona lausoiso se haidi.

³⁵ Na koya taukitahetetena wa heyayai tauhaidi wa se kabihekahinidi, hesau se bibigwadagwadai na hesau se koihemwaloi yo hesau se hekalaweku ede ye mwalo.

³⁶ Koya tanuwagana wa yona heyayai tauhaidi katubadodi ye hetamalidi se lau, na koya tauki-

tahetetena wa hinage laulau kesekesegana wa se ginauli kalidiyena.

³⁷ Unai gehegehena meta iya ye bom natuna ye hetamalilaei kalidiyena, na ye wane, ‘Natugu ta kabo se hekasisiyei [*na yoma lausoi soi dudulaina se mosei*].’

³⁸ Huyana koya taukitakitahetetena wa koya tanuwagana natuna wa se kita meta se wane, ‘Teina tau ta meta iya tamana lauhedamaina ede, kwa laoma ta unuhemwaloi na yona gogo maudoidi ta haidi ta tanuwagaidi.’

³⁹ Ede se hai na koya ganana wa unai se gabahepesa na se koihemwaloi.

⁴⁰ Unai hage kwa nuwatui, ena wine koyana tanuwagana ye uyoma meta kabo saha ye ginauli wine koyana taukitahetetena ne udiyedi?”

⁴¹ Boda wa se wane, “Teina tamowai ta yodi laulau yabayababadi ta kabo ye haidi na ye unuhemwaloidi. Na wine koyana ne kabo ye mosehekawalaei taukitakitahetete hekadiyo udiyedi. Ena wine kaniyodi huyagigidi nawalaina ye lage, siya kabo gonowana wine kaniyodi wa yona teha se moselaei koya tanuwagana wa unai.”

⁴² Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Kulikuli tabudiyao udiyedi teina hedehehede ta kwa hasili o nige?

‘Taukabinuma weku se subu'usei wa
meta ye hemala kabakabinuma wekuna
namwanamwana yo saesaekalilina.

Teina ta meta Yaubada ye ginauli,
na matadaena kitakitana meta ye
namwakalili.’ *(Same 118:22, 23)*

⁴³ Unai ya hededelaowa kalimiuyena: Yaubada yona basileiya meta kabo kalimiuyena ye haigabaei na ye moselaei tamowai hekadiyo udiyedi, siya kabo se paisowai na kaniyo namwanamwadi se masalaha.

⁴⁴ Ena hesau ye bekudobi weku ne unai kabo ye talugodugodu, na ena weku ne ye bekudobi tamowai hesau kewanaena meta kabo ye kaihesolusolu.”

⁴⁵ Taukaitalasam tauwoyaidi yo Paliseya tamowaidiyao Yesu yona heyaheyasoni wa se lapuidi ede kabina se kata meta siya kadi hedehede.

⁴⁶ Unai kamwasa se wase kabo taba idohagi na Yesu se hai, na iyamo boda wa se matauseidi matawuwuna ede siya se hedede meta iya peloweta.

22

Hetahetawasola kaikaigogona heyaheyasonina (Luka 14:15-24)

¹ Kabo Yesu heyaheyasoni hesau ye hedede'uyoi tamowai lakilakidiyao wa kalidiyena ye wane,

² “Galewa basileiyana kana kao ede doha wasawasa hesau natuna yona tawasola kabinonohana ye kabinonoha.

³ Kabo yona heyayai tauhaina ye hetamalidi se lau kana taumana udiyedi na se hededelau udiyedi bena se laoma tawasola kaikaigogona ne unai, na iyamo se laukwatakwata.

⁴ Ede yona heyayai tauhaina hekadiyo hinage ye hetamalidi se lau na ye wane, ‘Kwa hededelau taulaoma ne kalidiyena meta kai yo yogu

bulumakau sinisinibudi namwanamwadiyao ya ligadi yo ya kabinonohaidiko. Unai bena taba kwa laoma hetahetawasola kaikaigogona ta unai.'

⁵ Na taumana ne nige se lapulau tautauwasa wa udiyedi na se bom mo yodi nuwatu se lauwatanidi, hekadi se lau yodi koya na hekadi se lau yodi sitowa.

⁶ Yo hekadiyo heyayai tauhaidi wa se kabi-hekahinidi na se bibidi yo se koihemwaloidi.

⁷ Na wasawasa wa saha ye tubu wa wasana ye lapui meta ye kouyalalayalakali. Unai yona tau'iyala tamowaidiyao ye hetamalidi se lau taukaiunu wa se koihemwaloidi yo yodi magari wa se gabu.

⁸ Kabo wasawasa wa ye hededelau yona heyayai tauhaidi wa udiyedi ye wane, 'Hetahetawasola kaina wa se kabinonohaiyako, na taumana ya hededelau udiyedi wa nige se mode, unai ede nige se laoma.

⁹ Unai kwa lau yoda magari ta kedana udiyedi na tamowai kwa kitadi ne meta kwa hededelau udiyedi bena se laoma hetahetawasola kaikaigogona ta unai.'

¹⁰ Kabo heyayai tauhaidi wa se lau magari lakilakina kedana maudoidi udiyedi tamowai namwanamwadi yo yabayababadi maudoidi se woyagogoidima ede kabahetahetawasola numana wa se hemwayau.

¹¹ Na kabo wasawasa wa ye laoma ye mwalae numa wa unai bena taumana wa ye kitadi, na luwadiyena tamowai hesau ye kita meta nige hetahetawasola kwamana ye likwa.

12 Ede ye henamaiyei ye wane, ‘Kehagu, idohagi to ku laoma teinai na hetahetawasola kwamana nige ku likwa?’ Na tamowai wa nige saha hesau ye hedede.

13 Kabo wasawasa wa ye hededelau yona heyayai tauhaina hekadiyo udiyedi ye wane, ‘Tamowai ta nimana yo kaena kwa paidi na kwa gabahepesa masigili ne unai, temenai kabo ye doudou yo gadigadina ye kapuyahisidi.’ ”

14 [*Yesu yona hedehedede wa ye hegehe ye wane*], “Yaubada tamowai ye yoganeidi wa se bado, na hisahisadi mo se talam ede se laoma.”**

*Takisi tolana henamaina unai Paliseya se kaipate bena Yesu se lupohai
(Maleko 12:13-17, Luka 20:20-26)*

15 Na kabo Paliseya bodana wa se laomagogoi na se koitalaliu bena taba idohagi na kabo Yesu se lupoi na yona hedehededeyena ye laupwano, na unai kabo se hegilu.

16 Kabo Paliseya bodana kadi hewahewaliyo yo Heloda kana boda tamowaidiyao se hetamalidi se lau Yesu unai, se wane, “Taulauhekata, kabina ka kata meta kowa laulaududulai tamowaina yo mamohoi yo dudulaiyena Yaubada yona laulau miyamiyadi ku laulauhekataedi, matawuwuna tamowai maudoidi ku hekasisigogoidi na nige ku modelau kadi kao yo yodi laulau udiyedi.

17 Hage, ku hedede kalimaiyena yom nuwanuwatu ede saha: Gonowana takisi ka tole

** 22:14: *Hisahisadi mo se talam ede se laoma: Yesu yona hedehedede meta ye wane, hisahisadi mo ye kaisunuwaidi.*

Sisa unai, o nige?”**

¹⁸ Na yodi nuwatu yababana wa Yesu kabina ye katako ede ye hededelau udiyedi ye wane, “Komiu taukailupolupo tamowaidiyao. Idohagi to kwa kaipate bena kwa lupohaigau?”

¹⁹ Hage, takisi kabahemahemaisana monina hesau kwa hekitagau.” Ede denali kesega iya se hekita.

²⁰ Na ye henamaiyeidi ye wane, “Teina kaiteya kana kao tautauna yo hesana?”

²¹ Se wane, “Sisa.” Kabo ye hededelau udiyedi ye wane, “Saha Sisa yona meta kwa mosei Sisa unai, na saha Yaubada yona meta kwa mosei Yaubada unai.”

²² Yesu yona hedehedede wa se lapui meta se nokokalili. Na kabo se laugabaei se lau.

Boita tolo'uyona hedehedena

(Maleko 12:18-27, Luka 20:27-40)

²³ Mayadai kesekesegana ne unai Sadusiya bodana se laoma Yesu unai. Sadusiya tamowaidiyao meta boita tolo'uyona nige se kawamamohoiyei. Na se henamaiyei se wane,

²⁴ “Taulauhekata, Mose ye hedede meta ena tamowai hesau ye tawasola na nige natuna na ye boita, meta kana kaha kabo kwabuli ne ye tawasolai. Na ena natuna kabo se hedede ede iya meta kana kaha wa natuna.

** **22:17:** Yodi henamai wa unai Yesu se lupoi matawuwuna ede, ena Yesu ye hedede bena takisi se hemaisa Sisa unai, meta kabo Dius tamowaidiyao se koipiliyei, kaniyona ede Loma se subudi. Na ena ye wane, nige gonowana Sisa unai takisi se hemaisa, kabo Heloda kana bodao iya se koipiliyei, matawuwuna siya Sisa yona tamowai.

25 Sinebada hesau natunao tatao badodi haligigi-labui. Taubaguna ye tawasola nige natuna, na ye boita, ede kana kaha helabuina kwabuli wa ye tawasolai.

26 Laulau kesekesegana ta ye tubu kalinawai ye lau hehaiyonadi wa unai ye lau ye dobi ee gehena hehaligigi-labuidi wa unai,

27 kabo waihiu wa hinage ye boita.

28 Unai [*hage ku hedede na ka lapui:*] Tolo'uyo unai meta waihiu ta kaiteya mwanena ede? Matawuwuna ede tatao haligigi-labui wa waihiu ta se tawasolai.”

29 Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Yomi nuwanuwatu ne ye helaupwanogomiu, kaniyona ede kulikuli tabudi yo Yaubada yona gigibwali meta nige kabidi kwa kata.

30 Matawuwuna ede tolo'uyo huyana unai meta taba nige tamowai se tawasola'uyo, yo taba nige natudiyao se hetawasola'uyoidi, na tautolo'uyo meta siya kabo kadi kao ede doha galewa aneludiyao.

31 Na boita tolo'uyona hedehededena unai meta Yaubada kalinana kulikuli tabudi udiyedi kwa hasilidi e nige,

32 doha ye wane, ‘Yau meta Abelahama yona Yaubada, Isako yona Yaubada, yo Yakobo yona Yaubada hinage.’

(*Esodo 3:6*) [*Tenem huyana ne unai tamowai haiyona ta buluma unai se boitako.*] Na Yaubada meta nige tauboiboita yodi Yaubada, na iya taumaumauli yodi Yaubada. [*Unai ye masalaha meta tamowai haiyona ta siya ede sola se maumauli Yaubada matanaena.*]”

³³ Yona lauhekata hedehedededi boda wa se lapuidi meta se siliyatalilili.

Laugagayo saesaekalilina
(Maleko 12:28-34, Luka 10:25-28)

³⁴ Paliseya bodadi se lapui meta Sadusiya bodana wa Yesu ye hededehemwanoudiko ede se laomagogoi,

³⁵ na luwadi ne unai hesau meta iya laugagayo kabina taukatalilili na ye henuwa bena henamai hesau unai Yesu ye lupoi.

³⁶ Ede ye wane, “Taulauhekata, laugagayo sahasahana meta iya laugagayo lakilakikalilina ede?”

³⁷ Yesu ye hededelau unai ye wane, “Guiyau yom Yaubada ku gadosisiyei ma nuwam maudoina, yaluwam maudoina, yo yom nuwanuwatu maudoina hinage.

³⁸ Teina meta iya laugagayo bagubagunana yo lakilakikalilina ede.

³⁹ Yo helabuina ede doha bagubagunana ne: Kam kaha hesau ku gadosisiyei doha kowa ku bom ku gadosisiyei'uyoigo.

⁴⁰ Mose yona laugagayo yo peloweta yodi kulikuli mauidi wuwudi ede teina laugagayo labui ta.”

Keliso meta iya kaiteya natuna?
(Maleko 12:35-37, Luka 20:41-44)

⁴¹ Yesu Paliseya wa ye kitadi se totolo ede ye henamaiyeidi ye wane,

⁴² “Yomi nuwatu ede saha, Keliso meta iya kaiteya? Yo iya kaiteya natuna?” Se wane, “Iya meta Dawida natuna.”

⁴³ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Idohagi to Yaluwa Tabuna yona gigibwaliyena Dawida ye hedehedede na Keliso ye kawaguiyauyei? Doha ye wane,

⁴⁴ ‘Guiyau ye hededelau yogu guiyau unai ye wane,

“Nimatutugu unai ku tuli

kana siga kam waiunu ya toledi

kaem guninaena se hemala kaem kabatoledi.” *(Same 110:1)*

⁴⁵ Ena taba Dawida ye kawaguiyauyei, idohagi to bena iya Dawida natuna?”

⁴⁶ Nige gonowana hesau ye hededebui Yesu unai, na tenem mayadaina ne unai na ye lau meta nige tamowai hesau ye nuwabayao na henamai hesau unai bena Yesu ye lupoi'uyoi.

23

Yesu tamowai ye guguyaidi tauwoyawoya yodi kailupolupo tabu se miyamiyaedi

(Maleko 12:38-40, Luka 11:43,46, Luka 20:45-47)

¹ Na kabo Yesu ye hededelau boda yo yona hekahekatao wa udiyedi ye wane,

² “Laugagayo taulauhekataena yo Paliseya bodana, siya meta Mose yona kulikuli tabudiyao taukitahekanamwanamwaedi yo taulauhekataedi.

³ Unai saha se hedededi ne bena kwa miyawatanidi, na laulau saha se ginaulidi meta tabu kwa laulauyeidi, matawuwuna ede saha se laulauhekataeidi meta nige se miyamiyawatanidi.

⁴ Laugagayo bayabayaodi se ginaulidi bena taba tamowai se miyawatanidi, siya meta doha bahebahe polopolohedi se tolesaedi tamowai kewadiyena na se baheidi, iyamo siya nige gonowana nimadi se helelelaedi bena se saguidi.

⁵ Ginauli maudoidi se ginaulidi meta bena kabo unai tamowai se kitahenamwadi. Laugagayo hedehededediyao kulikulidi kaba'usaidi ne se helakigaibuidi na se paihepatudi debadi yo nimadi udiyedi,** yo kadi kwama sinosinodi se helohagaibuidi,

⁶ yo kaikaigogo lakilakidiyao yo sunago udiyedi meta se henuwa bena kabatuli namwanamwadi udiyedi se tuli.

⁷ Na ena se lau kabalokulokune bakubakudi udiyedi meta se henuwa bena tamowai se laoma ma hekasisidi se lautokiyeidi na se kawayauwedo yo se kawatanuwaga** udiyedi.

⁸ Na komiu tabu se kawatanuwaga kalimi-uyena, matawuwuna kami tanuwaga kesega ede yau, na komiu meta doha boga kesega.

⁹ Tabu tanoubu ta tamowaina hesau kwa katai meta iya tamamiu, matawuwuna tamamiu kesega ede galewa ne unai.

¹⁰ Yo hinage komiu tabu hesamiu se katai meta taulauhekata, matawuwuna tauhekatagomiu kesega ede Keliso.

** **23:5:** *Laugagayo hedehededediyao kulikulidi kaba'usaidi ... se paihepatudi debadi yo nimadi udiyedi:* Kabikabi ta laugagayona meta Yaubada unai ye laoma. Dutelonomi 6:8unai ta hasili.

** **23:7:** *Kawatanuwaga meta kalina Giliki unai Mataiyo ye kuli, Labi, iya ede Dius kalinadi Alamaiki unai ye hai.*

11 Kaiteya luwamiuyena ye saekalili meta iya bena ye hemala yomi heyayai tauhaina.

12 Kaiteya ye bom ye hesae'uyoi meta Yaubada kabo ye toledobiyei, na kaiteya ye nuwadobidobi meta Yaubada kabo iya ye toleisini.”

Yesu tauwoyawoya ye guguyaidi

(Maleko 12:40, Luka 11:39-52 yo 20:47)

13-14 [*Kabo Yesu ye wane,*] “Ahani mo komiu, Mose yona laugagayo taulauhekataena bodana yo Paliseya bodana, komiu meta taukailupolupo tamowaidiyao! Kabo kamkamna lakilakina kwa hekalu! Tamowai yodi lulau galewa basileiyana meta kwa gudukaliliyei. Komiu taba nige kwa lulau galewa basileiyana, na kaiteyadi se henuwa bena se lusolalau meta kwa hekahekaiyawasidi.**

15 Ahani mo komiu, Mose yona laugagayo taulauhekataena bodana yo Paliseya bodana, komiu meta taukailupolupo tamowaidiyao! Kabo kamkamna lakilakina kwa hekalu! Kwa lau teha maudoina kwa tauhetakikilidi bena tamowai kwa nuwakoidi, na ena hesau ye nuwabui na ye hemala kami kaha hesau, yona laulau kabo se yababakalili na kabo komiu, na iya kabo ye lau kaiwa kalakalasinu doha komiu.

** **23:13-14:** Kulikuli beyabeyadi hekadiyo lausoi 14 hinage se kuli doha tenem: *Ahani mo komiu, Mose yona laugagayo taulauhekataena bodana yo Paliseya bodana, komiu meta taukailupolupo tamowaidiyao! Wabuwabu kwa lupoidi na yodi numu kwa haidi kwa tanuwagaidi. Na kabo kwa lau tamowai matadiyena yomi tapwalolo kwa helohadi. Unai hekamkamna lakikalilina kabo kwa lobai.*

16 Ahani mo komiu, tauwoyawoya matagibugibudi! Kwa hedede kwa wane, 'Ena tamowai hesau ye kaigwala Numa Tabuna ne unai meta yona kaigwala ne nige mamohoina, na ena tamowai hesau ye kaigwala Numa Tabuna golena ne unai meta nige gonowana ye bui'uyoi.'

17 Komiu taumatagibugibu yo tamowai yauyaulediyao! Ginauli saha meta ye saekalili, gole ne o Numa Tabuna? Matawuwuna Numa Tabuna debanaena ede gole ne ye a'a.**

18 Yo hinage kwa hedede kwa wane, 'Ena tamowai hesau ye kaigwala kaitalasang kabagabuna ne unai meta nige mamohoi, na ena tamowai hesau ye kaigwala kaitalasang udiyedi meta yona kaigwala ne nige gonowana ye bui'uyoi.'

19 Komiu tamowai matagibugibudiyao! Kaitalasang gogodiyao kabahetabudi** ede kaitalasang kabagabuna. Unai kaitalasang kabagabuna ye saekalili na kabo kaitalasang gogodiyao.

20 Unai ede ena tamowai hesau ye kaigwala kaitalasang kabagabuna ne unai, meta hinage ye kaigwala ginauli maudoidi kewana ne unai se toledi wa udiyedi.

21 Na ena kaiteya ye kaigwala Numa Tabuna ne unai, meta hinage ye kaigwala Yaubada unai, iya meta Numa Tabuna ne unai taumiya.

** 23:17: *Ye a'a* kaniyona hesau ede, *Yaubada yona*. Dimdimyena se kuli, *holy*. Tabu hededehemasalahana ku hasili. ** 23:19: *Kaitalasang gogodiyao kabahetabudi* kaniyona ede, kaitalasang kabagabuna debanaena kaitalasang gogodiyao ne ede Yaubada yona. Hetabu hededehemasalahana ku hasili.

22 Yo ena kaiteya ye kaigwalasae galewa ne unai meta ye kaigwala Yaubada yona telona unai, yo hinage telona ne unai tautuli ne.

23 Ahani mo komiu, Mose yona laugagayo taulauhekataena bodana yo Paliseya bodana, komiu meta taukailupolupo tamowaidiyao! Lau-gagayo lakilakidi kwa tolehesuwaladi, na lau-gagayo gagigagilidi kwa toleisinidi. Doha yomi koya uwa'uwadi gagilidiyao** udiyedi yomi taiti kwa toledi, na laugagayo nuwanuwatudi laki-lakidi nige kwa lauwatanidi, siya ede laulaududulai, katekamkamna, yo sunuma. Taba laugagayo gagilidi ne tabu kwa nuwaluluhiyeidi na hinage laugagayo lakilakidi ta bena kwa miyawatanidi.

24 Komiu tauwoyawoya matagibugibudiyao! Kami waila udiyedi nabugala kwa hekon-agabaeidi na iyamo kamela meta kwa tonoli.**

25 Ahani mo komiu, Mose yona laugagayo taulauhekataena bodana yo Paliseya bodana, komiu meta taukailupolupo tamowaidiyao! Kami keyaka yo gaeba** dageladiyao kwa deulinamwanamwaedi, na kalodiyao ne udiyedi meta mahimahihi yo nuwatu'uyo se mwayau.

26 Komiu Paliseya matagibugibudiyao! Kami keyaka yo gaeba kalodiyao ne kwa deulibagunaedi na dageladiyao ne kabo hinage se a'a.

** 23:23: *Koya uwa'uwadi gagilidi meta siya ede kai kabahepanedi.* ** 23:24: *Kamela kwa tonoli: Kamela meta laugagayo, Dius tamowaidi nige gonowana se kaidi (Lewitikasi 11:4). Nabugala yo kamela hedehedededi ta kaniyona ede, Yababa gagilidi kwa kaihaleidi, na yababa lakilakidi kwa ginaulidi.*

** 23:25: *Keyaka yo gaeba, siya ede nuwadi yo yodi mauli heyaheyasonidi.*

27 Ahani mo komiu, Mose yona laugagayo taulauhekataena bodana yo Paliseya bodana, komiu meta taukailupolupo tamowaidiyao! Matawuwuna ede kami kao meta doha bwayabwaya dagelana se deulihe'a'a na se pokahuheposiposi na iyamo kalona ne unai meta boha yo tauboiboita siliyadi yo ginauli bikibikidi udoi'udoj ye mwayau.

28 Unai, komiu kami kao ede doha bwayabwaya ne: Tamowai se kitagomiu meta bena komiu miyamiya dudulaidi tamowaidiyao, na iyamo nuwakalomiu yena meta laulaulupolupo yo nuwatu yabayababadiyao se mwayau.

29 Ahani mo komiu, Mose yona laugagayo taulauhekataena bodana yo Paliseya bodana, komiu meta taukailupolupo tamowaidiyao! Peloweta bwayabwayadi kwa kabinamwanamwaeidi yo hekihekinoidiyao kwa hetolodi, yo laulaududulai tamowaidiyao bwayabwayadi kwa hepasanamwanamwaeidi.

30 Na kwa wane, 'Taba kama kulutubu maidamaiyao ka miya meta peloweta yodi hekamkamnadi ne unai taba nige ka kabisagusaguidi.'

31 Yomi hedehedede ta unai kwa bom kwa hedehemasalaha'uyoigomiu meta komiu peloweta taukoihemwaloidi wa kadi isimulitao ede.

32 Kulutubumiyao laulau yababadi saha se ginaulitoledi wa, taba kwa laedi kwa hegehemolosiyeidi!

33 Komiu mwata yo mwata yabayababadi natudiyao! Idohagi kabo [*Yaubada yona*] hekamkamna magaina kwa wasabugabaei?

34 Unai kabo peloweta yo tamowai

sibasibadiyao yo taulauhekata ya hetamalidiwa kalimiuwai. Hekadi kabo kwa koihemwaloidi yo kwa hesataulodi, na hekadi kabo sunago kalodiyena kwa sapidi yo kwa henakuhepesadi se lau teha udoi'udoi udiyedi.

³⁵ Teina laulau ta debanaena laulaududulai tamowaidiyao kaiyaulina ta unai se unuidi wa kwasinadi giludi kabo se dobima kewamiuyena, laulaududulai tamowaina Abela kwasinana unai ye hetubu ye dobima ee Belakiya natuna Sakaliya unai, iya ede kabakaitalasam yo Numa Tabuna duwaduwalidiyena kwa koihemwaloi'usei wa.

³⁶ Ya hededemamohoi kalimiuyena: Ginauli maudoidi ta giludi kabo se dobima kewamiuyena na kamkamna lakilakina kabo kwa lobai.”

Yesu Yelusalema tamowaidi ye katekamkam-naedi

(Luka 13:34-35)

³⁷ [*Kabo Yesu ye wane,*] “Ae Yelusalema! Yelusalema ee! Kowa peloweta taukoi-hemwaloidi yo tamowai Yaubada ye hetamalidi kalimyena meta ku hekalawekudi. Huya maudoina meta ya henuwa bena natumwao ya kabigogoidima doha kamkam sinadi natunao ye kabigogoidi pepenao gunidiyena, na iyamo komiu nige kwa henuwa.

³⁸ Unai sola kwa kita, ‘Yaubada kabo yomi magari ye nuwagabaei na nige tamowaina.’ *(Yele-maiya 22:5, Same 69:26)*

³⁹ Na ya hededelaowa kalimiuwai ta, nige gonowana kwa kita'uyoigau kana sigana ee kwa wane, ‘Ka hedebasaego, kowa Guiyau hesanaena ku laoma!’”

Huya gehegededi hedehedededi

24

Mataiyo 24 yo 25

*Numa tabuna kabo ye ulugwaligwali
(Maleko 13:1-2, Luka 21:5-6)*

¹ Numa tabuna bakubakuna wa unai Yesu ye dalahai ye laulau na yona hekahekatao wa se laoma ede se yogahekiyawasi na se hededelau unai se wane, “Sola Numa Tabuna yo numana hekadiyo ne yodi kabikabidi yo kadi wawali ne ku kitadi!”

² Na ye hededelau udiyedi ye wane, “Ginauli maudoidi ta kwa kitadiko. Ya hededemamohoi kalimiuyena: Taba nige weku hesau ye miya yona hali weku kewanaena, na maudoidi meta kabo se ulugwaligwali.” **

*Kamkamna huyahetubudi
(Maleko 13:3-13, Luka 21:7-19)*

³ Se lau Olibe koyana unai se lage, ede Yesu ye lau ye tuli na yona hekahekatao wa se bom se laoma iya unai na se henamaiyei se wane, “Taba yomai ku hedehedede, kaiuyana kabo laulau ku hededededi wa se tubu, na yom uyoma yo tanoubu yona huyagehe hekihekinoidi ede saha?”

⁴ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Bena matamiyao se nega na tabu tamowai hesau ye lupohaigomiu.

** **24:2:** *Weku maudoidi kabo se ulugwaligwali:* Yelusalema hedehemasalahana ku hasili.

⁵ Tamowai se bado kabo hesaguyena se laoma na se hedehedede meta siya Keliso, na tamowai se bado kabo se lupohaidi.

⁶ Iyala wasadiyao yo hinage iyala wasalupolupodiyao kabo kwa lapuidi, na tabu udiyedi kwa matausi. Ginauli doha teina kabo se tubu na nige gonowana ta kaihaleidi, na iyamo tanoubu ta yona huyagehe meta sola.

⁷ Magai hesau bodana yo magai hesau bodana kabo se haihewahewaiunu'uyoidi. Basileiya hesau yo basileiya hesau kabo hinage se iya'iyala'uyoidi. Yo hinage hasahasali lakilakidi yo mwanikuniku kabo se tubu teha udoi'udoi udiyedi.

⁸ Ginauli saha se tubu ne meta ginauli nuwamatamatausidiyao sola kabo se laoma ne yodi kabahetubu ede.**

⁹ Na kabo se hekamkamnagomiu yo se unuhemwaloigomiu, yo magai maudoidi bodadiyao kabo se subugomiu yau debaguyena.

¹⁰ Tenem huyana ne unai boda hekana kabo Guiyau sunumana se laugabaei, ede kadi kahao se hewaiunudi yo kadi se walohai.

¹¹ Pelowetalupolupo se bado kabo se masalaha na bodalakilaki kabo se lupohaidi.

¹² Yababa udoi'udoi se lakikalili, debanaena tamowai kadi kahao gadosisidi nuwadiyena kabo se gagili yo se gehe.

¹³ Na ena kaiteya ye tolobayao ye lau ee pilipili

** 24:8: Lausoiso ta Mataiyo kalina Giliki unai heyaheyasoni unai ye kuli, *Teina ginaulidiyao ta meta doha sine diyadiyakana ye kamkamna huyana ye hetubu bena ye labalaba.*

maudoidi sigadi ne unai, meta Yaubada kabo ye hemauli.

¹⁴ Na basileiyya wasana namwanamwana se lauguguyaei kaiyaulina teha maudoina unai na tamowai maudoidi se lapui, na kabo huya gehegehena ye laoma.

¹⁵ Na Numa Tabuna unai kabo ginauli nuwamatamatausina kwa kita ye totolo, iya magai tauheyababana, na iya ede peloweta Daniyela ye hededehemasalaha'usei wa** - lausoiso ta tauhasilina meta kaniyona bena ye nuwatulobai. Na huyana ginauli ne ye tubu

¹⁶ kabo kaiteyadi teha Yudeya unai taumiya bena se yabubu se sae kuduli ne.

¹⁷ Tabu tamowai hesau numa kewana unai na ye pesadobi yona numa kalona unai gogo saha hesau ye hai na ye wasabu.

¹⁸ Yo ena tamowai hesau yona koya unai meta tabu ye uyo magai kana kwama nimalohalohana hesabana.

¹⁹ Na sinesineo diyadiyakadi yo sinesineo labalabahauhaudi ya nuwanuwatuidi, *[matawuwuna tenem mayadaina ne kabo ye pilipikalili kalidiyena.]*

²⁰ Na kwa tapwalolo *[Yaubada unai]* yomi huyawasabu meta tabu huyagwagwama o Sabatiyena.**

²¹ Matawuwuna kamkamna ye tubu ne kabo ye lakikalili, nige doha beyabeyana tanoubu yona

** **24:15:** Hededepeloweta wa Daniyela 9:27 yo 11:31 yo 12:11 udiyedi ta hasilidi. **

24:20: *Huyagwagwama* unai meta nabu yo kabaita, unai ye pilipikalili taukadau udiyedi. Na Sabatiyena nige gonowana se kadau.

huyatubu unai ye laoma teina huya ta, yo mulina ne unai hinage taba nige ye tubu'uyo.

²² Ena Yaubada tenem mayadaidi ne nige ye hekubwadima, meta nige gonowana tamowai hesau mauli ye lobai. Na iyamo yona kaisunuwa tamowaidi debadiyena tenem huya ne ye hekubwadi.

²³ Tenem huyana ne unai, ena tamowai hesau ye hededelaowa kalimiuwai ye wane, 'Kwa kita-laoma, Keliso ede inai!', o hesau ye wane, 'Iya ede temenai!', meta tabu kwa kawakawamamohoiyeidi.

²⁴ Kabo keliso lupolupodi yo pelowetalupolupo udoi'udo se masalahama na laulau gigigigibwalidi yo kabanoko saesaedi se ginaulidi bena kabo tamowai se lupohaidi. Yo hinage se kaipate bena Yaubada yona kaisunuwa tamowaidiyao se lupohaidi, na iyamo nige gonowadi.

²⁵ Teina ta meta ya hededehebasibanonohaigomiu.

²⁶ Unai, ena tamowai hesau ye hededelaowa meta Keliso ede balabalagaibu ne unai, tabu kwa laulau menai. Yo ena ye hededelaowa meta bena iya ede numa hesau dahalana wadawadamna unai, tabu kwa kawakawamamohoiyei.

²⁷ Matawuwuna Tau Natuna yona laoma doha namanamali, ye sili teha kaluwabu ne unai na dawayana gonowana ye masalaha teha yalasi unai.

²⁸ Gonogonowana doha, kaiteya teha unai suisui boiboitana panena, kabo manuwa kaikaitaudi se lagegogoi menai.

²⁹ Nuwadubu mayadaidi ne se gehe na nige

bayaona

'kabo mahana ye masigili

yo waikena kabo nige ye dawaya,
galewa ne kipwaladi kabo se beku,

yo galewa ginaulidi yodi kabamiya Yaubada

kabo ye nukuidi.'** (*Aisaiya 13:10 yo 34:4*)

³⁰ Na kabo huyagehena ne unai Tau Natuna yona laoma hekihekinoidi kabo se taumasalaha galewa ne unai, yo tanoubu tehana maudoina tamowaidiyao se dousiyasiyayau, na kabo Tau Natuna se kita ye lagema galewa yadana udiyedi ma gigibwalina yo ma didigana saesaena.

³¹ Na bwagigi kabo se yuhi na daguguna ne unai kabo yona anelu ye hetamalidi se lau bena teha hasi yaumaidi yodi kabatowalaoma udiyedi yo tanoubu ta maudoina unai yona kaisunuwa tamowaidiyao se laedima.”

³² [*Yesu ye hedede'uyo ye wane,*] “Kwa kitalau kaiwa ne** unai, iya heyaheyasonina ta kabo ye hekatagomiu: Ena lagadi ne udiyedi lugudi hauhaudi se kini meta kabina kwa kata ede huyamahamahana ye hanahanauma.

³³ Gonogonowana doha huyana ginauli maudoidi ta kwa kitadi se tubu, kabo kabina kwa kata meta [*Tau Natuna*] ye hanahanaumako, iya ede kawakeda ne unai.

³⁴ Ya hededemamohoi kalimiuwai: Teina isi ta taba nige ye gehe ye lau ee ginauli maudoidi ta se tubu.

** **24:29:** *Galewa ginaulidi yodi kabamiya Yaubada kabo ye nukuidi:* Hedehedede ta Mataiyo yona kulikulina meta ye kuli, *galewa gigibwalidi kabo ye nukuidi.* ** **24:32:** *Kaiwa ne meta Isalaela yodi fig kaiwana.* Bosibosi hededehemasalahana ku hasili.

³⁵ Galewa yo tanoubu kabo se gehe, na yogu hedehe dede meta taba nige se gehe.”

*Mayadaina yo mahanana nige kabina ta kata
(Maleko 13:32-37, Luka 17:26-30,34-36)*

³⁶ [Kabo Yesu ye wane], “[Tau Natuna yona huya'uyoma] mayadaina yo mahanana nige hesau kabina ye kata, galewa aneludi hinage nige kabina se kata, Natuna hinage nige kabina ye kata, ** na Tamana iya ye bom mo.

³⁷ Tau Natuna yona laoma ne meta gonogonowana doha [beyabeyana] Nowa yona huya mayadaidi wa udiyedi.

³⁸ Huyana sola nige dibwali'utu'utu ye tubu meta tamowai se kaikai yo se numanuma, yo hinage tatao yo sinesineo se tawatawasola ye lau ee kana siga Nowa [ma natunao] se mwalaesae waga wa unai.

³⁹ Tamowai wa nige se nuwatulobai saha kabo ye tubu kalidiyena kana siga dibwali'utu'utu wa ye dididobima ede ye yaluhaidi. Na Tau Natuna yona huya'uyoma kana kao kabo doha tenem mayadaidi ne.

⁴⁰ Huyana ne unai tatao labui se paipaisowa koya kesega unai. Yaubada kabo kesega ye hai na kesega kabo ye laugabaei.

** **24:36:** *Natuna hinage nige kabina ye kata:* Teina hedehe dede ta kulikuli bagubagunadi udiyedi nige se kuli. Iyamo pepwa kulikulidiyao beyabeyadi se bado udiyedi hedehe dede ta se kuli, yo hinage Maleko 13:32 unai ta lobai. Unai kabina ta kata meta teina mamohoi Yesu kalinana.

41 Sinesineo labui witi kabagiligiliyena se paipaisowalabulabui meta hesau kabo Yaubada ye haigabaei, na hesau kabo ye miya.

42 Unai bena kwa silasilawa yo kwa nonoha matawuwuna ede yomi Guiyau yona uyoma mayadaina meta nige kabina kwa kata.

43 Ginauli kesega ye masalahakalili: Ena taba numa tanuwagana kabina ye kata boniyaiyena mahana saha unai kabo taukaiwahali ye laoma bena ye kaiwahali, kabo ye silasilawa yo yona numa ye kitahetete na taukaiwahali tabu ye lusae yona numaena.

44 Unai komiu hinage bena kwa nonoha, matawuwuna Tau Natuna yona uyoma mahanana kabo ye hesilyatagomiu.”

*Numa taukitahetetena sibasibana
(Luka 12:42-48)*

45 “Hage, heyayai tauhaina laulaududulaina yo sibasibana yona kabikabi kwa nuwatuidi. Kana tanuwaga iya ye kaisunuwai yona numa kalonawai heyayai tauhaidi maudoidi taukitahetetedi yo kadi kai ye mosemoseidi kaikai mahanana dudulaina unai. *[Na kabo kana tanuwaga ye dala-hai ye lau ye kadau.]*

46 Yona huya'uyoma unai, ena yona heyayai tauhaina wa ye lobai yona paisowa unai ye paipaisowanamwanamwa, kabo heyayai tauhaina ne gonowana ye gwauyala.

47 Ya hededemamohoi kalimiuyena: Heyayai tauhaina ne kabo ye hai na ye tole yona gogo maudoidi taukitahetetedi.

48 Na taba heyayai tauhaina ne yona nuwanuwatu se yababa na ye wane, ‘Kagu

tanuwaga taba nige ye lagemwamwayauma', meta idohagi?

⁴⁹ Nuwana ye hetubu yona hali heyayai tauhaidi wa ye kabihenayaidi yo hinage numanuma bayabayaodi taunumanumadi maiyanao se kaikai yo se numanuma.

⁵⁰ Kana tanuwaga ne kabo ye lage'uyoma na yona heyayai tauhaina wa kabo [*ye siliyata, matawuwuna*] kana tanuwaga yona uyoma mayadaina yo mahanana meta nige ye nuwatui.

⁵¹ Tanuwaga wa yona heyayai tauhaina wa ye hekamkamnakaliliyei yo ye hai ye tolelai taukailupolupo yodi kabakamkamna magaina unai kabo ye doudou yo gadigadina ye kapuyahisidi."

25

Hasahasalao saudoudoi heyaheyasonidi

¹ [*Yesu yona hedehedede wa ye tubei ye wane,*] "Galewa basileiyana heyaheyasonina hesau ede doha teina: Hasahasalao saudoudoi yodi lampa se haidi na se lau tautawasola tamowaina se launayanayai bena se hailobai.

² Taudi haligigi meta naganagadi na hinage taudi haligigi meta se sibasiba.

³ Naganagadiyao wa yodi lampa se baheidi na nige yodi kelesini hetulanidi se baheidi.

⁴ Na sibasibadiyao wa yodi lampa se baheidi yo yodi kelesini initoledi hinage.

⁵ Tautawasola tamowaina wa yona laoma ye pahili ede hasahasalao maudoidi wa kamnadi se yababa yo matadi se kenokeno ede se keno.

⁶ Boniyai duwaduwalina unai tamowai hesau ye heyoheyoga ye wane, ‘Tautawasola tamowaina wa ye lagemako, kwa laoma kwa hailobai!’

⁷ Hasahasalao saudoudoi wa se kenotolo ede yodi lampa se nukutonogidi.

⁸ Kabo naganagadiyao wa se hededelau sibasi-badiyao wa udiyedi se wane, ‘Kelesini teuna unai kwa saguigai! Yoma lampa ta bena se boso.’

⁹ Na sibasibadiyao wa se wane, ‘Nigele, yoma kelesini ta gonogonowamai, nige gonowana ka saguigomiu. Na kwa lau kabalokulokune unai yomi kelesini kwa hemaisadi.’

¹⁰ Naganagadiyao haligigi wa se lauko bena yodi kelesini se hemaisadi, na kabo tautawasola tamowaina wa ye lage. Ede sibasibadiyao haligigi se nonohako wa maidanao se lau hetahetawasola kaikaigogona unai. Se lusae, na kabo keda tauki-tahetena keda wa ye gudui.

¹¹ Muliyena kabo hasahasalao hekadi wa se lage ede se yogalau tautawasola tamowaina wa unai se wane, ‘Taubada, taubada, keda ku soke na ka mwalaewa!’

¹² Na ye hededelau udiyedi ye wane, ‘Ya hedede-mamohoi: Nige kabimiu ya kata.’ ”

¹³ [Na Yesu ye hededehasahasaidi ye wane,] “Unai bena kwa silasilawa, matawuwuna ede Tau Natuna yona laoma mayadaina yo mahanana meta nige kabina kwa kata.”

*Heyayai tauhaina haiyona heyaheyasonidi
(Luka 19:11-27)*

¹⁴⁻¹⁵ [Yo hinage Yesu heyaheyasoni hesau ye hedede ye wane,] “Galewa Basileiyana meta doha tamowai hesau bena ye kadau ye lau kedalohaloha,

na yona heyayai tauhaidi ye yogagogoidima na kesega kesega yona paisowa kana kaoyena yona moni ye soiyeidi kalidiyena. Heyayai tauhaina tamowaina bagubagunana unai moni baikidi haligigi ye mosei, helabuina moni baikidi labui ye mosei, na hesau unai moni baikidi kesega ye mosei. Unai yodi paisowa ye moseidi na yona kabakadauyena ye kadau.

¹⁶ Heyayai tauhaina bagubagunana wa yona moni baikidi haligigi wa ye hepaisowa na ye helaki'uyoi ede baikidi haligigi ye lobai'uyoi.

¹⁷ Na taupaisowa hesau yona moni baikidi labui ye hai wa ye lau ye hepaisowa na ye helaki'uyoi ede baikidi labui ye lobai'uyoi.

¹⁸ Na heyayai tauhaina hesau wa yona moni baikidi kesega wa ye hai na ye lau, bwatano unai duha ye sala na kana tanuwaga yona moni wa ye tolewadam.

¹⁹ Huyalohaloha mulinaena heyayai tauhaidi kadi tanuwaga wa ye uyoma na ye yogagogoidima na ye henamaiyeidi idohagi yona moni wa yodi hepahepaisowadi.

²⁰ Kabo moni baikidi haligigi tauhaina wa ye laoma ye wane, 'Guiyau, moni baikidi haligigi ku haidima wa ya hepaisowadi ede hinage hagahagana baikidi haligigi ya lobai.'

²¹ Kana tanuwaga wa ye wane, 'Kowa heyayai tauhaina namwanamwana, ya sunumaego matawuwuna moni gagilina gonowana ku kitahetete. Unai kabo ya tolego ginauli lakilakidi ku kitahetetedi. Ku laoma yo yogu gwauyala ta unai ta gwauyalakesega.'

²² Kabo moni lakina baikidi labui tauhaina wa

hinage ye laoma ede ye wane, 'Guiyau, moni baikidi labui ku haidima wa ya hepaisowadi ede hinage hagahagana baikidi labui ya lobai.'

²³ Kana tanuwaga ye wane, 'Kowa heyayai tauhaina namwanamwana, ya sunumaego, matawuwuna moni gagilina gonowana ku kitahetete. Unai kabo ya tolego ginauli lakilakidi ku kitahetetedi. Ku laoma yo yogu gwauyala ta unai ta gwauyalakesega.'

²⁴ Na kabo moni lakina baikidi kesega tauhaina wa ye laoma ede ye wane, 'Guiyau, kabim ya kata meta kowa tamowai yona laulau yabayababana, matawuwuna ede haedi nige saha hesau ku kumai meta kabo unai ku kelikeli, yo haedi nige witi likena ku hesulu meta kabo unai kaniyona ku tanogogo.'

²⁵ Unai ya matausi ede ya lau bwatanoyena yom moni wa ya puluhiwadam, unai saha kowa yom wa meta iya ede teina.'

²⁶ Ede kana tanuwaga wa ye hededelau unai ye wane, 'Kowa tamowai yababana yo miyamiyagai-buna! Ku hedede meta kabigu ku kata ena haedi nige saha hesau ya kumai meta unai ya kelikeli, yo haedi nige witi likena ya hesulu meta udiyedi kaniyodi ya tanotanogogo?'

²⁷ Idohagi to yogu moni ne nige ku lau ku tole moni taukitakitahetetedi udiyedi na yogu uyoma ta unai kabo ya hai'uyoi yo hagahagana hinage?'

²⁸ [*Kabo ye hededelau yona heyayai tauhaidi hekadiyo udiyedi ye wane,*] 'Moni ne kalinawai kwa haigabaei na kwa moselaei moni baikidi saudoudoi tauhaina ne unai.'

²⁹ Kaiteyadi saha kalidiyena meta kabo se koi-

hepwata'uyoidi na ginauli saha kalidiyena wa kabo ye lakikalili. Na kaiteyadi nige saha kalidiyena meta kabo ginauli saha gagilina kalidiyena ne se haigabaei.'

³⁰ Na ye wane, 'Teina tamowai ta, iya heyayai tauhaina yababakalilina, kwa gabahepesadobiyei masigili ne unai! Menai kabo ye doudou yo gadigadina ye kapuyahisidi.' "

Yaubada yona hekasa mayadaina

³¹ "Huyana Tau Natuna kabo ye uyoma ma didigana yo ma namanamalina, yo yona anelu maudoidi maidanao, meta kabo yona telona wasawasa yo saesaekalilina unai ye tuli yo ye hemala wasawasa.

³² Na basileiya maudoidi tamowaidiyao kabo se laomagogoi kalinawai na tamowai wa ye hekasadi, doha suisui taukitahetetedi yona suisui ye hekasadi, mamoe teha hesau unai ye toledi yo gouti teha hesau unai.

³³ Mamoe kabo ye toledi tehatutuna unai, yo gouti ye toledi tehaseuseulina unai.

³⁴ Na kabo wasawasa wa ye hededelau nimatutuna tamowaidiyao wa udiyedi ye wane, 'Kwa laoma, komiu tamagu yona hededehenamwa tamowaidiyao! Huyana sola nige tanoubu ye tubu meta tamagu galewa basileiyana ye ginaulinonohaiyako komiu hesabamiu. Kwa laoma na unai kwa miya.

³⁵ Huyana ya hasali meta kai kwa haiyama ya kai, yo gadogu ye magu meta waila kwa haiyama ya numa, na yau laolaoma, iyamo kwa yogaisinigau yomi numaena.

³⁶ Huyana nige yogu kaleko meta kaleko yogu kwa haidima, ya kasiyebwa meta kwa kitahetete-gau, yo hinage numatutuguduyena se tolegau meta kwa laoma kwa kaitaumaigau.'

³⁷ Kabo miyamiyadudulai tamowaidiyao wa se hededelau unai se wane, 'Guiyau, kaiuyana ka kitago ku hasali na kai ka haiyawa, gadom ye magu na waila ka haiyawa ku numa?

³⁸ Yo kaiuyana ka kitago kowa laolaoma na ka yogaisinigo, yo nige yom kaleko na kaleko yom ka haidiwa?

³⁹ Hinage kaiuyana ka kitago ku kasiyebwa o numatutuguduyena na ka laowa ka kaitaumaigo?'

⁴⁰ Wasawasa wa kabo ye hededebui kalidiyena ye wane, 'Mamohoi, na ya hedede'uyo kalimi-uyena: Ena teina laulau ta hesau kwa ginauli kagu kahao dobidobidi ta hesau unai meta kwa ginauli yau kaliguwai.'

⁴¹ Kabo ye hededelau tehaseuseulina unai tautolo wa udiyedi ye wane, 'Kwa tausuwala kaliguwai, komiu tamagu yona hededeheyababa tamowaidiyao. Kwa lau kaiwa kalakalasina nige yona kababoso ne unai, tamagu ye kabinonohai diyabolo yo yona anelu hesabadi.

⁴² Matawuwuna ede ya hasali na nige kai kwa haiyama ya kai, gadogu ye magu na nige waila kwa haiyama ya numa.

⁴³ Yau laolaoma na nige kwa yogaisinigau, nige yogu kaleko, na nige kwa hekalekogau, ya kasiyebwa yo numatutuguduyena se tolegau na nige kwa laoma kwa kaitaumaigau.'

⁴⁴ Na kabo se wane, ‘Guiyau, kaiuyana ka kitago ku hasali, gadom ye magu, kowa laolaoma, nige yom kaleko, ku kasiyebwa, yo se tolego numatu-tuguduyena, na nige ka saguigo?’

⁴⁵ Ede ye hededelau udiyedi ye wane, ‘Ya hed-edemamohoi kalimiuyena: Ena nige laulau ta hesau kwa ginauli tamowai dobidobidi ta hesau unai meta hinage nige saha hesau kwa ginauli yau kaliguwai.’

⁴⁶ Kabo se lau kamkamna nige yona kabagehe unai, na miyamiyadudulai tamowaidiyao wa kabo se lau mauli nige kana siga unai.”

26

Yesu unuina koitalaliuna

(Maleko 14:1-2, Luka 22:1-2, Yowane 11:45-53)

¹ Yesu yona lauhekata hedeheedededi wa mulidi ne unai kabo ye hededelau yona hekahekatao wa udiyedi ye wane,

² “Kabina kwa kata meta mayadai labui mo na kabo Taukiuli Henuwaisinina, na tenem mayadaidi ne udiyedi Tau Natuna kabo se mosegabaei na se hesataulo.”

³ Na taukaitalasam tauwoyaidi yo magari wa babadadiyao se lagegogoima taukaitalasam saesaena hesana Kaiyapasi yona numa unai,

⁴ na se koitalaliu idohagi kabo lupu hesau se ginauli na unai kabo Yesu se hai na se unuhemwaloi.

⁵ Na se wane, “Nige teina Taukiuli Henuwaisinina huyana ta unai, matawuwuna ede boda ta yo kita kalidaena kabo hetalagegageda lakilakina ye tubu.”

*Waihiu hesau Betaniya unai Yesu ye heyausi
(Maleko 14:3-9, Yowane 12:1-8)*

⁶ Huya hesau Betaniya unai, Yesu meta tamowai hesau hesana Simona yona numaena. Simona hesana hesau ede Taulepela.

⁷ Yodi huyakaikai unai meta waihiu hesau yausi panena namwanamwana yo maisana lakilakina ye bahei na ye laoma ede Yesu kuluna kewanaena ye ini.

⁸ Yona hekahekatao wa se kita meta se kouyalayala yo se hetalapili, se wane, “Idohagi to yausi ta ku kaiheyagaibui.

⁹ Teina yausi ta taba ta lokunei kabo moni lakilakina ta hai na ta mosei deha tamowaidiyao udiyedi.”

¹⁰ Yodi nuwatu wa Yesu kabina ye kata ede ye hededelau udiyedi ye wane, “Idohagi to waihiu ta kwa hemohemode. Teina ta meta laulau namwanamwana ye ginauli kaliguyena.

¹¹ Deha tamowaidiyao kabo huya maudoina maidamiyao, na yau meta nige gonowana huya maudoina maidamiu.

¹² Taugu ta ye heyausi meta ye kabinonohaigau toletoletau hesabana.

¹³ Ya hededemamohoi: Kaiyaulina maudoina ta unai, ena haedi wasa namwanamwana ta se lauguguyaei, meta waihiu ta saha ye ginauli ne wasana kabo hinage se hasili iya kabahenuhenuwaisinina.”

*Yudasi Yesu kana ye walohai
(Maleko 14:10-11, Luka 22:3-6)*

14 Tenem huyana ne unai kabo saudoudoi-labui wa luwadiyena hesau hesana Yudasi Isakaliyota ye lau taukaitalasang tauwoyaidi

15 ye henamaiyeidi ye wane, “Moni lakina saha kabo kwa haiyama, ena Yesu ya mosegabaeiyawa kalimiuyena?” Unai moni siluba badona ede 30** se mosei.

16 Huyana ne unai ye lau meta ye hetubu ye kaikewasipwa na taba kamwasa saha unai kabo Yesu ye mosegabaei kalidiyena.

Yesu maiyana hekahekatao Taukiuli kaina se kai

(Maleko 14:12-21, Luka 22:7-13,21-23, Yowane 13:21-30, 1 Kolinito 11:23-26)

17 Pwalawa Nige Yistina Henuwaisinina mayadaina bagubagunana unai, hekahekatao wa se laoma Yesu se henamaiyei se wane, “Kaiteya tupwa ku henuwa kabo unai Taukiuli kaina ka kabinonohai?”

18 Ede ye hededelau udiyedi ye wane, “Kwa lau magailaki ne** unai tamowai hesau ya hedede yako kalimiuyena wa kabo kwa lobai. Kwa hededelau unai kwa wane, ‘Taulauhekata ye wane, ‘Yogu huya ye hanahanauma. Unai yau yo yogu hekahekatao kabo yom numaena Taukiuli kaikaigogona ka kai.’ ’ ’ ”

19 Unai hekahekatao wa se lau na saha Yesu ye hedede wa se ginauliwatani na Taukiuli Henuwaisinina kaina wa se kabinonohai.

** 26:15: *Moni siluba meta sekeli (moni). Moni lakina wa Sakaliya 11:12 unai ta hasili.* ** 26:18: *Magailaki ne, iya ede Yelusalema.*

²⁰ Ye meimeilahi ede Yesu yo yona hekahekatao saudoudoi-labui wa se laomakesega na se kaikai-gogoi.

²¹ Yodi kaikai wa unai Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ya hededemamohoi kalimiuyena: Kesega luwamiu ta unai kabo kagu ye walohai.”

²² Yona hedehedede wa unai nuwadiyao se yababakalili ede kesega kesega ye henahenamailau Yesu unai ye wane, “Guiyau, yau, e nigele?”

²³ Yesu ye hededebui ye wane, “Yoda kaikai-gogo ta unai luwamiuyena kaiteya nimanaena pwalawa ye hai na ye hedakwadobiyei kada gaeba ta unai meta iya kabo kagu ye walohai.”

²⁴ [*Hinage ye wane,*] “Tau Natuna yona boita kulikuli tabuna unai se kulinonohaiyako wa meta kabo ye laoma ye mamohoi. Na ahani mo tauwalohai tamowaina ne, kabo kamkamna lakilakikalilina ye hekalu. Taba ye namwa mo sinana iya tabu ye labasi.”

²⁵ Ede Yudasi iya kabo Yesu kana ye walohai wa ye wane, “Labi, ku nuwatui meta yau, e nige?” Na Yesu ye hededelau unai ye wane, “Kowa ku bom ku hedede'uyoigo.”

²⁶ Yodi kaikaigogo wa unai, Yesu pwalawa ye hai, ye lautoki, ye kihi, na ye mosei yona hekahekatao wa udiyedi na ye wane, “Kwa hai kwa kai, teina ta yau taugu.”

²⁷ Waina keyakana ye hai, ye lautoki, na ye mosei yona hekahekatao wa udiyedi na ye wane, “Maudoimiu ta kwa numa. ²⁸ Teina ta yau kwasinagu, na unai kabo Yaubada yona talam

hauhauna ye ginauli kalimiuwai. Kwasiyagu ta kabo ye didi tamowai maudoidi yodi yababa nuwatugabaedi hesabana.

²⁹ Ya hededelaowa kalimiuyena, taba nige wine kaniyona masina ta ya numa'uyoi kana sigana ee Tamagu yona basileiya unai komiu yo yau kabo ta numa'uyoi.”

³⁰ [*Yodi kaikaigogo gehena wa unai*] wanalau-toki hesau se wanai na kabo se pesa se lau Olibe koyana unai.

Yesu ye hededenonohai meta Petelo kabo iya ye uhalaei

(Maleko 14:27-31, Luka 22:31-34, Yowane 13:36-38)

³¹ Na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Teina boniyai ta unai saha kabo ye tubu kaliguyena debanaena maudoimiu kabo kwa wasabugabaeigau, kaniyona ede kulikuli tabuna unai se kulinonohaiyako ye wane,

‘Mamoe taukitahetetedi kabo ya unuhemwaloi, na yona mamoe yawoina kabo se wasabug-waligwali.’ *(Sakaliya 13:7)*

³² Na yogu tolo'uyo mulina ne unai kabo ya bagunalau Galili [*na kwa laowa kabo menai ta hailobai*].”

³³ Petelo ye hededebui ye wane, “Ena kagu kahao ta maudoidi se laugabaego, iyamo yau taba nige.”

³⁴ Ede Yesu ye hededelau unai ye wane, “Ya hededemamohoi kalimyena: Teina boniyai ta unai sola nige kamkam hakiyana ye dou, na ma haiyona kowa kabo ku uhalaeigau.”

³⁵ Na kabo Petelo ye hedehedede'uyo ye wane, “Ena kowa to yau bena kabo ta boita, iyamo yau taba nige ya uhalaeigo!” Hinage hekahekatao hekadi wa yodi hedehedede meta gonogowana.

*Getesemani unai Yesu ye tapwalolo
(Maleko 14:32-42, Luka 22:39-46)*

³⁶ Na kabo Yesu maiyana hekahekatao wa se lau Getesemani.** Menai ye hededelau udiyedi ye wane, “Inai kwa babawa na yau ya lau temenai ya tapwalolo.”

³⁷ Ede Petelo yo Sebedaiyo natunao labui ye woyaidi na se lau. Menai kabo Yesu ye hetubu ye nuwakamkamna yo ye nuwanuwatukalili.

³⁸ Na kabo ye hededelau udiyedi ye wane, “Nuwagu ta ye kamkamnakalili gonowana kabo unai ya boita, unai inai kabo komiu yo yau ta silasilawa.”

³⁹ Yesu ye tausigilau kabo ye guliyaboyabomdobi tano ne unai na ye tapwalolo ye wane, “Tamagu, taba gonowana teina kamkamna keyakana ta kaliguyena ku haigabaei. Na tabu yau yogu nuwatu ya lauwatani, na kowa yom nuwatu mo bena ya lauwatani.”

⁴⁰ Ye uyoma meta yona hekahekatao wa ye lobaidi se kenoko, ede ye hededelau Petelo unai ye wane, “[*Kagu kahao,*] idohagi to nige gonowana komiu yo yau ta silasilawa awa kesega?”

⁴¹ Kwa silasilawa yo kwa tapwatapwalolo, kabo taba nige noho kwa hekalo na unai kwa beku. Yaluwamiu ta se talam, na iyamo taumi ta se basabasa.”

** **26:36:** *Getesemani koyana meta Olibe kudulina dedekana unai.*

⁴² Helabuina ye uyo ye tapwalolo ye wane, “Tamagu, ena nige kamwasa hesau unai bena kamkamna keyakana ta ku haigabaei, na ku henuwa bena ya numa, takiyede yom nuwatu kabo ya lauwatani.”

⁴³ Ye uyoma ye lobai'uyoidi ma kenodi, matawuwuna ede matadiyao wa se kenokenokalili.

⁴⁴ Ede ye laugabaeidi na ye uyo na huya hehaiyonana ye tapwalolo, yona tapwalolo wa meta hedehedededi kesekesegadi udiyedi ye tapwalolo'uyo.

⁴⁵ Ye uyo yona hekahekatao wa udiyedi na ye hededelau udiyedi ye wane, “Komiu sola kwa kenokeno yo kwa kaikaiyawasi? Kwa kita, mahanana ede ye hanahanaumako, na Tau Natuna kabo se moselaei yababa tamowaidiyao nimadiyena.

⁴⁶ Kwa tolo na ta lau, kagu tauwalohai wa ye lageko.”

Yesu huyahaina

(Maleko 14:43-50, Luka 22:47-53, Yowane 18:1-12)

⁴⁷ Yesu sola ma hedehededena, na Yudasi ye lage, iya meta saudoudoi-labui wa hesauna. Bodalakilaki maiyanao se laoma ma kelekelepadi yo yodi kepata hinage se baheidi. Boda ta meta taukaitalasam tauwoyaidi yo magai babadadiyao se hetamalidima.

⁴⁸ Na tauwalohai wa meta maiyadi se koitaliuko kabo hekihekinoi saha ye ginauli na tamowaina ne unai se kitalobai na se hai, ye wane,

“Kaiteya tamowai ya sumtai ne meta iya bena kwa hai'usei ede.”

⁴⁹ Yudasi ye laududulai ye lau Yesu unai na ye wane, “Labi, yauwedo!” na kabo ye sumtai.

⁵⁰ Yesu ye hededelau unai ye wane, “Kehagu, saha hesabana ku laoma ta meta ku ginauli!” Kabo boda wa se lau Yesu se hai.

⁵¹ Temenai Yesu kana kahao wa hesau yona kelepa ye hai ede taukaitalasam saesaena yona heyayai tauhaina tamowaina hesau beyana ye bolihai.

⁵² Yesu ye hededelau unai ye wane, “Yom kelepa ne ku tole'uyoi yom kabahaina ne unai, matawuwuna ede kaiteyadi kelepa se hepaisowa unai se lulu meta kabo hinage kelepaena se boita.

⁵³ Nige ku nuwatulobai meta gonowana ya yogasae Tamagu unai na anelu bodadiyao** saudoudoi-labui ye hetamalidima?

⁵⁴ Na idohagi kabo kulikuli tabudi hedehed-edediyo se laoma se mamohoi, matawuwuna se hededenonohai meta teina laulau ta kabo ye tubu.”

⁵⁵ Mahanana ne unai Yesu ye hededelau boda wa udiyedi ye wane, “Ma kekelepamiu yo kepata kwa baheidi na kwa laoma, kana kao doha bena taukaiunu kwa kelesesi. Huya maudoina meta Numa Tabuna bakubakuna unai ya laulauhekata na nige kwa kabihekahinigau.

⁵⁶ Na teina ginauli maudoidi se tubu ta udiyedi meta Peloweta yodi kulikuli kabo se laoma se

** **26:53:** *Anelu bodadiyao* hedehededena mamohoina meta *legiyona*, iya ede Loma yodi tau'iyala bodadi, na unai tau'iyala badodi 6,000. Unai Yesu gonowana anelu badodi 72,000 ye yoganeidi.

mamohoi.”

Na kabo hekahekatao wa Yesu se wasabugabaei.

*Sunedeli unai Yesu se helauhetala
(Maleko 14:53-65, Luka 22:54,63-71, Yowane
18:13-14,19-24)*

⁵⁷ Boda wa Yesu se hai na se laei taukaita-lasam saesaena hesana Kaiyapasi yona numaena. Menai meta laugagayo taulauhekataena yo magari babadadiyao** se laomagogoiko na se nayanaya.

⁵⁸ Na Petelo meta Yesu yo taulaeina wa ye hemuliwatanidi kana siga se lage taukaitalasam saesaena yona numa bakubakuna unai. Ye mwalaesae na heyayai tauhaidi hekadi maidanao se tuli, na Petelo ye kaikaikewa kabo saha ye tubu Yesu unai.

⁵⁹ Taukaitalasam tauwoyaidi yo Sunedeli tamowaidi maudoidi, siya Yesu kana mata se wasenei na hedehedede lupolupodiyao udiyedi se hegilu na unai bena kabo se unuhemwaloi.

⁶⁰ Na tauhededelupolupo se bado yodi hedehedede se hedededi, na iyamo nige kana mata hesau se lobai kabo unai se hegilu.

⁶¹ Na gehena ne unai kabo tauhedehedede labui se wane, “Teina tamowai ta ye wane, ‘Yaubada yona Numa Tabuna yau gonowana ya hetatagwaligwali na mayadai haiyona unai kabo ya kabi'uyoi.’ ”

** **26:57:** *Taukaitalasam yo laugagayo taulauhekataena yo magari babadadiyao, siya meta Sunedeli tamowaidiyao.*

⁶² Na kabo taukaiatalasam saesaena wa ye tolo na ye hededelau Yesu unai ye wane, “Kabo hede-hedede saha hesau ku hedede o nige? Teina tamowai ta kam hedehedede maudoidi se hedededi ta mamohoidi o nige?”

⁶³ Na Yesu nige saha hesau ye hedede. Ede taukaiatalasam saesaena wa ye hededelau Yesu unai ye wane, “Yaubada maumaulina hesanaena ku kaigwala na ku hededelaoma kalimaiyena: Kowa Keliso, Yaubada Natuna, o nige?”

⁶⁴ Yesu ye talam ye wane, “Aa, saha ku hedede ne meta mamohoi, na ya hededelaowa maudoimiu kalimiuyena, huya matada ne unai kabo Tau Natuna kwa kita Yaubada Saesaekalilina nimakahatuna unai ye tutuli na galewa yadana kewanaena ye laolaoma.”

⁶⁵ Kabo taukaiatalasam saesaena wa ye bom kana kwama ye pulisidi na ye wane, “Teina tamowai ta meta Yaubada ye hededeheyababa! Taba nige tamowai hesau ta wasenei'uyoi na bena tamowai ta hedehededenena hesau ye hedede'uyoi. Yona hededeheyababa meta kwa lapuidiko.

⁶⁶ Unai yomi hineli ede saha?” Boda wa se wane, “Ye namwa mo taba ye boita.”

⁶⁷ Na kabo debana wa se kaikaisoi yo nimadiyena se biteli, yo hekadi se laupapali

⁶⁸ na se wane, “Keliso, ku hededepeloweta kalimaiyena, kaiteya ye biteligo?”

Petelo Yesu ye uhalaei

(Maleko 14:66-72, Luka 22:55-62, Yowane 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Na Petelo meta ye tutuli bakubaku wa unai, kabo heyayai tauhaina waihiu hesau ye laoma

iya unai na ye wane, “Kowa hinage Yesu Galili tamowaina tauhemuliwatanina hesau.”

⁷⁰ Na boda wa matadiyena ye uhala ye wane, “Saha ku hetahetala me nige kabina ya kata.”

⁷¹ Ede ye lau gana kedana wa unai, na menai heyayai tauhaina waihiuna hesau Petelo ye kita na ye hededelau tamowai hekadi udiyedi ye wane, “Teina tamowai ta meta Yesu Nasaleta tauna tauhemuliwatanina hesau.”

⁷² Na kabo ye kaigwala na ye uhala'uyo ye wane, “Temeta tamowai ne meta nige kabina ya kata.”

⁷³ Yawalana ye lau na temenai tautotolo wa se lau Petelo unai na se wane, “Yom hedehedede daguguna meta doha Galili tamowaina, unai kabina ka kata meta kowa kadi kaha hesau.”

⁷⁴ Kabo Petelo ye bom ye hededeheyababa'uyoi yo ye kaigwala na ye wane, “[*Ena ya uhalalupolupo meta giluna Yaubada kabo ye tole kaliguyena.*] Temeta tamowai me nige kabina ya kata!” Na mahanana ne unai kamkam hakiyana ye dou.

⁷⁵ Ede Petelo Yesu yona hedehedede wa ye nuwatuidi ye wane, “Sola nige kamkam hakiyana ye dou na ma haiyona kabo ku uhalaeigau.” Unai nuwana wa ye yababakalili na ye pesa ye lau dagela wa unai ye doumwalomwaloi.

27

*Yesu se laei Pilato matanaena
(Maleko 15:1, Luka 23:1-2, Yowane 18:28-32)*

¹ Malatomtom gagilina unai taukaitalasam tauwoyaidi maudoidi yo magari babadadiyao yodi

hineli se ginauli bena kabo idohagi na Yesu se mosegabaei se unuhemwaloi.

² Ede se pai na se woyai se lau na se moselaei Gabana Pilato unai.

*Yudasi ye hegadosoha'uyoi
(Apostolo 1:18-19)*

³ Huyana ne unai Yesu kana tauwalohai Yudasi ye kita meta Yesu kabo se unuhemwaloi, ede ye nuwakuhali na moni siluba badona 30 wa ye mose'uyoidi taukaitalasam tauwoyaidi yo magari babadadiyao wa udiyedi.

⁴ Na ye wane, “Mamohoi, laupwano ya ginauli, matawuwuna ede tamowai ta nige kana mata hesau na kana ya walohai.” Se hededelau unai se wane, “Nige ka modeigo, temeta kowa yom pilipili.”

⁵ Unai Yudasi moni wa ye tuusaedi Numa Tabuna kalona wa unai na ye dalahai ye lau ede ye gadosoha.

⁶ Taukaitalasam tauwoyaidi moni wa se haidi na se wane, “Yoda laugagayo unai ye hedede meta nige gonowana moni ta ta usaidi moni kabatoledi unai, matawuwuna ede moni ta tamowai kwasi-nana maisana.”

⁷ Se koitalaliu na moni wa se hai ede walata taulaulauginauli yona tano se hemaisa na ye hemala laolaoma tamowaidiyao yodi bwayab-wayaya.

⁸ Tenem debanaena ede huyana ne unai na ye laoma ee teina mayadai ta meta tano wa hesana se tole ede Kwasina Tanona.

⁹ Ede Peloweta Yelemaiya yona hedehedede wa ye laoma ye mamohoi, ye wane,

“Moni siluba badona 30 Isalaela tamowaidiyao se talamyeyi tamowai maisana,
¹⁰ se hai na walata taulaulauginauli yona tano se hemaisa. Saha se ginauli ta unai meta Yaubada saha ye hedede kaliguwai wa ye laoma ye mamohoi.” *(Sakaliya 11:12-13, Yelemaiya 19:1-3 yo 32:6-9)*

Pilato Yesu ye helauhetala

(Maleko 15:2-5, Luka 23:3-5, Yowane 18:33-38)

¹¹ Yesu se woyalaei Gabana Pilato unai na ye henamaiyei ye wane, “Kowa Dius yodi wasawasa?” Ede Yesu ye wane, “Aa, saha ku hedede ne mamohoi.”

¹² Na kabo taukaitalasam tauwoyaidi yo magari babadadiyao yodi hedehedede udiyedi se hegilukaliliyei, na iyamo nige saha hesau ye hedede.

¹³ Na Pilato Yesu ye henamaiyei ye wane, “Teina kam hedehedede maudoidi ta ku lapuidi, o nige?”

¹⁴ Na iyamo Yesu nige saha hesau ye hedede, unai Pilato ye siliyata yo ye nokokalili.

¹⁵ Na bolimai kesega kesega, Taukiuli Henuwaisinina unai, gabana yona kabikabi meta numatutuguduyena taumiya tamowaina hesau kabo Dius tamowaidiyao se kaisunuwai na ye yailigabaei.

¹⁶ Tenem huyana ne unai wasalaulau tamowaina hesau hesana Balabasi numatutuguduyena ye miyamiya.

¹⁷ Na huyana boda wa se laomagogoi ede Pilato ye henamaiyeidi ye wane, “Kaiteya tamowai kwa henuwa kabo ya yailigabaei, Balabasi o Yesu, iya hesana kwa katai ede Keliso?”

18 Matawuwuna Pilato kabina ye kata meta kaikalomagigili debanaena na Yesu se moselaei iya kalinawai.

19 Na Pilato tauhelauhetala yona kabatuli unai ye tutuli na mwanena wasa ye hetamalilaei unai ye wane, “Tamowai me nige kana giluhesau, unai tabu saha hesau ku ginauli kalinawai. Matawuwuna boni iya ya kenosuwaiyei, na kenosuwaiyei wa unai ya matausikalili.”

20 Na taukaitalasam tauwoyaidi yo magai babadadiyao bodadi wa se nuwakoidi na se kaibwada Pilato unai taba Balabasi ye yailigabaei na Yesu se unuhemwaloi.

21 Na Gabana boda maudoidi wa ye henamaiyeidi ye wane, “Teina taudi labui ta, kaiteya kwa henuwa kabo ya yailigabaei?” Ede se wane, “Balabasi.”

22 Ede Pilato ye henamaiyeidi ye wane, “Na saha kabo ya ginauli Yesu unai, iya hesana hesau ede Keliso?” Na boda wa se yogasae se wane, “Ku hesataulo.”

23 Pilato ye henamaiyeidi ye wane, “Kana mata saha, o yababa saha ye ginauli?” Na boda wa ma kalinalakilakidi se wane, “Ku hesataulo.”

24 Na Pilato ye nuwatulobai meta nige gonowana dudulai hesau ye lobai, na boda wa se hetubu se hetalagegagega. Unai waila gaebana ye hai na boda wa matadiyena ye nimadeuli na ye wane, “Tamowai ta kwasinana giluna meta yau nige kagu giluhesau. Na polohena maudoina meta komiu kalimuwai.”

25 Na boda wa se wane, “Kwasinana giluna meta kai ma natumaiyao kewamaiyena.”

²⁶ Ede Pilato Balabasi ye yailigabaei na ye hed-edelau tau'iyala tamowaina hesau wipiyena Yesu ye pidili na kabo se laei bena se hesataulo.

Tau'iyala Yesu se talatalawasiyei
(Maleko 15:16-20, Yowane 19:2-3)

²⁷ Na kabo gabana wa yona iyala tamowaidiyao Yesu se hai se laei yodi kabamiya numana laki-lakina unai. Kabo tau'iyala bodana maudoina se yogagogoidima na Yesu se tolohetakikili.

²⁸ Kana kwama se haigabaeidi na wasawasa kwamana pulupululuna se heluwui.

²⁹ Na kabo kaiwa gwaligwalina laganao se heidi doha kolona na se tolesaei kuluna ne unai, yo kaikaiwa se mosei nimatutuna ne unai ye kabi, na se tulibono matanaena na se talatalawasiyei se wane, “Yauwedo, Dius yodi wasawasa!”

³⁰ Yo hinage se kaikaisoi na kaikaiwa wa se hai na kuluna wa unai se koikoisei.

³¹ Se talatalawasiyei ye gehe, kabo kwama pulupululuna wa se haigabaei na iya kana kwama wa se heluwui'uyoi. Na kabo se woyalaei bena se hesataulo.

Yesu se hesataulo
(Maleko 15:21-32, Luka 23:26-43, Yowane 19:17-21)

³² Yelusalema bena kabo se pesagabaei na Sailini tamowaina hesau hesana Simona se lobai, na se lauhelili ede Yesu yona sataulo wa ye bahei.

³³ Se lau magai hesau hesana Golagota unai se lage. Golagota kaniyona ede mwayalu magaina.

34 Temenai waina yo mulamula nisanisana se hebwali na se mosei Yesu bena ye numa. Na ye numatonogi ede nige ye henuwa ye numa.

35 Na kabo Yesu se hesataulo, na mulina ne unai kana kwama wa se kaiheyaidi na se soiyeidi.

36 Kabotaki se tuligogoi na Yesu se kitahetete.

37 Kabahegiluna hedehededenena se kuli [*molumolu** hesau unai*] na kulubawana ne unai se tutuhepatu, ye wane, "TEINA TA YESU, DIUS YODI WASAWASA."

38 Laulau yabayababadi tauginaginaulidi labui** maidanao se hesataulodi, hesau tehatutuna unai na hesau tehaseuseulina ne unai.

39 Tamowai se sae se dobi meta se kulukulukwade na se hagahagasiyei yo se wane,

40 "Kowa Numa Tabuna bena ku hetatagwaligwali na mayadai haiyona unai kabo ku kabi'uyoi, hage, ku hemaui'uyoigo. Ena kowa Yaubada Natuna, sataulo ne unai ku pesadobima!"

41 Taukaitalasang tauwoyaidi, laugagayo taulauhekataedi, yo magari babadadiyao hinage hedehedede wa kesekesegana unai se hagahagasiyei.

42 Se wane, "Tamowai hekadiyo ye saguidi na nige gonowana iya ye bom ye sagui'uyoi. Na ye hedede bena iya kita Isalaela yoda wasawasa!"

** 27:37: *Molumolu* meta kaiwa tupwana se tadihetabataba. Yodi kabakuli gogona Mataiyo nige ye kulihegasalaha, nuwana pepwa se hepaisowa. ** 27:38: *Laulau yabayababadi tauginaginaulidi labui* ta yababa saha se ginauli meta nige ye masalaha. Nuwana kedaena tamowai se lauguduguidi na yodi gogo se kaiwahalidi, o nuwana Loma yodi loina se haikawayagalaei.

Taba sataulo ne unai ye pesadobima kabo ka kawamamohoiyei.

⁴³ Yona mauli maudoina unai Yaubada ye sunumaei, na hinage ye wane, ‘Yau Yaubada Natuna.’ Na ena mamohoi Yaubada iya ye gadosisiyei meta taba ye hesaguhai!”

⁴⁴ Na laulau yabayababadi tauginaginaulidi labui wa hinage Yesu se hagahagasiyei.

Yesu yona boita

(Maleko 15:33-41, Luka 23:44-49, Yowane 19:28-30)

⁴⁵ Mayamayadailaki unai magari wa maudoina ye masigili ye lau ee meimeilahi awa hehaiyonana unai.

⁴⁶ Tenem mahanana ne unai Yesu ye yoga ma kalinalakilakina ye wane, “*Eloi, eloi, lama sabatani?*” Kaniyona ede, “Yogu Yaubada, yogu Yaubada, idohagi to ku nuwagabaeigau ta?”

⁴⁷ Na temenai tautotolo hekadiyo kalinana wa se lapui ede se wane, “Eliya ye yogayoganei.”

⁴⁸ Dedekana ne unai tautotolo wa yona hede-hede ta se lapupwanoli, ede hesau ye heloi ye lau balo ye hai, ye hedakwa winega unai na ye paihepatu kaikaiwa hesau unai na ye hehelesaei Yesu bena ye numa.

⁴⁹ Na maudoidi wa se wane, “Ku laugabaei! Hage ta kita, kabo Eliya ye laoma ye sagui?”

⁵⁰ Kabo Yesu ye yoga'uyo ma kalinalakilakina, na yawasina ye mosegabaei.

51 Tenem mahanana ne unai meta Numa Tabuna woyona kalekona** ye taigalilabuiyei kewa unai ye dobi guni, yo tano ye tabutabubu yo weku se taigali.

52 Bwayabwaya se tasoke na Yaubada yona tamowai se boitako wa meta se bado se tolo'uyo.

53 Kadi bwayabwaya se pesagabaeidi na Yesu yona tolo'uyo mulina ne unai se lusae Yelusalema na se taumasalaha tamowai gwaudi udiyedi.

54 Huyana iyala taubagunaena tamowaina yo yona tau'iyala maidanao Yesu se kitakitahetete wa mwanikuniku yo ginauli saha se tubu wa se kitadi ede se matausikalili na se wane, "Mamohoi, iya Yaubada Natuna!"

55 Sinesinebadao bodana kedalohalohawai se totolo na se kaikaikewa. Siya ede sinesineo maiyadi Yesu Galili unai se laoma wa, na yona paisowa ne unai saha udiyedi ye deha, kabo udiyedi se sagui.

56 Bodadi wa unai meta Maliya Magadala waihi-una, yo Maliya Yamesi yo Yosepa sinadi, yo hinage Sebedaiyo natunao sinadi.

Yesu se tole bwayabwayaena

(Maleko 15:42-47, Luka 23:50-56, Yowane 19:38-42)

57 Ye hetubu ye meimeilahi ede Yosepa Ali-matiya tamowaina, iya tau gogogogona yo Yesu tauhemuliwatanina hesau,

** 27:51: *Numa Tabuna woyona kaleko meta Numa Tabuna duwaduwalina unai se hekabasi na unai bili labui se ginaulidi. Bili bagubagunana hesana se tole Teha tabuna, na helabuina ede Teha tabukalikalilina. Hebelu 9:1-15ye hededehemasalahanamwanamwa.*

⁵⁸ ye lau Pilato ye kaibwadai taba Yesu sinalena ye hai na ye tole bwayabwayaena. Ede Pilato ye hedede na sinale wa se mosei Yosepa unai.

⁵⁹ Ede Yosepa sinale wa ye hai na kaleko posiposina hauhauna unai ye suma,

⁶⁰ na yona bwayabwaya hauhauna weku unai ye salanonohaiyako wa unai ye tole. Na kabo weku lakilakina ye builaei bwayabwaya wa kedana ye buigudui na ye laugabai.

⁶¹ Bwayabwaya wa tehalauna ne unai Maliya Magadala waihiuna yo Maliya hesauna wa se tutuli na se kaikaikewa.

Tau'iyala tamowaidiyao Yesu bwayabwayana se kitahetete

⁶² Na kabinonoha mayadaina mulina ne unai** mala ye tom kabo taukaitalasam tauwoyaidi yo Paliseya tamowaidiyao se lau Pilato unai

⁶³ na se wane, “Tanuwaga, teina taukailupolupo ta yona hedehedede hesau ka nuwatui. Huyana sola ma maumaulina meta ye hedede ye wane, ‘Mayadai haiyona mulidi ne unai kabo ya tolo'uyo.’

⁶⁴ Unai ku hededelau yom tau'iyala tamowaidiyao udiyedi bena bwayabwaya ne se kitahetetenamwanamwaei kana siga mayadai hehaiyonana ne unai, madai yona hekahekatao se laoma na sinalena ne se hai se laei na se hededelau tamowai udiyedi meta bena ye tolo'uyoko.

** **27:62:** *Kabinonoha mayadaina mulina ne unai:* Mayadaina ne, iya ede Dius yodi Sabati yo Taukiuli Henuwaisinina mayadaina bagubagunana.

Na yodi kailupolupo mulimulitana ne kabo ye yababakalili na kabo bagubagunana wa.”**

⁶⁵ Ede Pilato ye talam ye wane, “Tau'iyala tamowaidi kwa haidi na kwa lau bwayabwaya ne se kitahetetenamwanamwaei.”

⁶⁶ Unai se lau bwayabwaya wa kawamatana buiguduna wa se dedeligudugudui na tau'iyala tamowaidiyao se toledi bwayabwaya wa se kitahetete.

28

Yesu yona tolo'uyo

(Maleko 16:1-8, Luka 24:1-12, Yowane 20:1-10)

¹ Sabati mayadaina wa ye gehe na mayadaina bagubagunana** unai mala ye hetubu ye uyali na Maliya Magadala waihiuna maiyana Maliya hesauna wa se lau bena bwayabwaya wa se lohei.

² Mahanana ne unai meta mwanikuniku laki-lakina, na Guiyau yona anelu galewa ne unai ye dobima na bwayabwaya buiguduna wekuna wa ye buihesuwala na kewana ne unai ye tuli.

³ Kana kao meta ye namanamali na yona kaleko se posiposikalili.

⁴ Tau'iyala tamowaidiyao bwayabwaya se kitakitahetete wa se matausi ede se tabutabubu na se gulidobi doha tauboiboita.

⁵ Anelu wa ye hededelau sinesinebadao wa udiyedi ye wane, “Tabu kwa matausi! Kabina ya

** **27:64:** *Kailupolupo bagubagunana* se hedehededei ta, iya ede Yesu tauhemuliwatanina yodi hedehedede meta Yesu iya Kelisona ede. ** **28:1:** *Sabati mayadaina bagubagunana*, iya ede Dimdimyena ta wane, *Sunday*.

kata meta Yesu se hesataulo'usei wa kwa wase-wasenei.

⁶ Iya nige inai, na Yaubada iya ye hetolo'uyoiyako, doha saha ye hededeyako wa. Kwa laoma kabatolena ne kwa kita.

⁷ Na kwa laumwayamwayau na kwa hedede-hemasalaha yona hekahekatao udiyedi meta iya boita unai ye tolo'uyoko, na kabo ye baguna ye lau Galili na menai kabo iya kwa kita. Teina yomi wasa ya haiyawa ede.”

⁸ Ede sinesinebadao wa se lau ma matamatausidi na iyamo ma gwaugwauyaladi, na se heloi se lau bena anelu yona wasa wa se hededegabaei hekahekatao wa udiyedi.

⁹ Se laulau na kamwasa wa unai Yesu ye hailobaidi na ye lautokiyedi ye wane, “Yauwedo!” Ede se laoma iya unai, se tulibonodobi, se kabilau kaena wa udiyedi na se taba'ohui.

¹⁰ Kabo Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Tabu kwa matausi! Na kwa lau kwa hededelau kagu kahao ne udiyedi na se lau Galili, kabo menai se kitagau.”

Dius yodi tauwoyawoya yodi kailupolupo

¹¹ Sinesinebadao wa sola ma laudi na tau'iyala bwayabwaya taukitahetetena wa hekadi se baguna se lau Yelusalema na saha yo saha se tubu wa taukaitalasam tauwoyaidi yodi se hedehehede.

¹² Ede taukaitalasam tauwoyaidi yo magari babadadiyao se laomagogoi se koitalaliu ede tau'iyala tamowaidiyao wa monilakilaki unai se hemaisadi

¹³ na se hededelau udiyedi se wane, “Kabo kwa hedede kwa wane, ‘Boniyaiyena ka kenoko na yona hekahekatao wa se laoma ede Yesu sinalena wa se kaiwahali se laei.’

¹⁴ Ena teina wasa ta Gabana ye lapui kabo ka lausabilauyeigomiu na taba nige ye hekamkam-nagomiu.”

¹⁵ Unai tau'iyala tamowaidiyao wa moni wa se hai na hedehedede saha unai se guguyaidi wa se hededewatanidi. Na teina wasalupolupo ta ye lau Dius tamowaidiyao maudoidi udiyedi, na teina mayadai ta unai sola se hedehededei.

*Yesu yona hekahekatao ye hedede hetamalidi
(Maleko 16:14-18, Luka 24:36-49, Yowane 20:19-23, Apostolo 1:6-8)*

¹⁶ Na kabo Yesu yona hekahekatao saudoudoi-kesega wa se lau Galili, na kuduli Yesu ye hedede wa se lau unai.

¹⁷ Menai se kita ede se taba'ohui, na iyamo hekadi se nuwalabulabui.

¹⁸ Yesu ye laoma udiyedi na ye wane, “Gigibwali maudoina galewa yo tanoubu ta unai meta Tamagu ye haidimako kaliguwai.

¹⁹ Unai kwa lau basileiya maudoidi udiyedi tamowai kwa guguyaidi na se hemala yogu hekahekatao. Kwa hebatisoidi Tamana, Natuna yo Yaluwa Tabuna hesadiyena,

²⁰ yo ginauli maudoidi ya hedehededeidi kalimiuyena wa bena kwa hekatadi na se miyawatanidi. Na mamohoikalili, yau kabo huya maudoina maidamiu, ye lau ee tanoubu ta yona huyagehe.”

clix

**Yaubada wasana: Buka Hauhauna tupwana
The Message about God: The New Testament in the
Saliba language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Saliba long Niugini**

copyright © 2007, 2013, 2017, 2021 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Saliba

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-04-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 15 May 2025 from source files dated 15 May 2025

a38b418f-b400-5c73-b231-ea8af9b0924a